

Raport o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa warmińsko-mazurskiego w 2018 r.

Report on the socio-economic situation
of warmińsko-mazurskie voivodship in 2018

Urząd Statystyczny w Olsztynie Statistical Office in Olsztyn

Olsztyn 2019

Opracowanie merytoryczne

Content-related works

Urząd Statystyczny w Olsztynie, Warmińsko-Mazurski Ośrodek Badań Regionalnych
Statistical Office in Olsztyn, Warmińsko-Mazurski Centre for Regional Surveys

Zespół autorski

Editorial team

Mariola Kardasińska, Beata Olszewska, Mariola Ornoch, Magda Stankiewicz, Alicja Żebiałowicz

Kierujący

Supervisor

Elżbieta Lorek

Skład i opracowanie graficzne

Typesetting and graphics

Bożena Jarząbek, Wioletta Wasilewska

ISSN 2084-7084

Publikacja dostępna na stronie internetowej

Publication available on website

olsztyn.stat.gov.pl

Przy publikowaniu danych Urzędu Statystycznego prosimy o podanie źródła

When publishing Statistical Office data please indicate the source

Urząd Statystyczny
w Olsztynie

10-555 OLSZTYN, UL. TADEUSZA KOŚCIUSZKI 78/82

Przedmowa

Urząd Statystyczny w Olsztynie przekazuje Państwu kolejną edycję publikacji „Raport o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa warmińsko-mazurskiego w 2018 r.” Publikacja zawiera obszerny zestaw najbardziej aktualnych informacji statystycznych charakteryzujących poziom rozwoju społeczno-gospodarczego naszego województwa.

Zakres tematyczny opracowania obejmuje problematykę z zakresu demografii, rynku pracy, wynagrodzeń, świadczeń społecznych, cen, rolnictwa, przemysłu, budownictwa, rynku wewnętrznego, wyników finansowych przedsiębiorstw oraz nakładów inwestycyjnych. Prezentowane zagadnienia zostały przedstawione w retrospekcji od 2010 r., co umożliwia analizę i ocenę zmian zachodzących w ostatnich latach. Dodatkowo istnieje możliwość porównania zjawisk społeczno-ekonomicznych występujących w województwie warmińsko-mazurskim z procesami zachodzącymi w kraju i innych województwach.

Przedstawiona w publikacji problematyka została zaprezentowana na wykresach, mapach, kartogramach i kartodiagramach, umożliwiając poznanie zmian w czasie oraz rozmieszczenia przestrzennego zjawisk i procesów społeczno-ekonomicznych. Część analityczną opracowania uzupełniają uwagi ogólne oraz aneks tabelaryczny.

Wyrażam nadzieję, że niniejsze opracowanie będzie cennym źródłem informacji o województwie warmińsko-mazurskim. Jednocześnie proszę o wszelkie sugestie dotyczące zawartości publikacji oraz zakresu prezentowanych w niej danych statystycznych.

Dyrektor
Urzędu Statystycznego w Olsztynie

Marek Morze

Olsztyn, maj 2019 r.

Preface

Statistical Office in Olsztyn presents the next edition of „Report on the socio-economic situation of warmińsko–mazurskie voivodship in 2018”. This publication includes a comprehensive set of the most current statistical data describing the level of socio-economic development of our voivodship.

The thematic scope of the study includes issues relating to demography, labour market, wages and salaries, social benefits, prices, agriculture, industry, construction, internal market, financial results of enterprises and investment outlays. Described issues were presented in the retrospection since 2010 that enables analysis and assessment of changes taking place in the last years. Additionally it is possible to compare socio-economic phenomena occurring in warmińsko-mazurskie voivodship with processes occurring in the country and also in other voivodships.

Issues described in the publication were presented in the form of graphs, maps, cartograms and cartodiagrams. It allows to learn about changes in time and spatial distribution of socio-economic phenomena and processes. The analytical part of the elaboration is supplemented with general notes and a tabular appendix.

I believe that this study will be a valuable source of information about warmińsko-mazurskie voivodship. At the same time I ask for any suggestions regarding the content of the publication and the scope of presented statistical data.

Director
of the Statistical Office in Olsztyn

Marek Morze

Olsztyn, May 2019

Spis treści

Contents

	Str. Page
Przedmowa ..... <i>Preface</i>	3
Objaśnienia znaków umownych. Ważniejsze skróty ..... <i>Symbols. Major abbreviations</i>	6
Synteza ..... <i>Executive summary</i>	7
Województwo na tle kraju ..... <i>Voivodship against the background of the country</i>	9
Województwo na tle pozostałych województw ..... <i>Voivodship against the background of other voivodships</i>	10
Ludność ..... <i>Population</i>	14
Rynek pracy ..... <i>Labour market</i>	21
Wynagrodzenia ..... <i>Wages and salaries</i>	37
Świadczenia społeczne ..... <i>Social benefits</i>	41
Ceny ..... <i>Prices</i>	46
Rolnictwo ..... <i>Agriculture</i>	53
Przemysł ..... <i>Industry</i>	65
Budownictwo ..... <i>Construction</i>	70
Budownictwo mieszkaniowe ..... <i>Residential construction</i>	73
Rynek wewnętrzny ..... <i>Internal market</i>	79
Wyniki finansowe przedsiębiorstw niefinansowych ..... <i>Financial results of non-financial enterprises</i>	82
Nakłady inwestycyjne ..... <i>Investment outlays</i>	86
Uwagi ogólne ..... <i>General notes</i>	88
Aneks ..... <i>Appendix</i>	94

Objaśnienia znaków umownych

Symbols

Symbol Symbol	Opis Description
Kreska (-)	zjawisko nie wystąpiło <i>magnitude zero</i>
Zero (0)	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,5 <i>magnitude not zero, but less than 0,5 of a unit</i>
(0,0)	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05 <i>magnitude not zero, but less than 0,05 of a unit</i>
Kropka (.)	zupełny brak informacji albo brak informacji wiarygodnych <i>data not available or not reliable</i>
Znak x	wypełnienie pozycji jest niemożliwe lub niecelowe <i>not applicable</i>
Znak Δ	oznacza, że nazwy zostały skrócone w stosunku do obowiązującej klasyfikacji <i>categories of applied classification are presented in abbreviated form</i>
„W tym” „Of which”	oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy <i>indicates that not all elements of the sum are given</i>
Znak *	oznacza, że dane zostały zmienione w stosunku do już opublikowanych <i>data revised</i>
Znak #	oznacza, że dane nie mogą być publikowane ze względu na konieczność zachowania tajemnicy statystycznej w rozumieniu ustawy o statystyce publicznej <i>data may not be published due to the necessity of maintaining statistical confidentiality in accordance with the Law on Official Statistics</i>

Ważniejsze skróty

Major abbreviations

zł	– złoty <i>zloty</i>	m ²	– metr kwadratowy <i>square metre</i>
tys.	– tysiąc <i>thousand</i>	m ³	– metr sześcienny <i>cubic metre</i>
mln	– milion <i>million</i>	km ²	– kilometr kwadratowy <i>square kilometre</i>
g	– gram <i>gram</i>	kpl.	– komplet <i>set</i>
kg	– kilogram <i>kilogram</i>	szt.	– sztuka <i>piece, unit</i>
dt	– decytona <i>deciton</i>	PKD	– Polska Klasyfikacja Działalności <i>NACE classification</i>
l	– litr <i>litre</i>	p. proc.	– punkt procentowy <i>percentage point</i>
ha	– hektar <i>hectare</i>		

Synteza

- Liczba ludności województwa warmińsko-mazurskiego systematycznie zmniejszała się w latach 2011–2018. Obserwowany spadek liczby mieszkańców był spowodowany ubytkiem migracyjnym ludności województwa, a w latach 2013, 2015, 2016 i 2018 również ujemnym przyrostem naturalnym.
- W województwie w sektorze przedsiębiorstw zanotowano wzrost przeciętnego zatrudnienia. Zmniejszyła się liczba zarejestrowanych bezrobotnych; stopa bezrobocia, podobnie jak w latach ubiegłych, była najwyższa w kraju.
- Wyniki Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL) przeprowadzonego w IV kwartale 2018 r. wskazują, że w porównaniu z analogicznym okresem poprzedniego roku spadła liczba bezrobotnych. Zmniejszył się udział zatrudnionych w ogólnej liczbie ludności, wzrosło obciążenie osób pracujących osobami niepracującymi, jak i liczba biernych zawodowo.
- Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw w 2018 r. ukształtowało się na poziomie wyższym niż rok wcześniej.
- W 2018 r. liczba emerytów i rencistów była wyższa niż rok wcześniej, jednocześnie odnotowano wzrost przeciętnej miesięcznej emerytury i renty brutto. Wyższą dynamiką charakteryzowały się świadczenia wypłacane przez ZUS, niż świadczenia wypłacane przez KRUS.
- W latach 2014–2016 notowano tendencję spadkową cen towarów i usług konsumpcyjnych, a od 2017 r. wzrostową.
- W 2018 r. w odniesieniu do roku poprzedniego zwiększyło się pogłowie bydła, trzody chlewnej, owiec i drobiu. Odnotowano wzrost skupu ziarna zbóż, ziemniaków ogółem i mleka oraz spadek skupu żywca rzeźnego ogółem. W porównaniu do 2017 r. wzrosły ceny skupu zbóż, żywca rzeźnego wołowego, a także targowiskowe ceny zbóż i ziemniaków jadalnych późnych. Natomiast niższe były ceny skupu ziemniaków ogółem, żywca rzeźnego wieprzowego i drobiowego oraz mleka.
- W porównaniu z rokiem poprzednim zwiększyła się produkcja sprzedana przemysłu oraz wzrosło przeciętne zatrudnienie. Wzrosła również wydajność pracy (mierzona wartością produkcji sprzedanej na 1 zatrudnionego).
- W odniesieniu do roku poprzedniego odnotowano wzrost produkcji sprzedanej budownictwa. Wystąpił wzrost przeciętnego zatrudnienia, przy jednoczesnym wzroście wydajności pracy. Większa niż przed rokiem była również wartość sprzedaży produkcji budowlano-montażowej.
- W województwie w 2018 r. wzrosła liczba mieszkań oddanych do użytkowania, na budowę których wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym oraz liczba mieszkań, których budowę rozpoczęto. Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania była mniejsza niż przed rokiem.
- W 2018 r. w odniesieniu do roku poprzedniego zwiększyła się wartość sprzedaży detalicznej towarów.
- W latach 2013–2014 notowano poprawę wyników finansowych uzyskanych przez badane przedsiębiorstwa niefinansowe. W 2015 r. wyniki uległy pogorszeniu, natomiast w latach 2016–2017 ponownie poprawiły się, a w 2018 r. znów pogorszyły się. Mniej korzystne były także podstawowe wskaźniki.
- W latach 2014–2016 odnotowano wzrost nakładów inwestycyjnych w porównaniu do poprzedniego roku, natomiast w 2017 r. spadek, a w 2018 r. ponownie wzrost.

Executive summary

- In years 2011–2018 the population of warmińsko-mazurskie voivodship was decreasing systematically. The observed decline in the number of inhabitants was caused by the migration outflow of the voivodship population, and in 2013, 2015, 2016 and 2018 also by the negative natural increase.
- In the voivodship in the enterprise sector the increase of average employment was reported. The number of registered unemployed decreased; the unemployment rate, as in previous years, was the highest in the country.
- Results of the Labour Force Survey (LFS) conducted in the 4th quarter of 2018 indicate that the number of unemployed decreased in comparison with the same period of the previous year. Share of employed in the total number of population decreased, burden of working persons by non-working persons and the number of economically inactive persons increased.
- Average monthly gross wages and salaries in the enterprise sector in 2018 reached a higher level than a year before.
- In 2018 number of retirees and pensioners was higher than a year before, in the same time growth in the average monthly retirement pay and pension was reported. Benefits paid by ZUS had a higher growth rate than benefits paid by KRUS.
- In years 2014–2016, the downward trend in the prices of consumer goods and services was reported, and since 2017 there was upward trend.
- In 2018 in relation to the previous year, the number of cattle, herd of pigs, sheep and poultry enlarged. There was an increase in procurement of cereals, potatoes and milk, but a decrease in procurement of animal for slaughter. Compared to 2017, procurement price of cereals, cattle for slaughter and marketplace prices of cereals and late edible potatoes increased. Procurement price of potatoes in total, pigs for slaughter and poultry as well as milk were lower.
- In comparison with the previous year there was an increase of sold production of industry and increase of the average employment. There was a growth of labour productivity (measured by the value of sold production per employee).
- In relation to the previous year there was an increase of sold production of construction. There was an increase of average employment, while increasing labour productivity. Sale value of construction and assembly production was also higher than a year before.
- In the voivodship in 2018 the number of dwellings completed as well as the number of dwellings for which permits have been granted or which have been registered with a construction project and the number of dwellings in which construction has begun increased. Average useful floor area per dwelling completed was lower than a year before.
- In 2018 in relation to the previous year there was an increase in value of retail sale of goods.
- In years 2013–2014 financial results achieved by surveyed non-financial enterprises became better. In 2015 results became worse, but in years 2016–2017 they became better again and in 2018 they have worsened once more. Basic indicators were also less favorable.
- In relation to the previous year, in years 2014–2016 investment outlays increased, while in 2017 it decreased, and in 2018 it increased again.

Województwo na tle kraju

Voivodship against the background of the country

Tablica 1. Wybrane dane ogólnopolskie i wojewódzkie w 2018 r.
Table 1. Selected data for Poland and voivodships in 2018

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	Polska <i>Poland</i>	Warmińsko- mazurskie
Ludność na 1 km ² powierzchni ogólnej (stan w dniu 31 XII) <i>Population per 1 km² of total area (as of 31 XII)</i>	123	59
Przyrost naturalny na 1000 ludności <i>Natural increase per 1000 population</i>	-0,68	-0,90
Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności <i>Internal and international net migration for permanent residence per 1000 population</i>	0,09	-2,45
Współczynnik aktywności zawodowej według BAEL ^a w % <i>Activity rate by LFS^a in %</i>	56,3	53,3
Wskaźnik zatrudnienia według BAEL ^a w % <i>Employment rate by LFS^a in %</i>	54,2	50,3
Stopa bezrobocia według BAEL ^a w % <i>Unemployment rate by LFS^a in %</i>	3,8	5,6
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw w zł <i>Average monthly gross wages and salaries in enterprise sector</i>	4 852,29	3 916,71
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacana przez ZUS w zł <i>Average monthly gross retirement and other pension paid by the Social Insurance Institution in zł</i>	2 161,65	1 964,46
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto rolników indywidualnych w zł <i>Average monthly gross retirement and other pension of farmers in zł</i>	1 226,85	1 246,73
Wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych (2017 = 100) <i>Price index of consumer goods and services (2017 = 100)</i>	101,6	101,5
Przeciętna powierzchnia użytków rolnych w gospodarstwie rolnym w 2016 r. ^b w ha <i>Average agricultural land area in agricultural farm in 2016^b in ha</i>	10,31	23,70
Obsada bydła ^c na 100 ha użytków rolnych w szt. <i>Cattle^c per 100 ha of agricultural land in units</i>	42,3	49,9
Obsada trzody chlewnej ^c na 100 ha użytków rolnych w szt. <i>Pigs^c per 100 ha of agricultural land in units</i>	80,6	60,4
Produkcja sprzedana przemysłu (ceny bieżące) na 1 zatrudnionego w przemyśle w zł <i>Sold production of industry (current prices) per paid employee in zł</i>	536 772	408 489
Produkcja sprzedana budownictwa (ceny bieżące) na 1 zatrudnionego w budownictwie w zł <i>Sold production of construction (current prices) per paid employee in construction in zł</i>	587 695	375 159
Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności ^c <i>Dwellings completed per 1000 population^c</i>	4,8	3,6
Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON na 10 tys. ludności ^d (stan w dniu 31 XII) <i>Entities of the national economy in the REGON register per 10 thous. population (as of 31 XII)</i>	1 136	890
Spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego na 10 tys. ludności ^d (stan w dniu 31 XII) <i>Commercial companies with foreign capital participation per 10 thous. population^d (as of 31 XII)</i>	19	5
Udział przedsiębiorstw rentownych w ogólnej liczbie badanych podmiotów w % <i>Share of profitable enterprises in total number of surveyed entities in %</i>	80,8	82,0
Wskaźnik poziomu kosztów w przedsiębiorstwach niefinansowych w % <i>Cost level indicator of non-financial enterprises in %</i>	95,5	96,2
Dynamika nakładów inwestycyjnych w przedsiębiorstwach (2017=100, ceny bieżące) w % <i>Indices of investment outlays of enterprises (2017=100, current prices) in %</i>	112,5	124,7
Produkt krajowy brutto (ceny bieżące) na 1 mieszkańca w 2016 r. w zł <i>Gross domestic product (current prices) per capita in 2016 in zł</i>	48 432	34 514

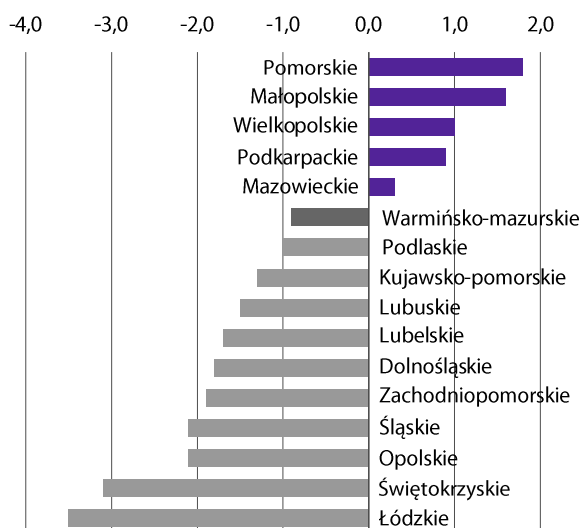
a Przeciętne w roku. b Dane na podstawie reprezentacyjnego badania struktury gospodarstw rolnych, przeprowadzanego co 3 lata. c Stan w czerwcu. d Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie. e Bez podmiotów, dla których informacja o adresie siedziby/miejscu zamieszkania nie występuje w rejestrze REGON.

a Annual averages. b Data on the basis of a sample survey of the Farm Structure Survey conducted every three years. c As of June. d Excluding persons tending private farms in agriculture. e Excluding entities for which the information about the business address/place of residence does not exist in the REGON register.

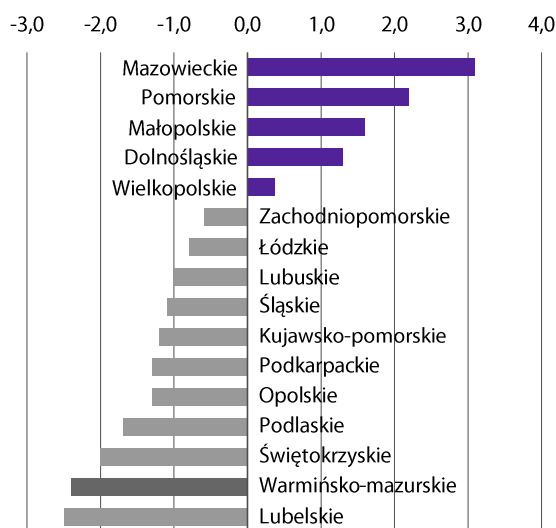
Województwo na tle pozostałych województw

Voivodship against the background of other voivodships

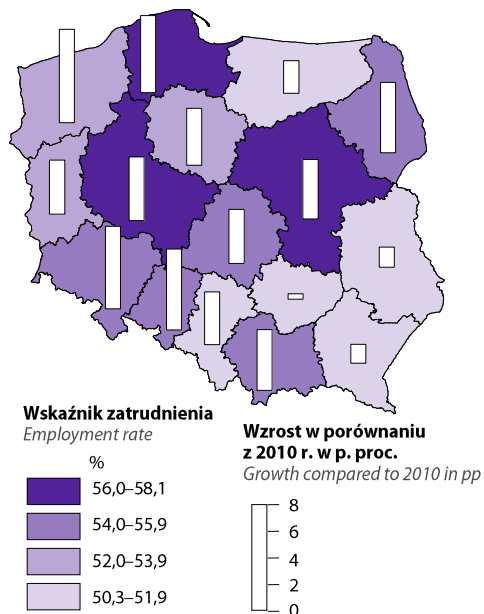
Wykres 1. Przyrost naturalny na 1000 ludności w 2018 r.
 Chart 1. Natural increase per 1000 population in 2018

Wykres 2. Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności w 2018 r.
 Chart 2. Internal and international net migration for permanent residence per 1000 population in 2018

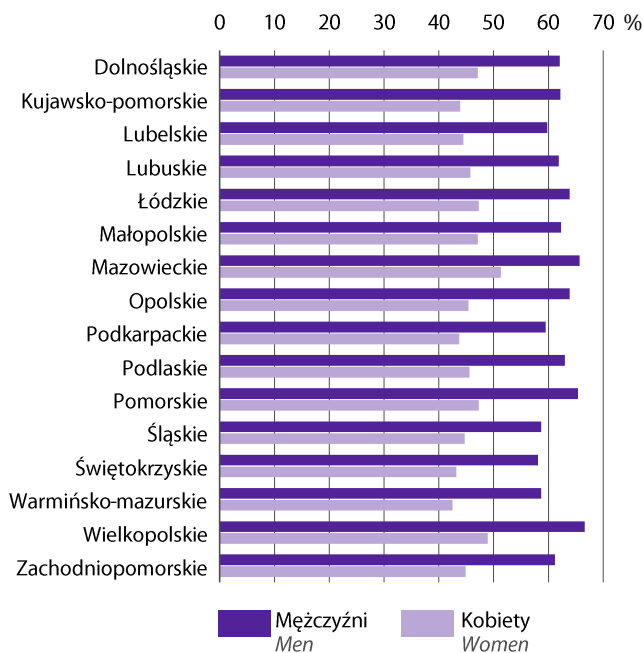

Mapa 1. Wskaźnik zatrudnienia według BAEL^a w 2018 r.
 Map 1. Employment rate by LFS^a in 2018

a Przeciętny w roku.
 a Annual average.

Wykres 3. Wskaźnik zatrudnienia według BAEL^a w 2018 r.
 Chart 3. Employment rate by LFS^a in 2018

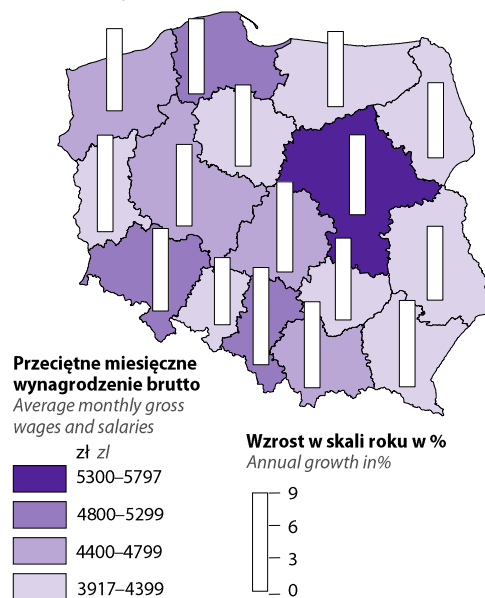
Wykres 4. Stopa bezrobocia według BAEL^a w 2018 r.
 Chart 4. *Unemployment rate by LFS^a in 2018*

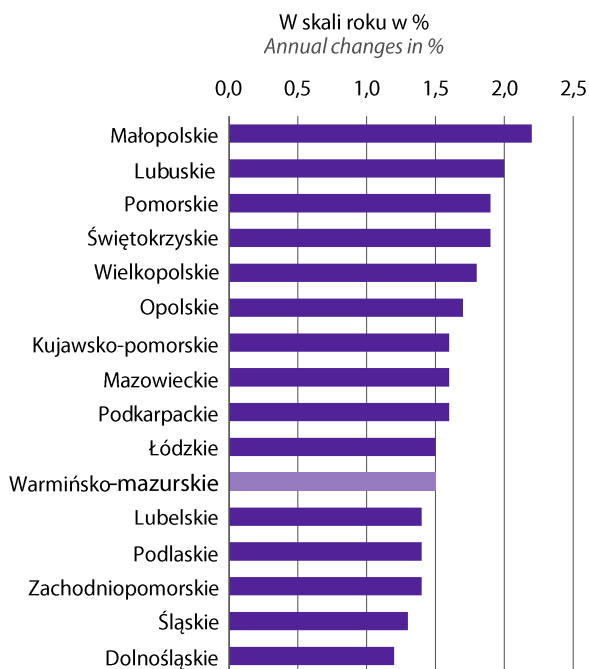
a Przeciętna w roku.
 a Annual average.

Mapa 2. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw w 2018 r.

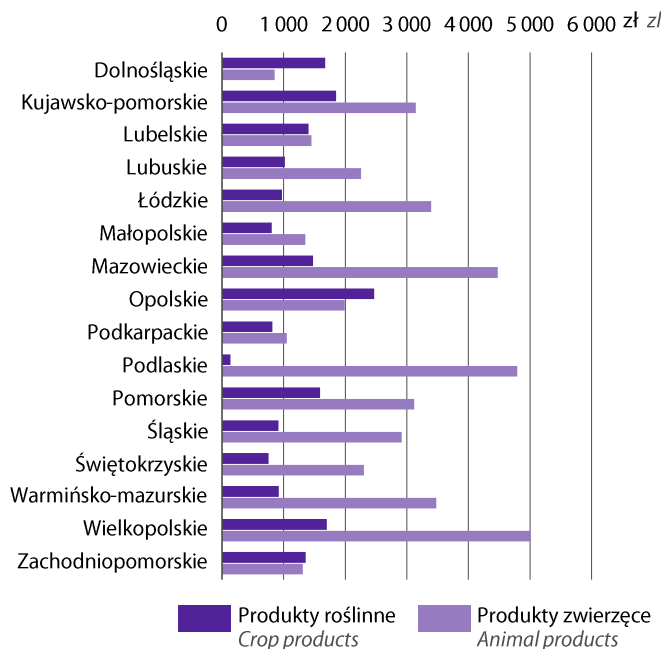
Map 2. *Average monthly gross wages and salaries in the enterprise sector in 2018*

Wykres 5. Zmiany cen towarów i usług konsumpcyjnych w 2018 r.
 Chart 5. *Changes in prices of consumer goods and services in 2018*

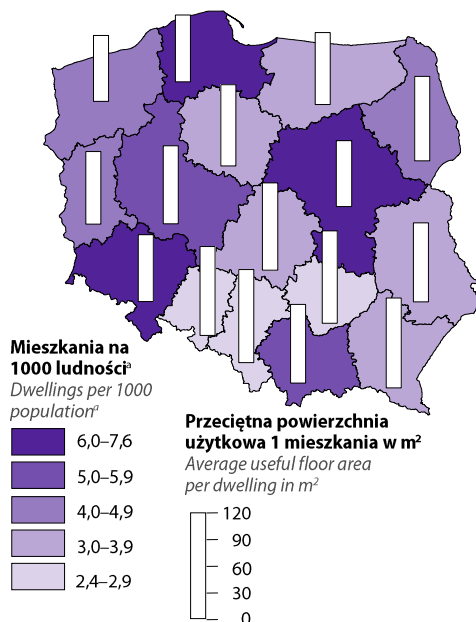

Wykres 6. Wartość skupu produktów rolnych na 1 ha użytków rolnych w 2018 r.
 Chart 6. *Value of agricultural products procurement per 1 ha of agricultural land in 2018*

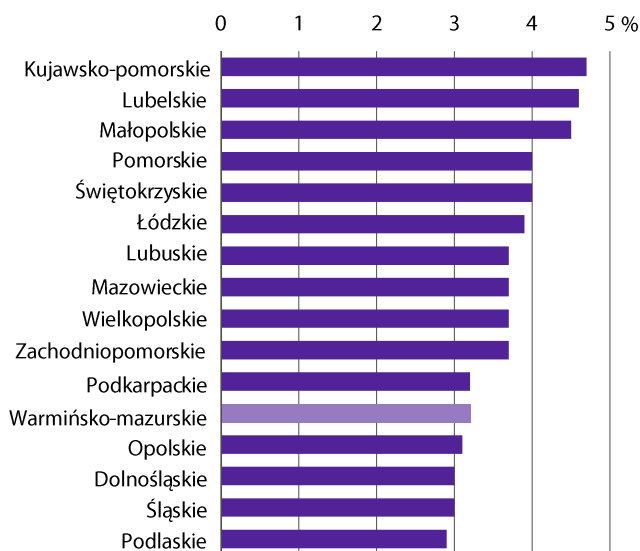
Mapa 3. Mieszkania oddane do użytkowania w 2018 r.

Map 3. Dwellings completed in 2018

Wykres 7. Wskaźnik rentowności obrotu netto w przedsiębiorstwach niefinansowych w 2018 r.

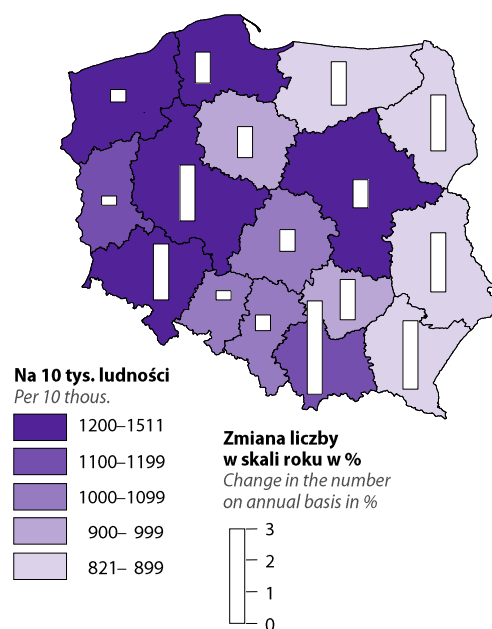
Chart 7. Net turnover profitability rate in non-financial enterprises in 2018

Mapa 4. Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON^{bc} w 2018 r.

Stan w dniu 31 XII

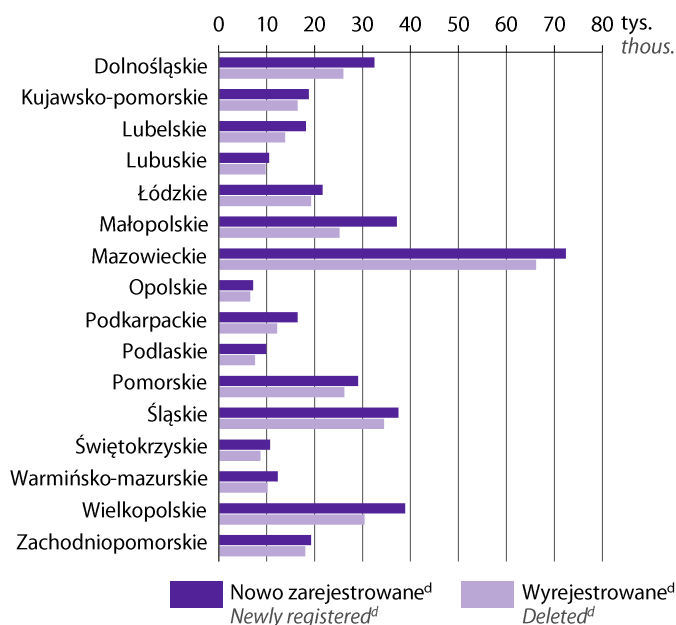
Map 4. Entities of the national economy in the REGON^{bc} register in 2018
As of 31 XII

Wykres 8. Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON^{bc} w 2018 r.

Stan w dniu 31 XII

Chart 8. Entities of the national economy in the REGON^{bc} register in 2018
As of 31 XII

a Ludność według stanu w dniu 31 XII. b Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie. c W podziale według województw – bez podmiotów, dla których informacja o adresie siedziby/miejscu zamieszkania nie występuje w rejestrze REGON. d W ciągu roku.
a Population as of 31 XII. b Excluding persons tending private farms in agriculture. c By voivodship - excluding entities for which the information about the business address/ place of residence does not exist in the REGON register. d During the year.

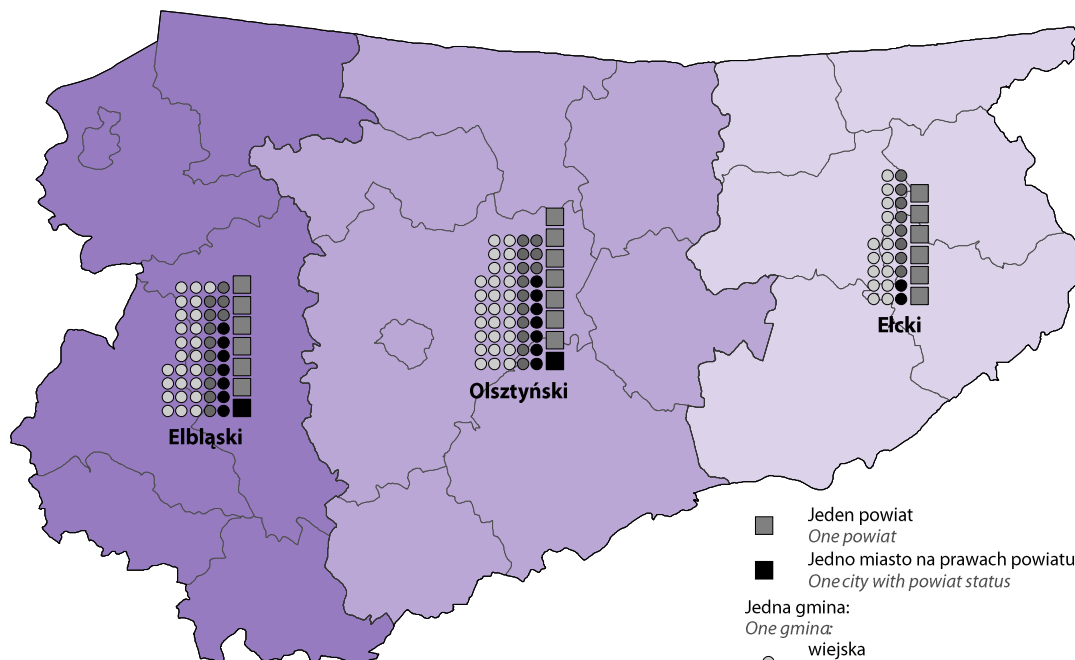
Podział i powierzchnia województwa

Division and area of voivodship

Mapa 5. Podział województwa warmińsko-mazurskiego według Klasyfikacji Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NUTS) w 2018 r.

Stan w dniu 31 XII

Map 5. Division of the warmińsko-mazurskie voivodship according to the Classification of Territorial Units for Statistics (NUTS) in 2018
As of 31 XII

Podregiony województwa
Subregions of the voivodship

	Powierzchnia w ha Area in ha	Ludność w tys. Population in thous.
Warmińsko-mazurskie	2 417 347	1 428 983
Elbląski	749 642	526 321
Elcki	634 599	288 897
Olsztyński	1 033 106	613 765

- Jeden powiat
One powiat
- Jedno miasto na prawach powiatu
One city with powiat status
- Jedna gmina:
One gmina:
- wiejska
rural
- miejsko-wiejska
urban-rural
- miejska
urban
- Granice:
Boundaries:
- podregion NUTS 3
NUTS 3 subregion
- powiat
powiat

Według stanu w dniu 1 I 2018 r. województwo warmińsko-mazurskie zajmowało powierzchnię 24 173 km², co stanowi 7,7% powierzchni kraju. Na jego obszarze (według stanu w dniu 31 XII 2018 r.) mieszkało ok. 1 429 tys. ludności, tj. 3,7% ogółu ludności Polski. Gęstość zaludnienia na 1 km² wynosiła 59 osób (przedostatnia lokata w kraju). W miastach mieszkało 59,0% ludności województwa.

Ludność

Population

Rok 2018 był ósmym z kolei, w którym odnotowano spadek liczby mieszkańców województwa warmińsko-mazurskiego. Tempo ubytku ludności wyniosło 35 osób na 10 tys. mieszkańców w 2018 r. i 17 osób w 2017 r. Zmniejszenie liczby mieszkańców było spowodowane zarówno ujemnym przyrostem naturalnym jak i ubytkiem migracyjnym ludności województwa (ujemne saldo migracji). W latach 2010–2012, 2014 i 2017 liczba urodzeń była wyższa od liczby zgonów, co przełożyło się na dodatni przyrost naturalny.

Według stanu w dniu 31 grudnia 2018 r. ludność województwa warmińsko-mazurskiego liczyła 1 428 983 osoby, tj. o 4 962 osoby mniej niż przed rokiem i o 24 799 osób mniej niż w 2010 r. Populacja województwa stanowiła 3,7% ogółu ludności Polski.

Średnia gęstość zaludnienia (liczba osób przypadająca na 1 km²) w końcu grudnia 2018 r. wyniosła w województwie 59, zaś w Polsce – 123 i kształtowała się na zbliżonym poziomie do notowanego w 2010 r. Wskaźnik ten wykazywał znaczne zróżnicowanie przestrzenne na terenie województwa – najniższy notowano w powiatach piskim i węgorzewskim, a najwyższy pomijając powiaty grodzkie, w elckim, działdowskim i iławskim.

Szacunki liczby i struktury ludności dla lat międzyspisowych sporządza się **metodą bilansową**, przyjmując wyniki ostatniego spisu powszechnego jako bazę wyjściową do obliczenia danych dla danej gminy z uwzględnieniem liczby urodzeń, zgonów, salda migracji wewnętrznych i zagranicznych oraz zmian administracyjnych, jakie miały miejsce w bilansowanym okresie (wyjątek stanowi 2015 r., w przypadku którego dla migracji zagranicznych przyjęto dane za 2014 r.). Prezentowane dane dotyczą ludności zamieszkałej w danej gminie, tj. liczby ludności zameldowanej na pobyt stały skorygowanej o saldo osób zameldowanych na pobyt czasowy ponad 3 miesiące. Jako bazę wyjściową bilansów przyjęto wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011, z tym że dla 2010 r. – według podziału administracyjnego obowiązującego w dniu 31 XII 2011 r.

Tablica 2. Ludność na podstawie bilansów
Table 2. Population on the basis of balances based

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	2010	2015	2017	2018
Polska <i>Poland</i>				
Stan w dniu 30 VI w tys. <i>As of 30 VI in thous.</i>	38 516,7	38 454,6	38 422,3	38 413,1
w tym kobiety <i>of which women</i>	19 869,1	19 847,2	19 833,6	19 829,5
Miasta <i>Urban areas</i>	23 448,5	23 202,7	23 125,8	23 095,2
Wieś <i>Rural areas</i>	15 068,2	15 251,9	15 296,6	15 317,9
Stan w dniu 31 XII: <i>As of 31 XII:</i>				
w tysiącach <i>in thousand</i>	38 529,9	38 437,2	38 433,6	38 411,1
na 1 km ² <i>per 1 km²</i>	123	123	123	123
w tym kobiety: <i>of which women:</i>				
w tysiącach <i>in thousand</i>	19 876,7	19 839,2	19 840,4	19 829,3
na 100 mężczyzn <i>per 100 men</i>	107	107	107	107
Miasta: w tysiącach <i>Urban areas: in thousand</i>	23 429,1	23 166,4	23 109,3	23 067,2
w % <i>in %</i>	60,8	60,3	60,1	60,1
Wieś: w tysiącach <i>Rural areas: in thousand</i>	15 100,8	15 270,8	15 324,3	15 343,9
w % <i>in %</i>	39,2	39,7	39,9	39,9
Warmińsko-mazurskie				
Stan w dniu 30 VI w tys. <i>As of 30 VI in thous.</i>	1 454,1	1 442,2	1 434,8	1 431,3
w tym kobiety <i>of which women</i>	741,6	736,1	732,5	731,1
Miasta <i>Urban areas</i>	865,8	853,3	847,1	845,1
Wieś <i>Rural areas</i>	588,3	588,9	587,6	586,2
Stan w dniu 31 XII: <i>As of 31 XII:</i>				
w tysiącach <i>in thousand</i>	1 453,8	1 439,7	1 433,9	1 429,0
na 1 km ² <i>per 1 km²</i>	60	60	59	59
w tym kobiety: <i>of which women:</i>				
w tysiącach <i>in thousand</i>	741,5	734,8	732,4	730,0
na 100 mężczyzn <i>per 100 men</i>	104	104	104	104
Miasta: w tysiącach <i>Urban areas: in thousand</i>	864,7	850,4	846,4	843,0
w % <i>in %</i>	59,5	59,1	59,0	59,0
Wieś: w tysiącach <i>Rural areas: in thousand</i>	589,1	589,3	587,5	586,0
w % <i>in %</i>	40,5	40,9	41,0	41,0

Struktura ludności według płci w województwie warmińsko-mazurskim od kilku lat nie ulega większym zmianom. W ogólnej liczbie mieszkańców nieznacznie przeważają kobiety, których odsetek w końcu 2018 r. jak i 2017 r. wyniósł 51,1%, wobec 51,0% w 2010 r. W Polsce tendencja była podobna – kobiety w 2018 r. stanowiły 51,6%. Współczynnik feminizacji (liczba kobiet na 100 mężczyzn) w województwie osiągnął wartość 104, natomiast w Polsce 107.

Tablica 3. Ludność według województw

Stan w dniu 31 XII

Table 3. Population by voivodships
As of 31 XII

Województwa Voivodships	Ludność ^a w tys. Population ^a in thous.				Średnioroczne tempo przyrostu/ubytku liczby ludności w % Annual population growth/decrease rate in %			
	2010	2015	2017	2018	2010	2015	2017	2018
Polska	38 529,9	38 437,2	38 433,6	38 411,1	0,95	-0,11	0,00	-0,06
<i>Poland</i>								
Dolnośląskie	2 917,2	2 904,2	2 902,5	2 901,2	1,41	-0,15	-0,04	-0,05
Kujawsko-pomorskie	2 098,7	2 086,2	2 082,9	2 077,8	1,43	-0,18	-0,05	-0,25
Lubelskie	2 178,6	2 139,7	2 126,3	2 117,6	0,99	-0,37	-0,33	-0,41
Lubuskie	1 023,2	1 018,1	1 016,8	1 014,5	1,30	-0,22	-0,05	-0,22
Łódzkie	2 542,4	2 493,6	2 476,3	2 466,3	0,02	-0,42	-0,36	-0,40
Małopolskie	3 336,7	3 372,6	3 391,4	3 400,6	1,17	0,13	0,27	0,27
Mazowieckie	5 267,1	5 349,1	5 384,6	5 403,4	0,86	0,27	0,35	0,35
Opolskie	1 017,2	996,0	990,1	986,5	-1,34	-0,48	-0,30	-0,36
Podkarpackie	2 127,9	2 127,7	2 129,1	2 129,0	1,25	-0,07	0,07	-0,01
Podlaskie	1 203,4	1 188,8	1 184,5	1 181,5	1,15	-0,26	-0,18	-0,25
Pomorskie	2 275,5	2 307,7	2 324,3	2 333,5	2,04	0,24	0,37	0,40
Śląskie	4 634,9	4 570,8	4 548,2	4 533,6	-0,12	-0,33	-0,24	-0,32
Świętokrzyskie	1 282,5	1 257,2	1 247,7	1 241,5	0,98	-0,47	-0,41	-0,50
Warmińsko- -mazurskie	1 453,8	1 439,7	1 433,9	1 429,0	1,87	-0,30	-0,17	-0,35
Wielkopolskie	3 446,7	3 475,3	3 489,2	3 494,0	1,13	0,08	0,22	0,14
Zachodniopomorskie	1 723,7	1 710,5	1 705,5	1 701,0	1,80	-0,29	-0,15	-0,26

a Na podstawie bilansu opartego na wynikach NSP 2011.

a Based on the balance on the basis of results of the Population and Housing Census 2011.

Dane o urodzeniach i zgonach (w tym zgonach niemowląt) zostały obliczone zgodnie z kryteriami definicji urodzenia i zgonu noworodka – rekomendowanej przez Światową Organizację Zdrowia (WHO).

W województwie warmińsko-mazurskim w 2018 r. zarejestrowano 13 687 urodzeń żywych, tj. o 846 mniej niż przed rokiem i o 2 084 mniej niż w 2010 r. Współczynnik urodzeń żywych wyniósł 9,56‰ i był niższy w stosunku do notowanego rok wcześniej (10,13‰), jak i w porównaniu z 2010 r. (10,85‰).

W 2018 r. w województwie zmarły 14 973 osoby, tj. o 550 osób więcej niż przed rokiem i o 2 031 więcej niż w 2010 r. Współczynnik zgonów wyniósł 10,46‰ i był wyższy niż notowany w 2017 r. oraz w 2010 r., kiedy wynosił odpowiednio 10,05‰ i 8,90‰. Liczba zgonów niemowląt w stosunku do roku poprzedniego zmniejszyła się o 3 dzieci, a w porównaniu z 2010 r. była o 17 dzieci mniejsza. Współczynnik zgonów niemowląt (liczony na 1000 urodzeń żywych) przyjął wartość 4,24‰, wobec 4,20‰ – w 2017 r. i 4,76‰ w 2010 r.

Współczynniki dotyczące ruchu naturalnego w podziale terytorialnym obliczono jako iloraz liczby faktów określonego rodzaju i liczby ludności (według stanu w dniu 30 VI).

W województwie warmińsko-mazurskim w 2018 r. notowano ujemny przyrost naturalny. Różnica między liczbą urodzeń żywych i zgonów ukształtowała się na poziomie -1 286 w 2018 r., podczas gdy rok wcześniej była dodatnia i wyniosła 110. Przed ośmioma laty przyrost naturalny również był dodatni i wyniósł 2 829 osób. Współczynnik przyrostu naturalnego w 2018 r. wyniósł -0,90‰, wobec 0,08‰ w 2017 r., natomiast w 2010 r. 1,95‰. Współczynnik ten był w 2018 r. niższy w województwie niż w kraju, natomiast w 2017 r. i w 2010 r. wyższy.

W województwie obserwowano przestrzenne zróżnicowanie współczynnika przyrostu naturalnego. W szesnastu powiatach (rok wcześniej w dziesięciu) był ujemny. Najniższe wartości osiągnął w powiecie węgorzewskim, kętrzyńskim, w Elblągu i w powiecie lidzbarskim, a najwyższe w powiatach: Olsztynie, iławskim, nowomiejskim, gołdapskim i ełckim.

Tablica 4. Ruch naturalny ludności i saldo migracji na 1000 ludności

Table 4. Vital statistics and net migration per 1000 population

Wyszczególnienie Specification	2010	2015 ^a	2017	2018
	Polska Poland			
Małżeństwa Marriages	5,93	4,91	5,01	5,01
Urodzenia żywe Live births	10,73	9,60	10,46	10,11
Zgony Deaths	9,83	10,27	10,48	10,78
w tym niemowląt ^b of which infant ^b	4,98	4,00	3,99	3,85
Przyrost naturalny ^c Natural increase ^c	0,90	-0,67	-0,02	-0,68
Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały Internal and international net migration for permanent residence	-0,05	-0,41	0,04	0,09
w tym zagranicznych of which international	-0,05	-0,41	0,04	0,09
	Warmińsko-mazurskie			
Małżeństwa Marriages	5,76	4,79	4,76	4,68
Urodzenia żywe Live births	10,85	9,10	10,13	9,56
Zgony Deaths	8,90	9,61	10,05	10,46
w tym niemowląt ^b of which infant ^b	4,76	4,04	4,20	4,24
Przyrost naturalny ^c Natural increase ^c	1,95	-0,51	0,08	-0,90
Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały Internal and international net migration for permanent residence	-1,86	-2,35	-1,91	-2,45
w tym zagranicznych of which international	0,01	-0,54	-0,21	-0,07

Tablica 4. Ruch naturalny ludności i saldo migracji na 1000 ludności (dok.)
Table 4. Vital statistics and net migration per 1000 population (cont.)

Wyszczególnienie Specification	2010	2015 ^a	2017	2018
Olsztyn				
Małżeństwa Marriages	5,37	4,15	4,38	4,22
Urodzenia żywe Live births	10,31	9,40	11,08	11,83
Zgony Deaths	7,95	8,70	8,88	9,56
w tym niemowląt ^b of which infant ^b	4,42	3,67	3,13	2,93
Przyrost naturalny ^c Natural increase ^c	2,35	0,70	2,20	2,27
Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały Internal and international net migration for permanent residence	-2,32	0,85	-0,78	-2,40
w tym zagranicznych of which international	-0,44	-0,57	-0,16	0,12

a W przypadku migracji zagranicznych – dane dotyczą 2014 r. b Dzieci w wieku poniżej 1 roku na 1000 urodzeń żywych. c Różnica między liczbą urodzeń żywych a liczbą zgonów w danym okresie.

a In case of international migration – the data refer to 2014. b Children under the age of 1 per 1000 live births. c The difference between the number of live births and the number of deaths in a given period.

W województwie warmińsko-mazurskim w 2018 r. zawarto 6 696 małżeństw, tj. o 138 mniej niż przed rokiem i o 1 674 mniej niż w 2010 r. Współczynnik małżeństw kształtował się na poziomie 4,68‰ w 2018 r., wobec 4,76‰ w 2017 r. i 5,76‰ w 2010 r. Liczba nowo zawartych małżeństw (na 1000 ludności) była w 2018 i 2017 r. niższa w województwie niż w kraju, natomiast w roku 2010 utrzymywała się na zbliżonym poziomie.

W omawianych latach saldo migracji wewnętrznych na pobyt stały było ujemne, co oznacza, że województwo charakteryzowało się większym odpływem ludności do innych województw niż napływem. W wyniku migracji wewnętrznych w 2018 r. z województwa warmińsko-mazurskiego ubyło 3 397 osób, wobec 2 443 w 2017 r. i 2 721 w 2010 r.

Badanie migracji zagranicznych województwa wykazało, że w 2018 r. liczba emigrantów była wyższa niż imigrantów (o 107 osób). W kraju natomiast liczba imigrantów przewyższała liczbę emigrantów, co oznaczało, że w wyniku migracji zagranicznych liczba ludności zwiększyła się (o 3 612 osób). Saldo migracji zagranicznych w przeliczeniu na 1000 ludności w województwie wyniosło -0,07‰, wobec 0,09‰ w Polsce.

Takie ukształtowanie się salda migracji wewnętrznych i zagranicznych województwa warmińsko-mazurskiego miało wpływ na ogólne saldo migracji ludności na pobyt stały, które w 2018 r. wyniosło -2,45‰ na 1000 ludności.

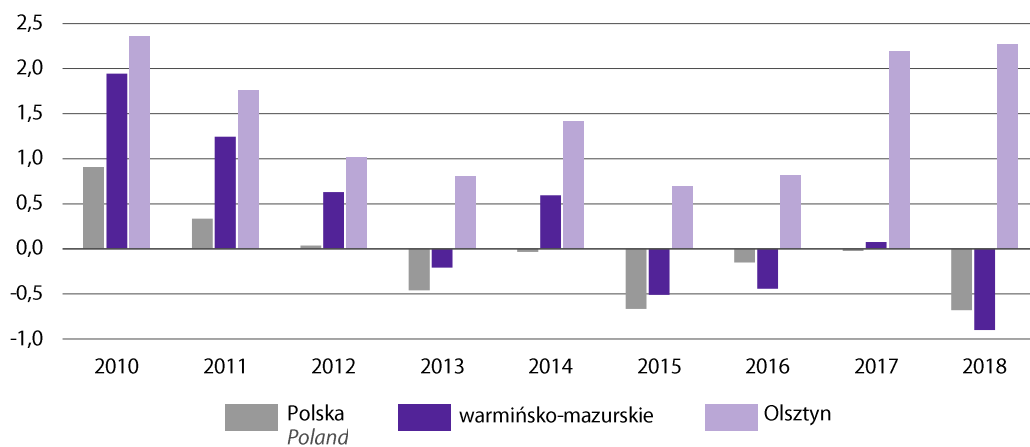
W 2018 r. w województwie warmińsko-mazurskim tylko w powiecie olsztyńskim i ełckim saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych ludności na pobyt stały przyjęło wartość dodatnią.

Dane prezentujące ludność w województwie warmińsko-mazurskim znajdują się w następujących publikacjach i opracowaniach udostępnionych na stronie internetowej Urzędu:

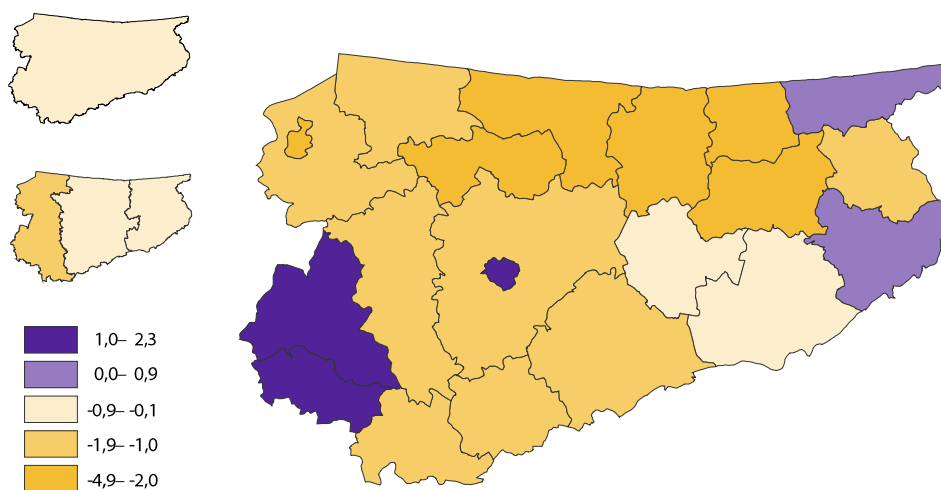
- „Biuletyn Statystyczny Województwa Warmińsko-Mazurskiego” – publikacja dostępna co kwartał,
- „Stan i ruch naturalny ludności w województwie warmińsko-mazurskim” – opracowanie sygnałne dostępne co roku,
- „Ludność, ruch naturalny i migracje w województwie warmińsko-mazurskim” – publikacja dostępna co roku;

jak również w Banku Danych Lokalnych i w Bazie Demografia.

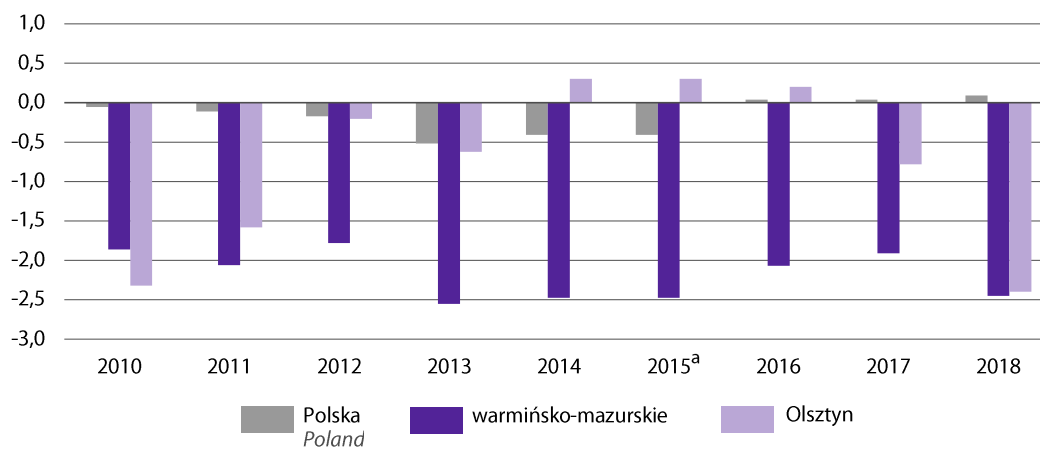
Wykres 9. Przyrost naturalny na 1000 ludności
Chart 9. Vital statistics per 1000 population

Mapa 6. Przyrost naturalny na 1000 ludności w 2018 r.
Map 6. Vital statistics per 1000 population in 2018

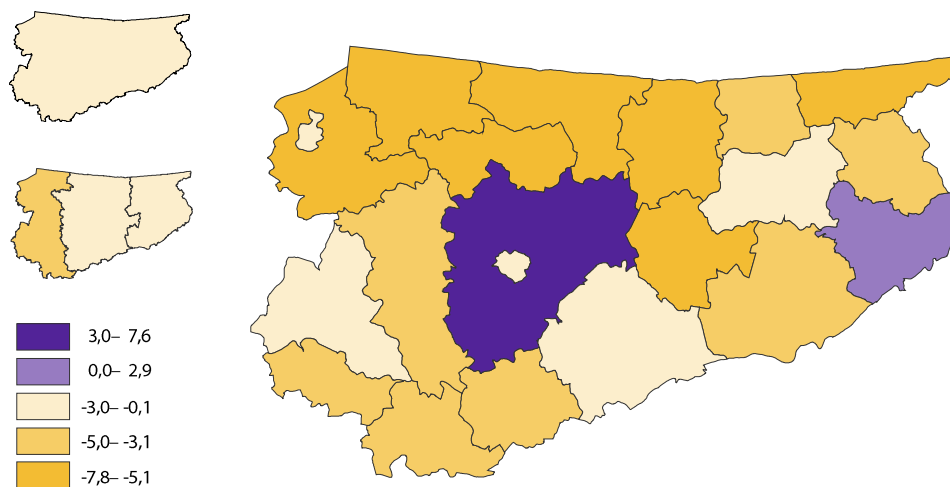

Wykres 10. Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności
 Chart 10. *Internal and international net migration for permanent residence per 1000 population*

a W przypadku migracji zagranicznych – dane dotyczą 2014 r.
 a In case of international migration – the data refer to 2014.

Mapa 7. Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności w 2018 r.
 Map 7. *Internal and international net migration for permanent residence per 1000 population in 2018*

Rynek pracy

Labour market

W 2018 r. przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw w województwie warmińsko-mazurskim było wyższe niż przed rokiem. Wzrost zatrudnienia wystąpił we wszystkich kwartalnych okresach narastających.

W 2018 r. w województwie warmińsko-mazurskim spadkowi liczby zarejestrowanych bezrobotnych towarzyszył spadek liczby zgłoszonych ofert zatrudnienia. Stopa bezrobocia, podobnie jak w latach ubiegłych, była najwyższa w kraju.

Wyniki Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL) przeprowadzonego w IV kwartale 2018 r. w województwie warmińsko-mazurskim wskazują, że w porównaniu z analogicznym okresem poprzedniego roku:

- spadła liczba osób bezrobotnych,
- zmniejszył się udział zatrudnionych w ogólnej liczbie ludności,
- wzrosło obciążenie osób pracujących osobami niepracującymi,
- liczba biernych zawodowo zwiększyła się.

Przeciętne zatrudnienie

Average paid employment

W jednostkach sektora przedsiębiorstw w województwie warmińsko-mazurskim w 2018 r. przeciętne zatrudnienie wyniosło 146,5 tys. osób, co oznacza wzrost o 1,4% w odniesieniu do poprzedniego roku. W Polsce w 2018 r. obserwowano wzrost o 3,5%.

Dane o **przeciętnym zatrudnieniu** obejmują osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy w pełnym wymiarze czasu pracy oraz niepełnym, w przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

Tablica 5. Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw
Table 5. Average paid employment in the enterprise sector

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2017	2018		
	w tysiącach in thousand			2010=100	2017=100	
Polska Poland	5 372,6	5 601,6	6 017,1	6 229,6	116,0	103,5
Warmińsko-mazurskie	134,4	135,8	144,5	146,5	109,0	101,4
Olsztyn	.	27,7*	27,7*	28,1	x	101,3

W województwie największe przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw zanotowano w przetwórstwie przemysłowym – 79,0 tys. osób, tj. 53,9% ogółu.

Tablica 6. Przeciętne miesięczne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw w województwie warmińsko-mazurskim

Table 6. Average monthly paid employment in the enterprise sector in warmińsko-mazurskie voivodship

Wyszczególnienie Specification	2017				2018				w tys. in thous.
	I-III	I-VI	I-IX	I-XII	I-III	I-VI	I-IX	I-XII	
	analogiczny okres roku poprzedniego = 100 corresponding period of previous year = 100								
Ogółem Total	103,3	103,3	103,4	104,2	102,7	102,5	102,3	101,4	146,5
w tym: of which:									
Przemysł Industry	104,1	104,0	103,7	103,4	101,8	101,2	101,3	101,1	86,5
w tym przetwórstwo przemysłowe of which manufacturing	104,1	103,9	103,6	103,2	101,7	101,1	101,3	101,1	79,0
Budownictwo Construction	102,9	102,6	103,8	103,8	103,2	104,2	103,1	104,5	11,2
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ Trade; repair of motor vehicles	100,7	100,0	100,6	104,9	102,9	102,8	103,0	98,8	21,2
Transport i gospodarka magazynowa Transportation and storage	108,1	109,0	108,7	108,5	107,0	109,7	110,2	108,4	6,5
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ Accommodation and catering ^Δ	102,5	103,8	104,8	107,6	107,9	108,6	103,8	104,1	3,0
Informacja i komunikacja Information and communication	107,4	108,4	109,2	118,1	103,1	105,5	104,5	93,9	1,1
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ Real estate activities	106,7	106,5	106,3	106,7	99,5	98,1	98,8	100,4	2,4
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ Administrative and support service activities	99,3	100,5	101,0	103,0	101,9	101,9	99,9	98,7	6,5

W 2018 r., w porównaniu z rokiem poprzednim, przeciętne zatrudnienie wzrosło w większości sekcji, m. in. w działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej (o 11,1%), transporcie i gospodarce magazynowej (o 8,4%), zakwaterowaniu i gastronomii (o 4,1%). Spadek natomiast wystąpił m.in. w informacji i komunikacji (o 6,1%), administrowaniu i działalności wspierającej (o 1,3%) oraz handlu; naprawie pojazdów samochodowych (o 1,2%).

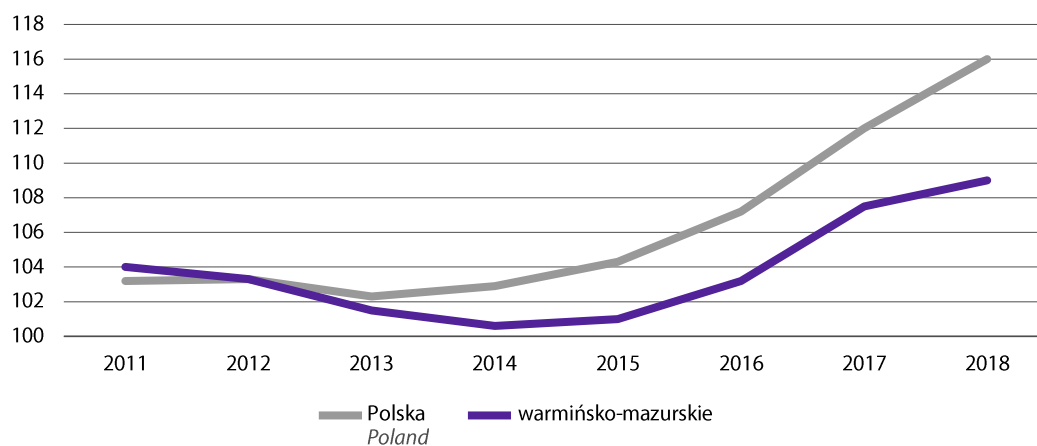
Bezrobocie rejestrowane

Registered unemployment

W końcu grudnia 2018 r. liczba bezrobotnych zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy województwa warmińsko-mazurskiego wyniosła 53,1 tys. osób i była niższa od zanotowanej przed rokiem (o 6,9 tys. osób, tj. o 11,4%), jak i w 2010 r. (o 52,8 tys. osób, tj. o 49,8%). Podobne zmiany obserwowano w skali kraju – na koniec 2018 r. liczba bezrobotnych była o 10,4% niższa niż rok wcześniej, a w stosunku do 2010 r. nastąpił spadek o 49,5%.

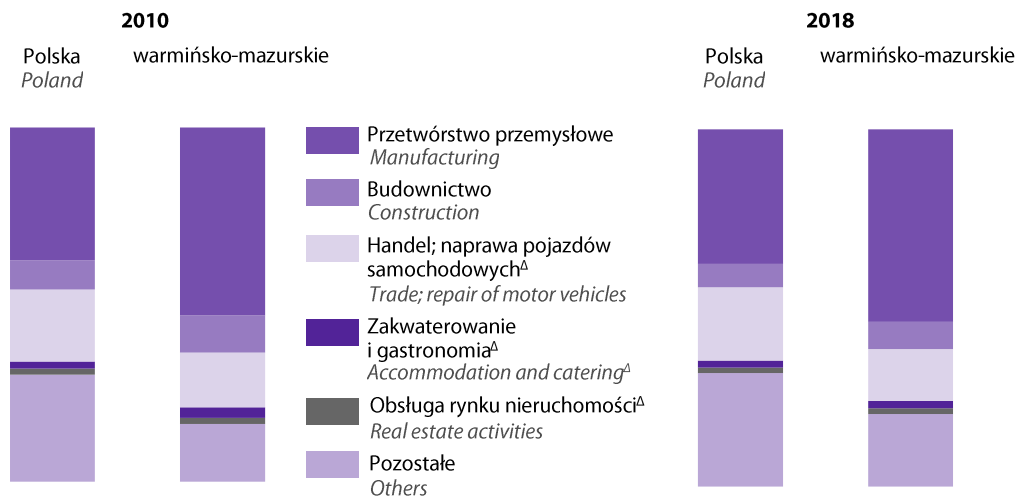
**Wykres 11. Dynamika przeciętnego zatrudnienia w sektorze przedsiębiorstw
2010 = 100**

Chart 11. *Indices of average paid employment in enterprise sector
2010 = 100*

Wykres 12. Struktura przeciętnego zatrudnienia w sektorze przedsiębiorstw według wybranych sekcji PKD 2007

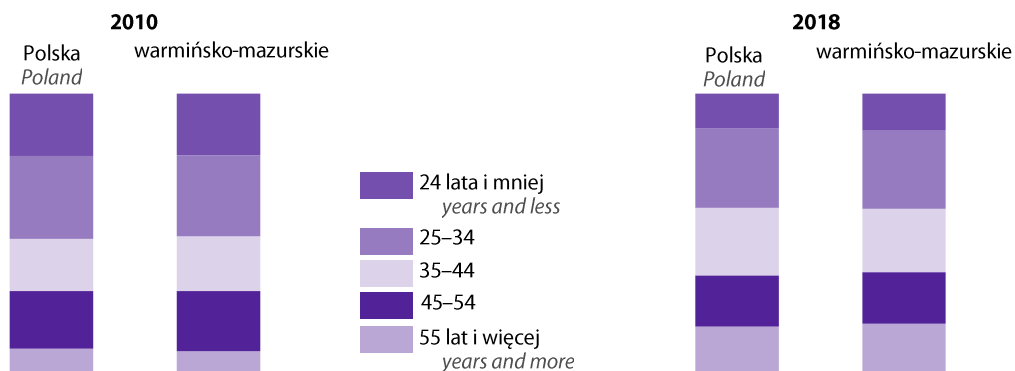
Chart 12. *Structure of average paid employment in enterprise sector by selected PKD 2007 sections*

Wykres 13. Struktura bezrobotnych zarejestrowanych według grup wieku

Stan w dniu 31 XII

Chart 13. Structure of registered unemployed persons by age groups
As of 31 XII

Wykres 14. Struktura bezrobotnych zarejestrowanych według poziomu wykształcenia

Stan w dniu 31 XII

Chart 14. Structure of registered unemployed persons by educational level
As of 31 XII

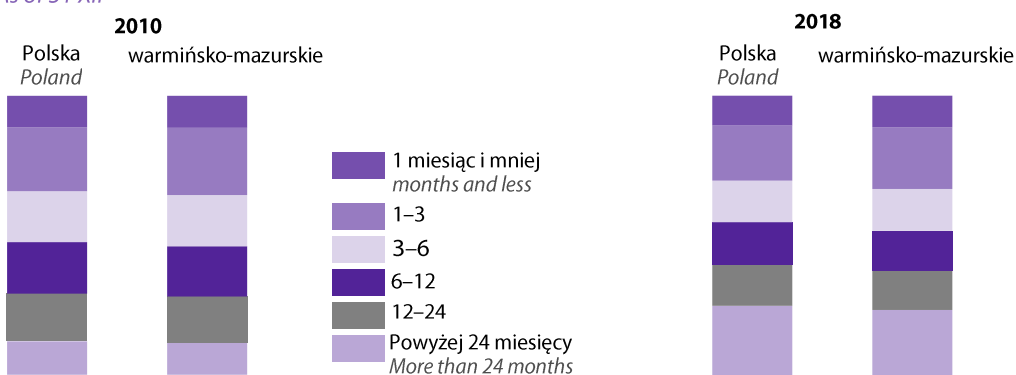

^a Łącznie z wykształceniem policealnym.
^a Including post-secondary education.

Wykres 15. Struktura bezrobotnych zarejestrowanych według czasu pozostawania bez pracy^a

Stan w dniu 31 XII

Chart 15. Structure of registered unemployed persons by duration of unemployment^a
As of 31 XII

^a Przedziały zostały domknięte prawostronnie.
^a Intervals were shifted upward.

Dane o **bezrobociu rejestrowanym** dotyczące osób zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy prezentuje się zgodnie z ustawą z dnia 20 IV 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 1265, z późniejszymi zmianami).

Tablica 7. Bezrobotni zarejestrowani oraz stopa bezrobocia
 Stan w dniu 31 XII
Table 7. Registered unemployed persons and unemployment rate
As of 31 XII

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2017	2018
Polska Poland				
Bezrobotni zarejestrowani w tys. Registered unemployed persons in thous.	1 954,7	1 563,3	1 081,7	968,9
Bezrobotni nowo zarejestrowani ^a w tys. Newly registered unemployed persons ^a in thous.	3 042,0	2 368,8	1 914,8	1 662,1
Bezrobotni wyrejestrowani ^a w tys. Persons removed from unemployment rolls ^a in thous.	2 979,8	2 630,6	2 168,3	1 774,9
Bezrobotni zarejestrowani na 1 ofertę pracy Registered unemployed persons per job offer	83	31	16	15
Stopa bezrobocia rejestrowanego w % Unemployment rate in %	12,4	9,7	6,6	5,8
Warmińsko-mazurskie				
Bezrobotni zarejestrowani w tys. Registered unemployed persons in thous.	105,9	83,5	60,0	53,1
Bezrobotni nowo zarejestrowani ^a w tys. Newly registered unemployed persons ^a in thous.	164,3	123,4	102,0	91,0
Bezrobotni wyrejestrowani ^a w tys. Persons removed from unemployment rolls ^a in thous.	167,5	138,0	115,1	97,9
Bezrobotni zarejestrowani na 1 ofertę pracy Registered unemployed persons per job offer	230	67	33	20
Stopa bezrobocia rejestrowanego w % Unemployment rate in %	20,0	16,2	11,7	10,4
Olsztyn				
Bezrobotni zarejestrowani w tys. Registered unemployed persons in thous.	5,9	5,1	4,1	3,1
Bezrobotni nowo zarejestrowani ^a w tys. Newly registered unemployed persons ^a in thous.	12,3	8,8	7,7	6,8
Bezrobotni wyrejestrowani ^a w tys. Persons removed from unemployment rolls ^a in thous.	12,5	9,6	8,2	7,8
Bezrobotni zarejestrowani na 1 ofertę pracy Registered unemployed persons per job offer	109	53	26	9
Stopa bezrobocia rejestrowanego w % Unemployment rate in %	6,9	5,8	4,5	3,4

a W ciągu roku.
a During the year.

W województwie warmińsko-mazurskim w końcu 2018 r., w odniesieniu do roku poprzedniego, liczba bezrobotnych zmniejszyła się w większości powiatów, przy czym najwyższy spadek wystąpił w Olsztynie (o 24,2%) i powiecie piskim (o 21,9%). Liczba bezrobotnych wzrosła natomiast w powiecie iławskim (o 1,7%) oraz powiecie kętrzyńskim (o 0,3%).

Bezrobotni nieposiadający prawa do zasiłku to zarejestrowane w urzędach pracy osoby poszukujące pracy, które utraciły bądź nie nabyły prawa do zasiłku.

W 2018 r. 87,4% ogółu bezrobotnych w regionie stanowiły osoby wcześniej pracujące (w poprzednim roku – 87,1%). Bezrobotni bez prawa do zasiłku stanowili 81,0% (rok temu – 82,3%). Mieszkańcy wsi pozostający bez pracy to 52,0% (przed rokiem – 51,3%) ogólnej liczby bezrobotnych.

W końcu grudnia 2018 r. w województwie warmińsko-mazurskim wśród bezrobotnych, podobnie jak w kraju, przeważały kobiety. Stanowiły one 57,8% osób zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy, a ich liczba była o 9,2% niższa niż rok wcześniej. Populacja bezrobotnych mężczyzn zmniejszyła się (o 14,3%), a ich odsetek zmniejszył się w ciągu roku o 1,4 p. proc., do poziomu 42,2%.

Wśród młodych ludzi nadal występował wysoki odsetek bezrobotnych. W końcu grudnia 2018 r. najliczniejszą grupę wśród bezrobotnych stanowiły osoby w wieku 25–34 lata (14,6 tys.), a ich odsetek w ogólnej liczbie bezrobotnych w porównaniu z poprzednim rokiem nie zmienił się (27,4%). Najbardziej zwiększył się udział bezrobotnych osób w wieku 35–44 lata (o 0,7 p. proc. do 18,8%). Zmniejszył się natomiast udział bezrobotnych w wieku 55 lat i więcej (o 0,4 p. proc. do 18,6%).

Prawie 60% bezrobotnych zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy to osoby o stosunkowo niskim poziomie wykształcenia. Dwie najliczniejsze grupy stanowiły osoby posiadające wykształcenie gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe oraz zasadnicze zawodowe (odpowiednio 33,0% i 26,3% ogółu bezrobotnych). Zbiorowość osób z wyższym wykształceniem w ciągu ostatniego roku zmniejszyła się o 8,6%, a ich odsetek wzrósł w porównaniu do ubiegłego roku (o 0,3 p. proc. do 9,7%).

Spośród wszystkich kategorii bezrobotnych zarejestrowanych wyodrębnionych ze względu na czas pozostawania bez pracy najwyższy wzrost udziału (o 1,1 p. proc.) w ujęciu rocznym w ogólnej liczbie bezrobotnych zarejestrowanych odnotowano w przypadku osób pozostających bez pracy do 1 miesiąca. Najbardziej zmniejszył się natomiast udział osób pozostających bez pracy od 12 do 24 miesięcy (o 1,6 p. proc.). Nadal największy udział w ogólnej liczbie bezrobotnych miały osoby pozostające bez pracy powyżej 24 miesięcy (23,3%, rok temu 24,1%).

Największe trudności ze znalezieniem zatrudnienia miały osoby ze stażem pracy od 1 roku do 5 lat, które stanowiły 26,0% ogólnej liczby bezrobotnych, ich odsetek w porównaniu do ubiegłego roku wzrósł (o 0,9 p. proc.). W porównaniu z rokiem poprzednim najbardziej zmalał odsetek osób ze stażem pracy 20–30 lat (do 8,6%, tj. o 0,7 p. proc.).

Wśród osób bezrobotnych będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy w województwie warmińsko-mazurskim w końcu 2018 r. zmianie w porównaniu z 2017 r. uległa m.in. liczba osób długotrwale bezrobotnych (spadek o 17,2%), osób powyżej 50 roku życia (spadek o 11,8%), osób niepełnosprawnych (spadek o 11,0%), osób korzystających ze świadczeń z pomocy społecznej (o 10,4%) oraz w wieku do 25 roku życia (spadek o 9,0%).

Stopę bezrobocia rejestrowanego obliczono jako stosunek liczby bezrobotnych zarejestrowanych do liczby cywilnej ludności aktywnej zawodowo, tj. bez osób odbywających czynną służbę wojskową oraz pracowników jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

Tablica 8. Bezrobotni zarejestrowani oraz stopa bezrobocia w województwie warmińsko-mazurskim
Table 8. Registered unemployed persons and unemployment rate in warmińsko-mazurskie voivodship

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	2017				2018			
	I-III	IV-VI	VII-IX	X-XII	I-III	IV-VI	VII-IX	X-XII
Bezrobotni zarejestrowani (stan w końcu okresu): <i>Registered unemployed persons (end of period):</i>								
w tys. osób <i>in thous. persons</i>	73,1	61,5	60,6	60,0	60,8	50,9	50,3	53,1
analogiczny okres roku poprzedniego = 100 <i>corresponding period of previous year = 100</i>	85,1	84,9	87,2	82,1	83,2	82,8	83,0	88,6
Bezrobotni nowo zarejestrowani (napływ): <i>Newly registered unemployed persons (inflow):</i>								
w tys. osób <i>in thous. persons</i>	27,7	48,8	74,6	102,0	24,9	19,0	22,7	24,4
analogiczny okres roku poprzedniego = 100 <i>corresponding period of previous year = 100</i>	89,1	86,4	88,8	89,0	90,1	90,3	87,6	89,1
Bezrobotni wyrejestrowani (odpływ): <i>Persons removed from unemployment rolls (outflow)</i>								
w tys. osób <i>in thous. persons</i>	27,6	60,4	87,1	115,1	24,1	29,0	23,3	21,5
analogiczny okres roku poprzedniego = 100 <i>corresponding period of previous year = 100</i>	96,4	89,3	88,9	92,0	87,1	88,7	86,9	77,0
Płynność bezrobocia (napływ-odpływ) w tys. osób	0,0	-11,6	-12,5	-13,1	0,8	-10,0	-0,6	2,9
<i>Fluidity of unemployment (inflow-outflow) in thous. persons</i>								
Stopa bezrobocia (stan w końcu okresu) w % <i>Unemployment rate (end of period) in %</i>	14,0	12,0	11,8	11,7	11,7	10,0	9,9	10,4

W województwie w końcu 2018 r. stopa bezrobocia rejestrowanego ukształtowała się na poziomie 10,4% i była niższa (o 1,3 p. proc.) niż rok wcześniej, jak i w stosunku do 2010 r. (o 9,6 p. proc.). Stopa bezrobocia w województwie, podobnie jak w latach ubiegłych, była najwyższa w kraju. Wskaźnik ogólnokrajowy w końcu grudnia 2018 r. wyniósł 5,8% (przed rokiem 6,6%) i był niższy o 6,6 p. proc. w porównaniu z analogicznym okresem 2010 r.

W skali roku spadek stopy bezrobocia odnotowano w większości powiatów i wyniósł on od 0,2 p. proc. w powiecie kętrzyńskim do 3,3 p. proc. w powiecie piskim. Nadal obserwowano dość duże terytorialne zróżnicowanie stopy bezrobocia w województwie. Rozpiętość pomiędzy najniższą i najwyższą wartością wskaźnika w powiatach na koniec 2018 r. wyniosła 17,6 p. proc. i w skali roku zwiększyła się o 10,1 p. proc. Najwyższą stopę bezrobocia odnotowano w powiatach: braniewskim (21,0%) oraz bartoszyckim (o 18,8%), najniższą zaś – w mieście na prawach powiatu Olsztynie (3,4%) i powiecie iławskim (4,8%).

W 2018 r. w województwie warmińsko-mazurskim liczba nowo zarejestrowanych bezrobotnych wyniosła 91,0 tys. osób i była niższa niż przed rokiem (o 11,0 tys., tj. o 10,8%) oraz niższa w porównaniu z zanotowaną w 2010 r. (o 73,2 tys., tj. o 44,6%).

Najliczniejszą grupę nadal stanowiły osoby rejestrujące się po raz kolejny, a ich odsetek w ogólnej liczbie nowo zarejestrowanych nie zmienił się w stosunku do 2017 r. i wyniósł 85,6%. Obniżył się odsetek m.in. osób długotrwale bezrobotnych (do 29,7%, tj. o 4,0 p. proc.), osób bez doświadczenia zawodowego (do 20,4%, tj. o 1,0 p. proc.) oraz osób do 25 roku życia (do 22,9%, tj. o 1,2 p. proc.). W skali roku wzrost natomiast odsetek m.in. osób pracujących przed zarejestrowaniem (do 88,0%, tj. o 0,5 p. proc.), osób posiadających do najmniej jedno dziecko niepełnosprawne do 18 roku życia (do 14,6%, tj. o 0,8 p. proc.) oraz osób niepełnosprawnych (do 7,0%, tj. o 0,1 p. proc.).

Z ewidencji bezrobotnych w województwie warmińsko-mazurskim w ciągu 2018 r. wykreślono 97,9 tys. osób, tj. o 14,9% mniej niż przed rokiem oraz o 41,6% mniej niż w 2010 r. Główną przyczynę wyrejestrowania stanowiło podjęcie pracy, w wyniku czego z rejestru bezrobotnych skreślono 49,7 tys. osób (wobec 57,2 tys. przed rokiem). Udział tej kategorii bezrobotnych w ogólnej liczbie wyrejestrowanych zwiększył się w ujęciu rocznym o 1,1 p. proc. do 50,8%. Zwiększył się także udział osób, które utraciły status bezrobotnego w wyniku niepotwierdzenia gotowości do pracy (wzrost do 19,5%, tj. o 0,9 p. proc.) oraz osób, które dobrowolnie zrezygnowały ze statusu osoby bezrobotnej (wzrost do 7,3%, tj. o 0,5 p. proc.). W strukturze osób wykreślonych z ewidencji spadek odnotowano w przypadku osób, które rozpoczęły staż lub szkolenia u pracodawców (ich odsetek zmalał do 6,9%, tj. o 1,9 p. proc.).

Bilans bezrobotnych, podobnie jak przed rokiem, kształtował się korzystnie. W ciągu roku zarejestrowano o 6,9 tys. osób mniej niż wyłączono z ewidencji. Relacja napływu do odpływu ukształtowała się na poziomie 93,0%, podczas gdy w Polsce wskaźnik ten wyniósł 93,6%.

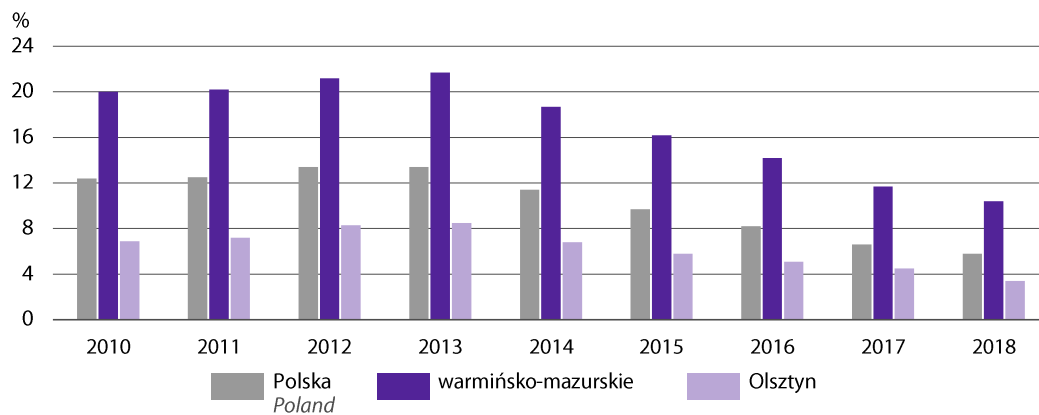
Powiatowe urzędy pracy w województwie warmińsko-mazurskim w ciągu 2018 r. dysponowały 60,1 tys. ofert pracy, tj. o 6,1% mniej niż rok wcześniej. W końcu grudnia na 1 ofertę pracy przypadało 20 bezrobotnych (wobec 33 osób przed rokiem) i wskaźnik ten był wyższy niż w kraju (15). W powiecie iławskim i nowomiejskim na jedną ofertę pracy przypadała najmniejsza liczba bezrobotnych (po 4 osoby). W Olsztynie na ofertę pracy przypadało 9 osób bezrobotnych, a w Elblągu 17 osób.

Wykres 16. Stopa bezrobocia rejestrowanego

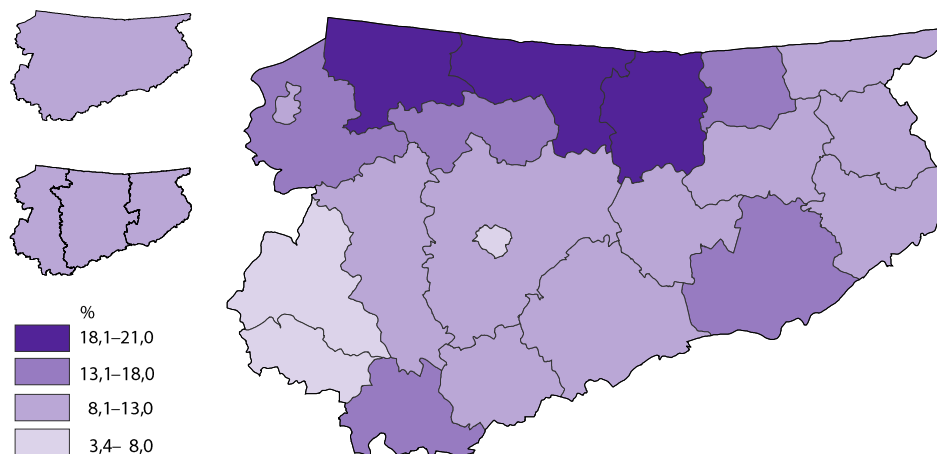
Stan w dniu 31 XII

Chart 16. Registered unemployment rate
As of 31 XII

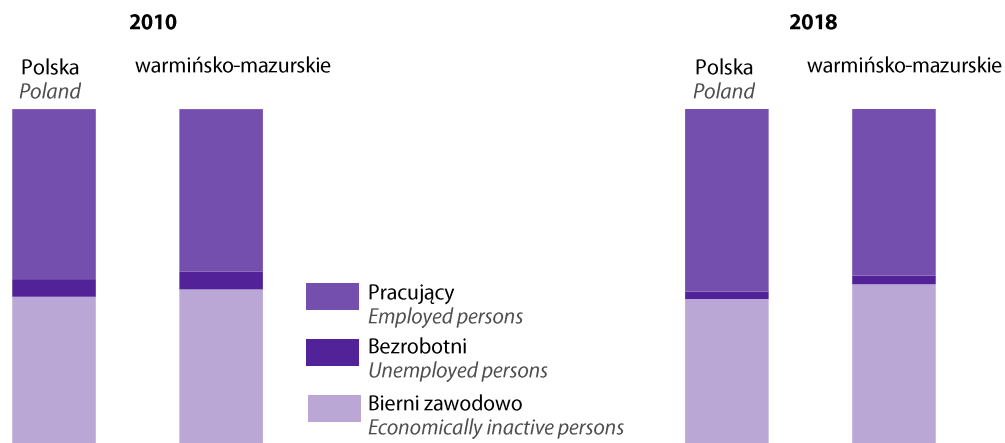
Mapa 8. Stopa bezrobocia rejestrowanego w 2018 r.

Stan w dniu 31 XII

Map 8. Registered unemployment rate in 2018
As of 31 XII

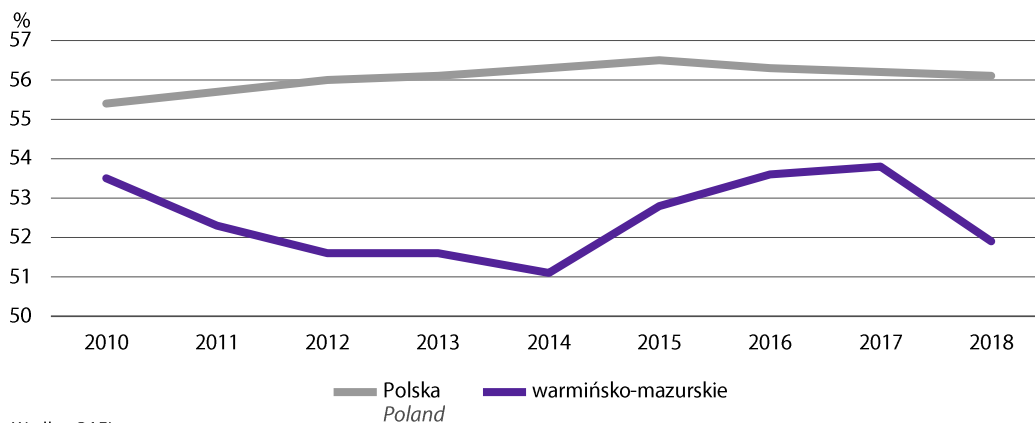

Wykres 17. Struktura ludności w wieku 15 lat i więcej wg statusu na rynku pracy w IV kwartale^a
 Chart 17. Structure of population aged 15 and more by labour market status in the 4th quarter^a

a Według BAEL.
 a By LFS.

Wykres 18. Współczynnik aktywności zawodowej w IV kwartale^a
 Chart 18. Activity rate in the 4th quarter^a

a Według BAEL.
 a By LFS.

Badanie aktywności ekonomicznej ludności¹

The Labour Force Survey¹

W IV kwartale 2018 r. zbiorowość aktywnych zawodowo w regionie liczyła 571 tys. osób, a biernych zawodowo – 531 tys. Ludność aktywną zawodowo tworzyli pracujący (542 tys. osób) i bezrobotni (29 tys. osób).

Dane o **aktywności ekonomicznej ludności** w wieku 15 lat i więcej opracowano na podstawie reprezentacyjnego Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL), prowadzonego w cyklu kwartalnym. Badaniem objęte są osoby będące członkami gospodarstw domowych w wylosowanych mieszkaniach.

Tablica 9. Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej w IV kwartale
Table 9. Economic activity of population aged 15 and more in the 4th quarter

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2017	2018
	Polska Poland			
Aktywni zawodowo w tys. Economically active population in thous.	17 153	17 489	17 173	17 058
pracujący employed persons	15 557	16 280	16 404	16 409
bezrobotni unemployed persons	1 597	1 210	769	649
Bierni zawodowo w tys. Economically inactive persons in thous.	13 826	13 473	13 402	13 353
Współczynnik aktywności zawodowej w % Activity rate in %	55,4	56,5	56,2	56,1
Wskaźnik zatrudnienia w % Employment rate in %	50,2	52,6	53,7	54,0
Stopa bezrobocia w % Unemployment rate in %	9,3	6,9	4,5	3,8

¹ Dane nie obejmują osób w obiektach zbiorowego zakwaterowania i bezdomnych oraz osób nieobecnych w gospodarstwach domowych 12 miesięcy i więcej.

Tablica 9. Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej w IV kwartale (dok.)
 Table 9. Economic activity of population aged 15 and more in the 4th quarter (cont.)

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2017	2018
Warmińsko-mazurskie				
Aktywni zawodowo w tys. <i>Economically active population in thous.</i>	611	652	597	571
pracujący <i>employed persons</i>	549	600	554	542
bezrobotni <i>unemployed persons</i>	61	52	42	29
Bierni zawodowo w tys. <i>Economically inactive persons in thous.</i>	533	583	514	531
Współczynnik aktywności zawodowej w % <i>Activity rate in %</i>	53,5	52,8	53,8	51,9
Wskaźnik zatrudnienia w % <i>Employment rate in %</i>	48,0	48,5	49,9	49,2
Stopa bezrobocia w % <i>Unemployment rate in %</i>	10,0	8,0	7,0	5,1

Struktura ludności według statusu na rynku pracy uległa zmianie zarówno w stosunku do notowanej w IV kwartale roku poprzedniego, jak i 2010 r. W odniesieniu do analogicznego okresu 2017 r. zmniejszył się (o 1,2 p. proc.) udział bezrobotnych w ogólnej liczbie ludności w wieku 15 lat i więcej oraz udział osób pracujących (o 0,7 p. proc.). Udział osób biernych zawodowo natomiast zwiększył się (o 1,9 p. proc.). W porównaniu z IV kwartałem 2010 r. odnotowano wzrost udziału biernych zawodowo (o 1,6 p. proc.) i pracujących (o 1,2 p. proc.). Udział bezrobotnych zmniejszył się (o 2,7 p. proc.).

Liczba aktywnych zawodowo w IV kwartale 2018 r. zmniejszyła się w stosunku do zanotowanej w analogicznym okresie roku poprzedniego o 4,4%, a w odniesieniu do 2010 r. zmalała o 6,5%. Spadek w porównaniu z rokiem ubiegłym zaobserwowano wśród mężczyzn (o 4,7%) oraz wśród kobiet (o 4,2%).

Współczynnik aktywności zawodowej obliczono jako udział aktywnych zawodowo (ogółem lub danej grupy) w liczbie ludności (ogółem lub danej grupy).

W ostatnim kwartale 2018 r. w województwie współczynnik aktywności zawodowej ukształtował się na poziomie 51,9% (jego wartość dla kraju wyniosła 56,1%). W ujęciu rocznym współczynnik aktywności zawodowej zmalał o 1,9 p. proc., również w odniesieniu do analogicznego kwartału 2010 r. – zmniejszył się o 1,6 p. proc. (w skali kraju zaobserwowano odpowiednio spadek o 0,1 p. proc. i wzrost o 0,7 p. proc.).

W IV kwartale 2018 r. w województwie warmińsko-mazurskim wśród mężczyzn zanotowano wyższą wartość wskaźnika aktywności zawodowej niż wśród kobiet (60,5%, wobec 43,6%).

Do **pracujących** zaliczono wszystkie osoby w wieku 15 lat i więcej, które w okresie badanego tygodnia:

- wykonywały przez co najmniej 1 godzinę pracę przynoszącą zarobek lub dochód, tzn. były zatrudnione w charakterze pracownika najemnego, pracowały we własnym (lub dzierżawionym) gospodarstwie rolnym lub prowadziły własną działalność gospodarczą poza rolnictwem albo pomagały (bez wynagrodzenia) w prowadzeniu rodzinnego gospodarstwa w rolnictwie lub rodzinnej działalności gospodarczej poza rolnictwem;
- formalnie miały pracę, ale jej nie wykonywały (np. z powodu choroby, urlopu, przerwy w działalności zakładu, trudnych warunków atmosferycznych) jeżeli przerwa w pracy wynosiła mniej niż 3 miesiące; jeśli przerwa w pracy wynosiła ponad 3 miesiące, dodatkowym kryterium w BAEL w przypadku pracowników najemnych (zatrudnieni na podstawie stosunku pracy oraz osoby wykonujące pracę nakładczą) był fakt otrzymywania co najmniej 50% dotychczasowego wynagrodzenia.

Zbiorowość pracujących w IV kwartale 2018 r. liczyła 542 tys. i ukształtowała się na poziomie niższym od zanotowanego rok wcześniej. W porównaniu z analogicznym kwartałem 2010 r. liczba pracujących zmniejszyła się o 7 tys. osób (tj. o 1,3%), a obserwowany spadek dotyczył mężczyzn i osób zamieszkałych w miastach.

Biorąc pod uwagę wiek pracujących, w IV kwartale 2018 r. największy udział miały osoby w wieku 35–44 lata (27,5%) oraz 25–34 lata (25,8%), najmniejszy zaś udział w omawianej zbiorowości miały osoby z grupy wiekowej 15–24 lata (7,0%).

W IV kwartale 2018 r. liczba bezrobotnych w województwie warmińsko-mazurskim wyniosła 29 tys. osób i w odniesieniu do analogicznego kwartału roku poprzedniego zmalała (o 31,0%).

W porównaniu z IV kwartałem 2010 r. liczba osób bezrobotnych była niższa o 32 tys. (o 52,5%).

W IV kwartale 2018 r. wśród ogółu osób bezrobotnych w regionie ponad połowę (55,2%) stanowili mężczyźni.

Bezrobotni to osoby w wieku 15–74 lata, które spełniły jednocześnie trzy warunki: w okresie badanego tygodnia nie były osobami pracującymi, w ciągu 4 tygodni (wliczając jako ostatni tydzień badany) aktywnie poszukiwały pracy oraz były gotowe podjąć pracę w ciągu dwóch tygodni następujących po tygodniu badanym. Do bezrobotnych zaliczono także osoby, które znalazły pracę i oczekiwały na jej rozpoczęcie w okresie 3 miesięcy oraz były gotowe tę pracę podjąć.

Analiza bezrobotnych pod względem wieku w województwie warmińsko-mazurskim w IV kwartale 2018 r. wykazała, że dwie najliczniejsze grupy tworzyły osoby należące do przedziału wiekowego 45–54 i 35–44 lata (odpowiednio o 27,6% i 24,1% ogółu bezrobotnych). Najmniejszą zbiorowość stanowiły osoby w wieku 55 lat i więcej (10,3%).

Przeciętny czas poszukiwania pracy przez osoby bezrobotne w IV kwartale 2018 r. w województwie warmińsko-mazurskim wyniósł 10 miesięcy (w kraju tyle samo). W porównaniu z ubiegłym rokiem okres ten uległ wydłużeniu o 1 miesiąc (w Polsce skróceniu o 1 miesiąc). W analizowanym kwartale w regionie liczba osób długotrwale poszukujących pracy (tzn. dłużej niż rok) wyniosła 5 tys. i stanowiła 17,2% ogółu bezrobotnych (wobec 14,3% rok wcześniej). W kraju w IV kwartale 2018 r. zanotowano spadek (o 5,2 p. proc.) udziału osób pozostających bez pracy powyżej 12 miesięcy w ogólnej liczbie bezrobotnych do 20,0%.

Stopa bezrobocia w IV kwartale 2018 r. w województwie warmińsko-mazurskim ukształtowała się na poziomie 5,1% i była o 1,3 p. proc. wyższa od wskaźnika ogólnokrajowego. W porównaniu z poprzednim rokiem w regionie spadła o 1,9 p. proc. (w kraju o 0,7 p. proc.). W odniesieniu do analogicznego okresu 2010 r. odnotowano spadek stopy bezrobocia o 4,9 p. proc. (w kraju spadek o 5,5 p. proc.). W IV kwartale 2018 r. w województwie analizowany wskaźnik w przypadku mężczyzn był wyższy (5,0%), niż w przypadku kobiet (4,8%).

Stopę bezrobocia obliczono jako udział bezrobotnych (ogółem lub danej grupy) w liczbie ludności aktywnej zawodowo (ogółem lub danej grupy).

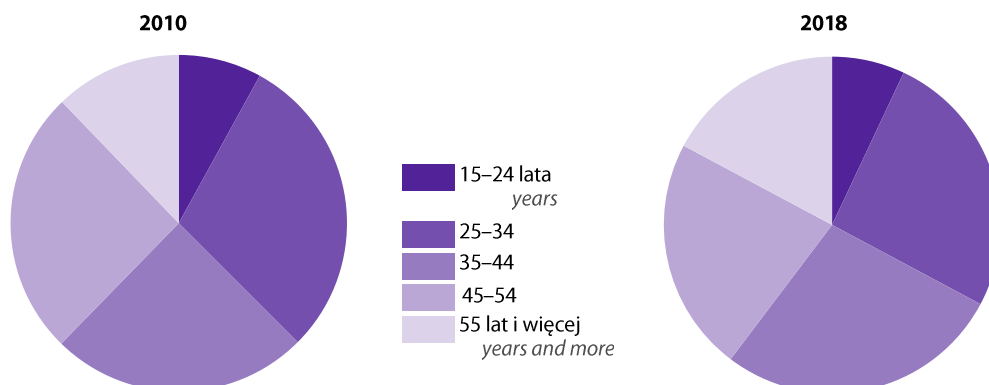
W IV kwartale 2018 r. zbiorowość biernych zawodowo liczyła 531 tys. osób i stanowiła 48,2% ogółu mieszkańców województwa w wieku 15 lat i więcej (w kraju 43,9%). W porównaniu z poprzednim rokiem liczba nieaktywnych zawodowo w województwie wzrosła o 3,3% (w Polsce spadła o 0,4%), a w stosunku do analogicznego okresu 2010 r. była niższa o 0,4% (w Polsce spadła o 3,4%). W IV kwartale 2018 r. 60,5% populacji osób nieaktywnych zawodowo w regionie stanowiły kobiety (w kraju 61,9%).

W IV kwartale 2018 r. na 1000 pracujących przypadały 1 033 osoby bezrobotne i bierne zawodowo. Rok wcześniej obciążenie to wynosiło 1 004 osoby, natomiast w analogicznym okresie 2010 r. 1 082 osoby. W IV kwartale 2018 r. w województwie na 1000 pracujących przypadało więcej osób pozostających bez pracy niż w skali kraju, podobnie jak w analogicznych okresach 2017 r. i 2010 r.

Dane prezentujące rynek pracy w województwie warmińsko-mazurskim znajdują się w następujących publikacjach i opracowaniach udostępnionych na stronie internetowej Urzędu:

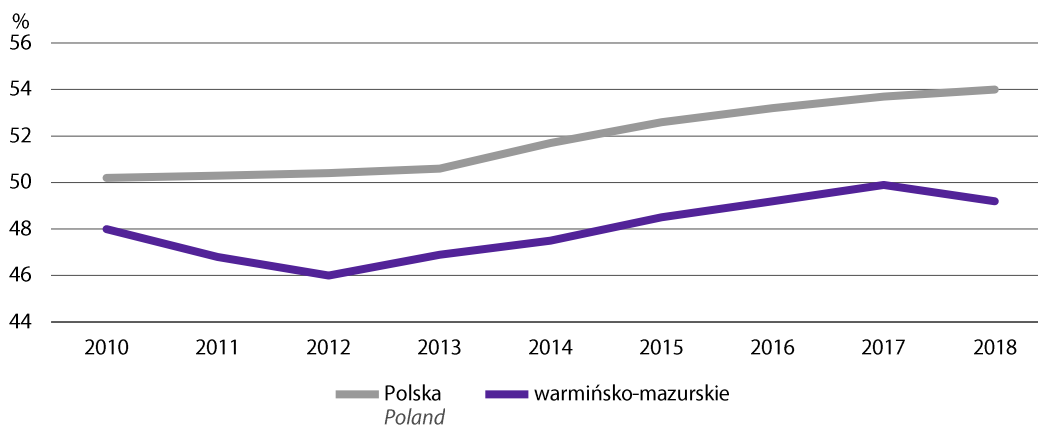
- „Komunikat o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa warmińsko-mazurskiego” – opracowanie sygnałne dostępne co miesiąc,
  - „Biuletyn Statystyczny Województwa Warmińsko-Mazurskiego” – publikacja dostępna co kwartał,
  - „Aktywność ekonomiczna ludności w województwie warmińsko-mazurskim” – opracowanie sygnałne dostępne co kwartał,
  - „Rynek pracy w województwie warmińsko-mazurskim w latach 2016 – 2017” – publikacja dostępna co 2 lata;
- jak również w Banku Danych Lokalnych.

Wykres 19. Struktura pracujących według wieku w województwie warmińsko-mazurskim w IV kwartale^a
 Chart 19. Structure of employed persons by age in warmińsko-mazurskie voivodship in the 4th quarter^a

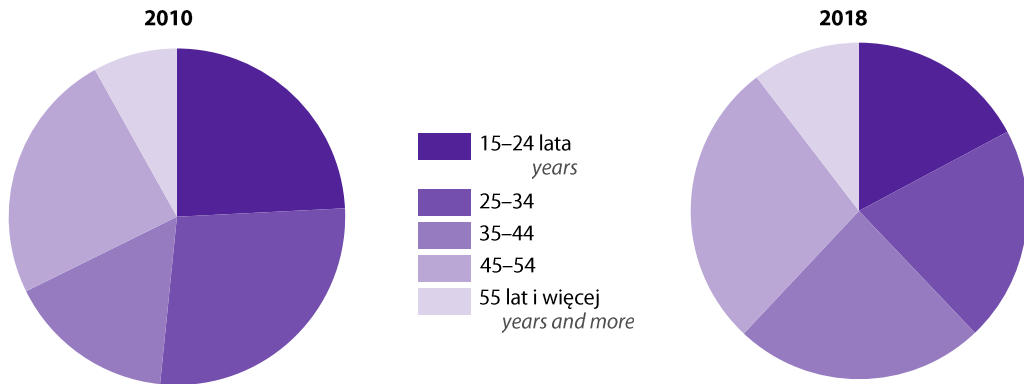
a Według BAEL.
 a By LFS.

Wykres 20. Wskaźnik zatrudnienia w IV kwartale^a
 Chart 20. Employment rate in the 4th quarter^a

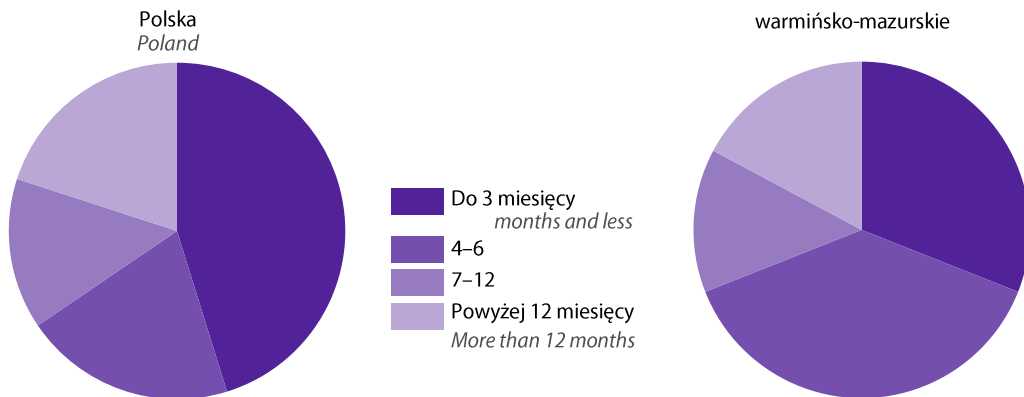
a Według BAEL.
 a By LFS.

Wykres 21. Struktura bezrobotnych według wieku w województwie warmińsko-mazurskim w IV kwartale^a
 Chart 21. Structure of unemployed persons by age in warmińsko-mazurskie voivodship in the 4th quarter^a

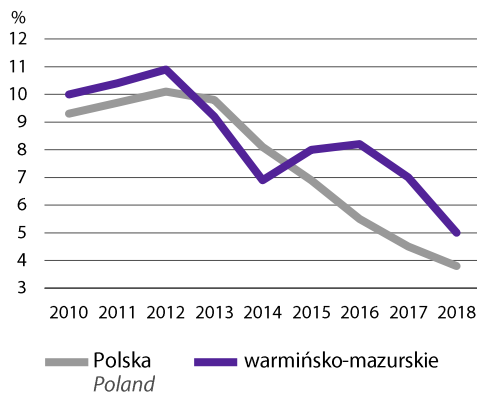
a Według BAEL. a By LFS.

Wykres 22. Struktura bezrobotnych według czasu pozostawania bez pracy w IV kwartale 2018 r.^a
 Chart 22. Structure of unemployed persons by duration of unemployment in the 4th quarter of 2018^a

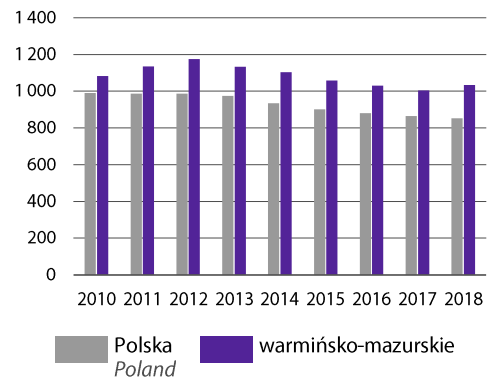
a Według BAEL. a By LFS.

Wykres 23. Stopa bezrobocia w IV kwartale^a
 Chart 23. Unemployment rate in the 4th quarter^a

a Według BAEL. a By LFS.

Wykres 24. Liczba osób niepracujących na 1000 osób pracujących w IV kwartale^a
 Chart 24. Number of unemployed persons per 1000 employed persons in the 4th quarter^a

a Według BAEL. a By LFS.

Wynagrodzenia

Wages and salaries

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw w 2018 r. w województwie warmińsko-mazurskim ukształtowało się na poziomie wyższym niż rok wcześniej. Zwiększyło się również średnie wynagrodzenie za godzinę pracy w sektorze przedsiębiorstw oraz czas przepracowany.

Tablica 10. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw
Table 10. Average monthly gross wages and salaries in the enterprise sector

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	2010	2015	2017	2018		
	w złotych <i>in zloty</i>				2010=100	2017=100
Polska <i>Poland</i>	3 434,62	4 121,41	4 530,47	4 852,29	141,3	107,1
Warmińsko-mazurskie	2 739,09	3 345,93	3 680,49	3 916,71	143,0	106,4
Olsztyn	.	3 753,10*	4 100,30*	4 342,21	x	105,9

W 2018 r. w województwie przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw osiągnęło poziom 3 916,71 zł i było wyższe niż w roku poprzednim o 6,4%. W kraju przeciętne wynagrodzenie brutto wyniosło 4 852,29 zł, co oznacza wzrost o 7,1% w odniesieniu do zanotowanego przed rokiem.

Przeciętne wynagrodzenie brutto to stosunek sumy wynagrodzeń osobowych brutto, honorariów wypłaconych niektórym grupom pracowników za prace wynikające z umowy o pracę, wypłat z tytułu udziału w zysku do podziału lub w nadwyżce bilansowej w spółdzielniach oraz dodatkowych wynagrodzeń rocznych dla pracowników jednostek sfery budżetowej do przeciętnej liczby zatrudnionych w danym okresie, po wyeliminowaniu osób wykonujących pracę nakładczą oraz zatrudnionych za granicą.

Tablica 11. Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw w województwie warmińsko-mazurskim

Table 11. Average monthly gross wages and salaries in the enterprise sector in warmińsko-mazurskie voivodship

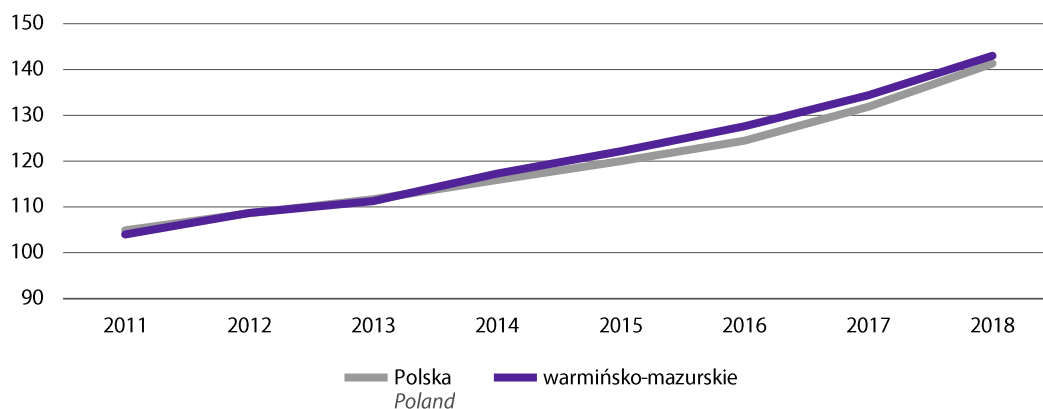
Wyszczególnienie Specification	2017				2018				w zł in zł
	I-III	I-VI	I-IX	I-XII	I-III	I-VI	I-IX	I-XII	
	analogiczny okres roku poprzedniego = 100 corresponding period of previous year = 100								
Ogółem <i>Total</i>	105,4	105,0	105,5	105,3	105,5	106,6	106,4	106,4	3 916,71
w tym: of which:									
Przemysł <i>Industry</i>	104,7	104,3	104,8	104,9	106,1	107,3	107,4	107,1	4 059,28
w tym przetwórstwo przemysłowe of which manufacturing	104,8	104,5	104,9	105,1	106,4	107,9	107,9	107,6	4 050,68
Budownictwo <i>Construction</i>	107,8	104,8	105,7	106,6	106,9	109,4	109,1	108,6	4 065,24
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^A <i>Trade; repair of motor vehicles</i>	106,5	106,7	106,8	106,9	105,8	106,4	105,6	105,4	3 382,59
Transport i gospodarka magazynowa <i>Transportation and storage</i>	105,3	104,7	106,3	107,6	105,6	106,4	105,0	105,0	3 350,93
Zakwaterowanie i gastronomia ^A <i>Accommodation and catering^A</i>	107,3	108,7	108,0	108,6	108,5	106,3	107,7	107,1	3 361,19
Informacja i komunikacja <i>Information and communication</i>	104,4	104,6	103,8	102,1	102,3	103,2	103,7	107,0	5 260,25
Obsługa rynku nieruchomości ^A <i>Real estate activities</i>	100,7	103,9	103,5	104,6	108,3	105,3	106,0	105,4	4 774,05
Administrowanie i działalność wspierająca ^A <i>Administrative and support service activities</i>	107,5	105,9	105,4	105,5	104,0	103,6	103,7	102,9	2 584,09

W stosunku do poprzedniego roku wzrost wynagrodzeń wystąpił we wszystkich sekcjach sektora przedsiębiorstw m.in. w: budownictwie (o 8,6%), przetwórstwie przemysłowym (o 7,6%), zakwaterowaniu i gastronomii (o 7,1%), informacji i komunikacji (o 7,0%) oraz handlu; naprawie pojazdów samochodowych i obsłudze rynku nieruchomości (po 5,4%).

W 2018 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto wyższe od przeciętnego wynagrodzenia w województwie warmińsko-mazurskim zanotowano m.in. w sekcji informacja i komunikacja (o 34,3%), obsługa rynku nieruchomości (o 23,1%) oraz budownictwo (o 3,8%). Niższe natomiast wynagrodzenia zanotowano m.in.: w administrowaniu i działalności wspierającej (o 34,0%), transporcie i gospodarce magazynowej (o 14,4%), zakwaterowaniu i gastronomii (o 14,2%) oraz handlu; naprawie pojazdów samochodowych (o 13,6%).

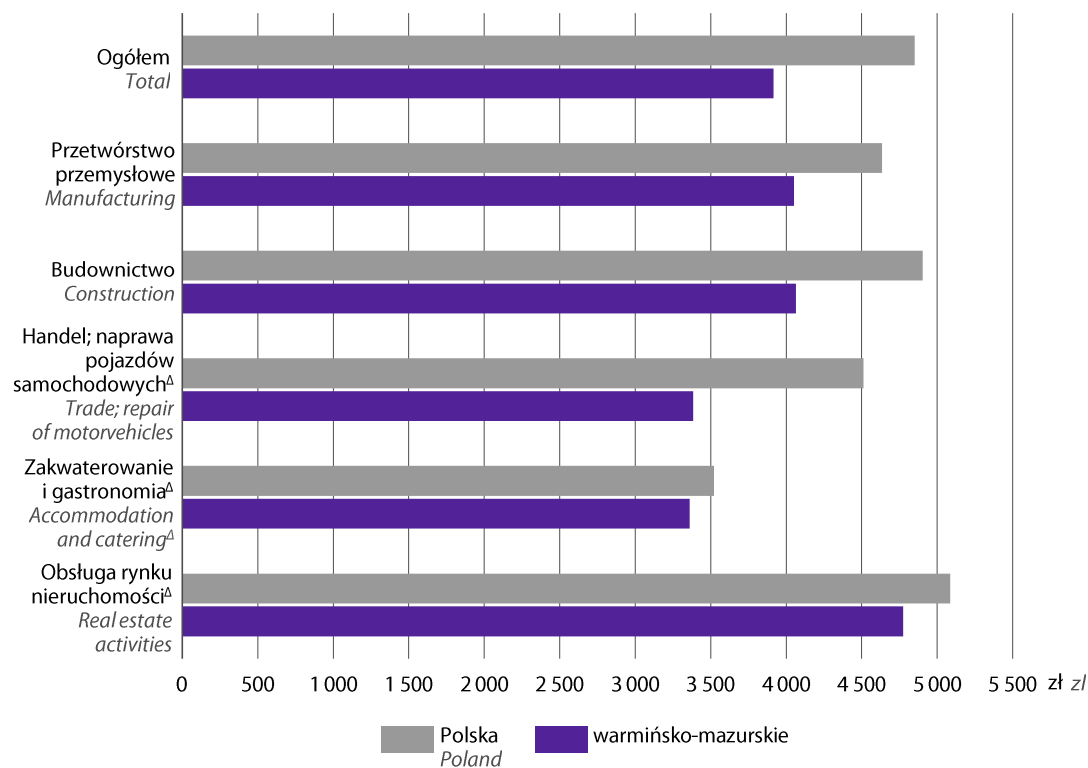
Wykres 25. Dynamika przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw
2010 = 100

Chart 25. Indices of average monthly gross wages and salaries in the enterprise sector
2010 = 100

Wykres 26. Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw w wybranych sekcjach PKD w 2018 r.

Chart 26. Average monthly gross wages and salaries in the enterprise sector in selected PKD sections in 2018

W 2018 r. w jednostkach sektora przedsiębiorstw w województwie przepracowano łącznie 257,9 mln godzin, tj. o 1,4% więcej niż przed rokiem. Najwięcej godzin przepracowano w sekcjach: przetwórstwo przemysłowe – 138,9 mln (53,9% ogółu) oraz handel; naprawa pojazdów samochodowych – 37,6 mln (14,6% ogółu), najmniej m.in. w górnictwie i wydobywaniu – 0,9 mln (0,3% ogółu) oraz informacji i komunikacji – 1,9 mln (0,7% ogółu).

Średni czas przepracowany w ciągu miesiąca przez 1 zatrudnionego w sektorze przedsiębiorstw w 2018 r. wyniósł tyle samo co przed rokiem 147 godzin.

Przeciętne wynagrodzenie godzinowe brutto w tym okresie ukształtowało się na poziomie 26,70 zł. W porównaniu z 2017 r. zaobserwowano wzrost wynagrodzenia za godzinę pracy o 6,4%. Najwyższe wynagrodzenie za przepracowaną godzinę otrzymali zatrudnieni m. in. w sekcji informacja i komunikacja, obsługa rynku nieruchomości, przetwórstwo przemysłowe, budownictwo oraz działalność profesjonalna, naukowa i techniczna, najniższe natomiast w administrowaniu i działalności wspierającej, transporcie i gospodarce magazynowej, zakwaterowaniu i gastronomii oraz handlu; naprawie pojazdów samochodowych.

Dane prezentujące przeciętne wynagrodzenia brutto w województwie warmińsko-mazurskim znajdują się w następujących publikacjach i opracowaniach udostępnionych na stronie internetowej Urzędu:

- „Komunikat o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa warmińsko-mazurskiego” – opracowanie sygnałowe dostępne co miesiąc,
- „Biuletyn Statystyczny Województwa Warmińsko-Mazurskiego” – publikacja dostępna co kwartał,
- „Rynek pracy w województwie warmińsko-mazurskim w latach 2016 – 2017” – publikacja dostępna co 2 lata;

jak również w Banku Danych Lokalnych.

Świadczenia społeczne

Social benefits

W województwie warmińsko-mazurskim w 2018 r. zwiększyła się liczba emerytów i rencistów w porównaniu z rokiem poprzednim.
W analizowanym roku odnotowano wzrost przeciętnej miesięcznej emerytury i renty brutto, przy czym wyższą dynamiką charakteryzowały się świadczenia wypłacone przez ZUS.

W 2018 r. w województwie liczba emerytów i rencistów wyniosła 303,4 tys. osób i była wyższa od notowanej przed rokiem (o 10,1 tys. osób, tj. o 3,4%). W porównaniu do 2010 r. wzrosła o 3,7 tys. osób. Zmiany w tym zakresie zaszły również w skali kraju – w omawianym roku świadczenia wypłacano 8 799,0 tys. osób, czyli o 3,1% więcej niż w roku poprzednim i o 0,8% mniej niż w 2010 r.

Tablica 12. Świadczenia społeczne
Table 12. Social benefits

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2017	2018		
				2010=100	2017=100	
Polska Poland						
Przeciętna miesięczna liczba emerytów i rencistów w tys. Monthly average number of retirees and pensioners in thous.	8 866,0	8 476,9	8 533,5	8 799,0	99,2	103,1
pobierających świadczenia wypłacane przez ZUS ^a receiving benefits paid by the Social Insurance Institution ^a	7 491,4	7 273,8	7 358,2	7 641,6	102,0	103,9
rolników indywidualnych farmers	1 374,7	1 203,2	1 175,3	1 157,4	84,2	98,5
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacana przez ZUS ^a w zł Average monthly gross retirement and other pension paid by the Social Insurance Institution ^a in zł	1 588,95	1 980,96	2 072,44	2 161,65	136,0	104,3
w tym emerytura of which retirement pension	1 698,35	2 096,55	2 182,45	2 257,66	132,9	103,4
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto rolników indywidualnych w zł Average monthly gross retirement and other pension for farmers in zł	954,68	1 179,63	1 200,00	1 226,85	128,5	102,2
w tym emerytura of which retirement pension	996,18	1 209,81	1 221,69	1 242,37	124,7	101,7

Tablica 12. Świadczenia społeczne (dok.)
Table 12. Social benefits (cont.)

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	2010	2015	2017	2018		
				2010=100	2017=100	
Warmińsko-mazurskie						
Przeciętna miesięczna liczba emerytów i rencistów w tys. <i>Monthly average number of retirees and pensioners in thous.</i>	299,7	291,7	293,3	303,4	101,2	103,4
pobierających świadczenia wypłacane przez ZUS <i>receiving benefits paid by the Social Insurance Institution</i>	249,6	247,3	250,2	261,0	104,6	104,3
rolników indywidualnych <i>farmers</i>	50,1	44,4	43,1	42,3	84,4	98,3
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacana przez ZUS w zł <i>Average monthly gross retirement and other pension paid by the Social Insurance Institution in zł</i>	1 428,63	1 789,53	1 880,42	1 964,46	137,5	104,5
w tym emerytura <i>of which retirement pay</i>	1 557,82	1 922,42	2 002,83	2 071,51	133,0	103,4
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto rolników indywidualnych w zł <i>Average monthly gross retirement and other pension for farmers in zł</i>	955,05	1 189,75	1 218,47	1 246,73	130,5	102,3
w tym emerytura <i>of which retirement pension</i>	1 000,80	1 223,12	1 238,72	1 259,17	125,8	101,7

a łącznie z rentami wypadkowymi finansowanymi z FUS, a wypłacanymi przez MON, MSWiA oraz MS w zbiegu z emeryturami finansowanymi z budżetu MON, MSWiA oraz MS, a także wypłatami świadczeń rolnych z MON, MSWiA oraz MS nieuwzględnionymi w województwie.

a Including accident pensions financed from the SIF, paid from the MND, the MIA, and the MJ simultaneously to retirement pensions from the MND, the MIA, and the MJ and agricultural benefits from the MND, the MIA, and the MJ not included in the voivodship.

W 2018 r. odsetek osób pobierających świadczenia emerytalno-rentowe w województwie w ogólnej ich zbiorowości w Polsce wyniósł 3,4% i był taki sam jak rok wcześniej. Świadczeniobiorcy ZUS z terenu województwa warmińsko-mazurskiego stanowili 3,4% populacji w kraju, a świadczeniobiorcy KRUS 3,7%.

W 2018 r. emerytury i renty z ZUS otrzymywało 261,0 tys. osób, tj. więcej niż przed rokiem (o 4,3%) i więcej niż w 2010 r. (o 4,6%). W stosunku do 2017 r. wzrosła liczba emerytów (o 9,2%), którzy stanowili najliczniejszą grupę świadczeniobiorców ZUS (71,8% całej zbiorowości).

Informacje o **świadczeniach emerytalnych i rentowych (poza rolnikami indywidualnymi)** dotyczą świadczeń wypłacanych w ramach pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych ze środków Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, budżetu państwa (w ramach dotacji celowej oraz od 2007 r., także z odrębnego rozdziału wydatków budżetu państwa) oraz w okresie od 1 I 2009 r. do 30 VI 2014 r. ze środków zgromadzonych w otwartych funduszach emerytalnych (OFE).

Tablica 13. Świadczenia społeczne w województwie warmińsko-mazurskim
Table 13. Social benefits in warmińsko-mazurskie voivodship

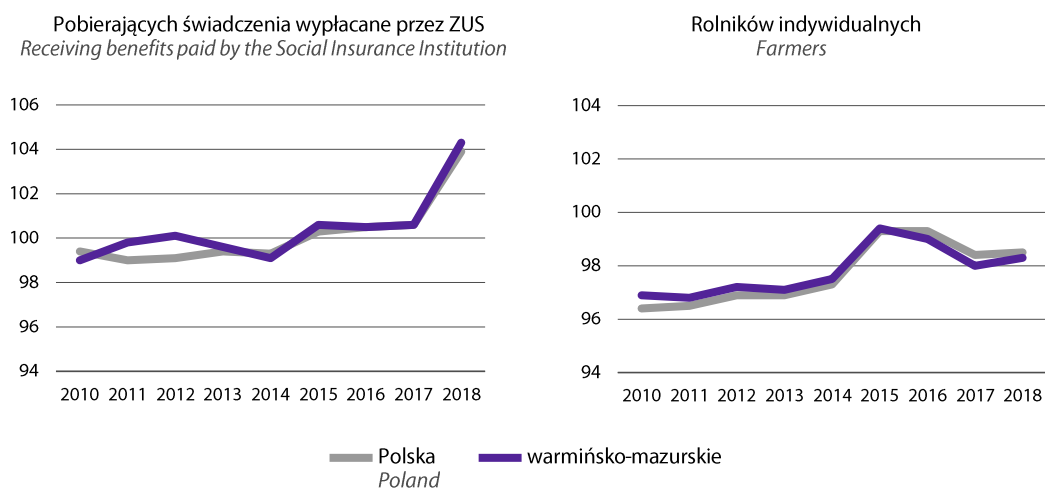
Wyszczególnienie <i>Specification</i>	2017				2018			
	I-III	I-VI	I-IX	I-XII	I-III	I-VI	I-IX	I-XII
Przeciętna miesięczna liczba emerytów i rencistów w tys. <i>Monthly average number of retirees and pensioners in thous.</i>	292,5	292,5	292,2	293,3	302,2	302,6	302,9	303,4
analogiczny okres poprzedniego roku=100 <i>corresponding period of previous year = 100</i>	100,0	99,9	99,9	100,2	103,3	103,5	103,6	103,4
pobierających świadczenia wypłacane przez ZUS <i>receiving benefits paid by the Social Insurance Institution</i>	249,2	249,2	249,1	250,2	259,3	259,9	260,4	261,0
analogiczny okres poprzedniego roku=100 <i>corresponding period of previous year = 100</i>	100,4	100,3	100,2	100,6	104,1	104,3	104,5	104,3
rolników indywidualnych <i>farmers</i>	43,4	43,2	43,1	43,1	42,9	42,7	42,5	42,3
analogiczny okres poprzedniego roku=100 <i>corresponding period of previous year = 100</i>	97,9	97,9	97,9	98,0	98,9	98,7	98,6	98,3
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto w zł: <i>Average monthly gross retirement and other pension in zł</i>								
wypłacana przez ZUS <i>paid by the Social Insurance Institution</i>	1 848,04	1 858,15	1 864,41	1 880,42	1 931,64	1 948,77	1 957,85	1 964,46
analogiczny okres poprzedniego roku=100 <i>corresponding period of previous year = 100</i>	101,9	102,2	102,4	103,1	104,5	104,9	105,0	104,5
rolników indywidualnych <i>farmers</i>	1 204,66	1 212,70	1 215,84	1 218,47	1 233,10	1 240,75	1 244,71	1 246,73
analogiczny okres poprzedniego roku=100 <i>corresponding period of previous year = 100</i>	101,0	101,5	101,7	101,9	102,4	102,3	102,4	102,3

Informacje o świadczeniach **emerytalnych i rentowych rolników indywidualnych** dotyczą świadczeń wypłacanych przez Kasę Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego ze środków Funduszu Emerytalno-Rentowego i budżetu państwa (w ramach dotacji celowej oraz od 2007 r. z odrębnego rozdziału wydatków budżetu państwa), a także ze środków wypłacanych w ramach pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych, w przypadku gdy rolnicy posiadają uprawnienia do łącznego pobierania świadczeń z tych środków.

Inaczej kształtowała się dynamika liczby osób otrzymujących świadczenia emerytalno-rentowe w ramach rolniczego systemu ubezpieczeń społecznych – zanotowano zmniejszenie ich zbiorowości w porównaniu z 2017 r. Emerytury i renty rolnicze w 2018 r. pobierało 42,3 tys. osób (o 1,7% mniej niż przed rokiem i o 15,6% mniej w stosunku do 2010 r.). W ciągu ostatniego roku zaobserwowano spadek liczby wszystkich świadczeniobiorców KRUS – osoby otrzymujące renty z tytułu niezdolności do pracy (o 6,6%), osoby pobierające renty rodzinne (o 3,1%) oraz emerytury (o 0,3%).

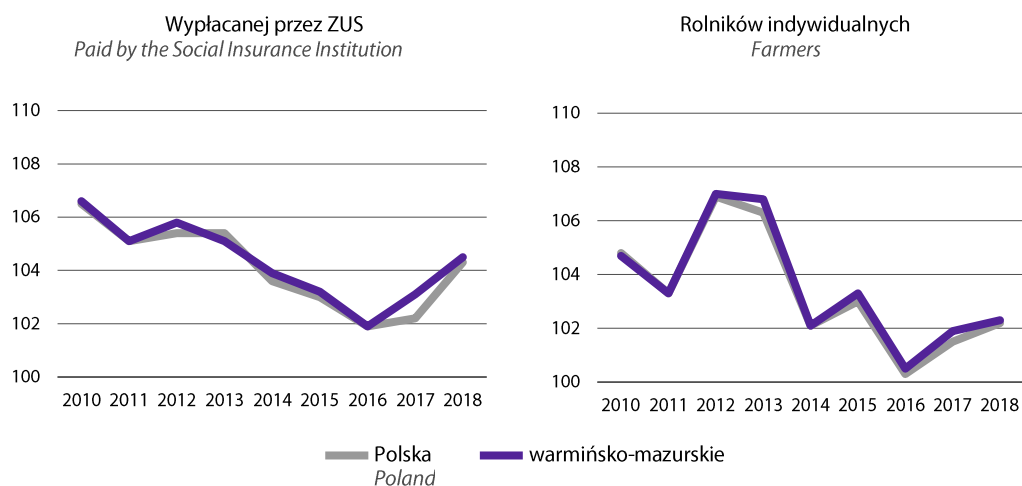
Wykres 27. Dynamika przeciętnej miesięcznej liczby emerytów i rencistów
 Rok poprzedni = 100

Chart 27. Indices of average monthly number of retirees and pensioners
 Previous year = 100

Wykres 28. Dynamika przeciętnej miesięcznej emerytury i renty brutto
 Rok poprzedni = 100

Chart 28. Indices of average monthly gross retirement and other pension
 Previous year = 100

Podobnie jak w przypadku ZUS, wśród pobierających świadczenia z KRUS dominowali emeryci, a ich odsetek wyniósł 76,2%, najniższy zaś udział miały osoby pobierające renty rodzinne, które stanowiły 4,6% ogółu beneficjentów świadczeń KRUS.

Świadczenia emerytalno-rentowe obejmują kwotę świadczeń należnych (bieżących oraz wyrównawczych) uwzględniającą zmniejszenia m.in. z tytułu osiągnięcia przychodów z pracy.

W województwie w 2018 r. przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacana przez ZUS wyniosła 1 964,46 zł i była wyższa o 4,5% (w kraju o 4,3%) niż przed rokiem. To samo świadczenie pobierane przez rolników indywidualnych ukształtowało się na poziomie 1 246,73 zł i zwiększyło się w ciągu roku o 2,3%, a w kraju o 2,2%.

Tendencję wzrostową obserwowano w przypadku wszystkich kategorii świadczeń zarówno w województwie, jak i w kraju. Największy wzrost w ciągu ostatniego roku w województwie, jak i w kraju odnotowano w przypadku rent rodzinnych z KRUS (odpowiednio o 7,4% i 6,7%).

Świadczenia emerytalno-rentowe nie obejmują wypłat emerytur i rent realizowanych na mocy umów międzynarodowych.

W 2018 r. wysokość świadczeń z ZUS w województwie ukształtowała się poniżej średniej krajowej (o 9,1%), natomiast z KRUS świadczenia były wyższe (o 1,6%). Pod względem przeciętnej emerytury i renty z ZUS województwo plasowało się na trzynastym miejscu w kraju, a w przypadku analogicznego świadczenia pobieranego przez rolników indywidualnych na szóstym miejscu.

Wypłaty realizowane przez KRUS w poszczególnych kategoriach świadczeń były wyższe od krajowych (renty rodzinne o 5,6%, renty z tytułu niezdolności do pracy o 1,7%, emerytury o 1,4%), natomiast wypłaty z ZUS były niższe od krajowych (renty rodzinne o 11,1%, renty z tytułu niezdolności do pracy o 8,9%, emerytury o 8,2%).

Dane prezentujące świadczenia społeczne w województwie warmińsko-mazurskim znajdują się w publikacji pt. „Biuletyn Statystyczny Województwa Warmińsko-Mazurskiego”, który co kwartał udostępniony jest na stronie internetowej Urzędu, jak również w Banku Danych Lokalnych.

W województwie warmińsko-mazurskim, podobnie jak w kraju, w 2018 r. wzrosły ceny towarów i usług konsumpcyjnych w porównaniu z rokiem poprzednim. Dotyczyło to wszystkich grup towarów i usług konsumpcyjnych, z wyjątkiem odzieży i obuwia.

Podstawę do opracowania **wskaźników cen towarów i usług konsumpcyjnych** stanowi obserwacja cen reprezentantów towarów i usług. Wskaźniki cen towarów i usług konsumpcyjnych obliczono przy przyjęciu systemu wag z roku poprzedzającego rok badany.

Ceny towarów i usług konsumpcyjnych w województwie warmińsko-mazurskim w 2018 r. w odniesieniu do roku poprzedniego wzrosły o 1,5% (w Polsce o 1,6%). Więcej niż w poprzednim roku płacono za towary i usługi w zakresie transportu (o 3,9%), edukacji (o 2,8%), żywności i napojów bezalkoholowych (o 2,6%), mieszkania (o 2,1%), napojów alkoholowych i wyrobów tytoniowych oraz zdrowia (po 1,4%), a także rekreacji i kultury (o 0,3%). Obniżyły się ceny odzieży i obuwia (o 5,5%). Podobne tendencje obserwowano w skali kraju.

Systemy wag w zakresie poszczególnych województw oraz w skali kraju opracowano na podstawie struktury wydatków (bez spożycia naturalnego) gospodarstw domowych na zakup towarów i usług konsumpcyjnych, uzyskanej z badania budżetów gospodarstw domowych. Grupowania towarów i usług konsumpcyjnych dokonano na podstawie Klasyfikacji Spożycia Indywidualnego według Celu (COICOP, do 2013 r. – COICOP/HICP).

Tablica 14. Wskaźniki cen towarów i usług konsumpcyjnych

Table 14. Price indices of consumer goods and services

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2017	2018
	rok poprzedni = 100 previous year=100			
	Polska Poland			
Ogółem <i>Total</i>	102,6	99,1	102,0	101,6
Żywność i napoje bezalkoholowe <i>Food and non-alcoholic beverages</i>	102,7	98,3	104,2	102,6
Napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe <i>Alcoholic beverages and tobacco</i>	105,3	101,2	101,0	101,5
Odzież i obuwie <i>Clothing and footwear</i>	96,2	95,2	94,8	96,4
Mieszkanie <i>Dwelling</i>	103,3	100,5	101,6	101,8
Zdrowie <i>Health</i>	102,9	101,9	101,2	102,0
Transport <i>Transport</i>	106,2	91,1	103,8	104,2
Rekreacja i kultura <i>Recreation and culture</i>	99,7	100,7	101,4	101,3
Edukacja <i>Education</i>	102,7	101,1	101,2	102,4

Tablica 14. Wskaźniki cen towarów i usług konsumpcyjnych (dok.)

Table 14. Price indices of consumer goods and services (cont.)

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2017	2018
	rok poprzedni = 100 previous year=100			
Warmińsko-mazurskie				
Ogółem Total	103,1	99,2	101,6	101,5
Żywność i napoje bezalkoholowe Food and non-alcoholic beverages	103,2	98,6	104,2	102,6
Napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe Alcoholic beverages and tobacco	105,2	100,8	100,5	101,4
Odzież i obuwie Clothing and footwear	95,6	93,8	93,4	94,5
Mieszkanie Dwelling	104,1	101,0	101,4	102,1
Zdrowie Health	102,8	101,8	100,2	101,4
Transport Transport	107,0	91,5	102,1	103,9
Rekreacja i kultura Recreation and culture	101,7	100,9	101,2	100,3
Edukacja Education	103,4	101,1	102,4	102,8

W 2018 r. we wszystkich kwartałach notowano wzrost cen towarów i usług konsumpcyjnych w odniesieniu do analogicznego okresu roku poprzedniego. Największy wzrost wystąpił w III kwartale (o 1,8%). Najbardziej wzrosły w tym czasie ceny z zakresu transportu (o 7,5%). Wzrost cen dotyczył także edukacji (o 3,0%), mieszkania (o 2,6%), żywności i napojów bezalkoholowych (o 1,9%), napojów alkoholowych i wyrobów tytoniowych (o 1,4%), zdrowia (o 1,2%) oraz rekreacji i kultury (o 0,3%). Natomiast obniżyły się ceny odzieży i obuwia (o 5,6%).

Tablica 15. Wskaźniki cen towarów i usług konsumpcyjnych w województwie warmińsko-mazurskim

Table 15. Price indices of consumer goods and services in warmińsko-mazurskie voivodship

Wyszczególnienie Specification	2017				2018			
	I-III	IV-VI	VII-IX	X-XII	I-III	IV-VI	VII-IX	X-XII
	analogiczny okres roku poprzedniego = 100 corresponding period of previous year=100							
Ogółem Total	101,7	101,5	101,5	101,8	101,3	101,6	101,8	101,3
Żywność i napoje bezalkoholowe Food and non-alcoholic beverages	103,6	103,4	104,5	105,4	104,2	103,3	101,9	101,2
Napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe Alcoholic beverages and tobacco	101,1	100,6	100,1	100,0	100,9	101,6	101,4	101,7
Odzież i obuwie Clothing and footwear	92,3	93,6	92,9	94,8	93,5	93,7	94,4	96,4
Mieszkanie Dwelling	101,4	101,5	101,3	101,6	101,4	101,7	102,6	102,7
Zdrowie Health	100,5	99,6	100,2	100,8	101,0	101,3	101,2	102,1
Transport Transport	108,0	102,3	99,6	99,0	99,1	104,4	107,5	104,9
Rekreacja i kultura Recreation and culture	99,6	102,2	101,8	101,4	101,2	100,0	100,3	99,6
Edukacja Education	102,4	102,4	102,6	102,3	102,8	102,8	103,0	102,7

W grudniu 2018 r. w porównaniu z analogicznym okresem roku poprzedniego zmiany cen były zróżnicowane, jednak za wiele artykułów płacono więcej. Wzrost cen wśród artykułów żywnościowych dotyczył m.in. warzyw. W województwie warmińsko-mazurskim najbardziej zdrożała marchew (o 56,7%), cebula (o 50,5%) i ziemniaki (o 37,2%). Natomiast potaniały owoce m.in. jabłka (o 35,2%), cytryny (o 14,7%) i pomarańcze (o 9,0%). Wzrosła cena chleba pszenno-żytniego (o 13,2%), bułki pszennej (o 4,8%) i kaszy jęczmiennej (o 3,3%). Mniej płacono za mleko krowie o zawartości tłuszczu 3,2-3,5% (o 7,3%) oraz masło świeże o zawartości tłuszczu 82,5% i ser dojrzewający krajowy (po 3,8%). Więcej płacono za karpia świeżego (o 5,6%), kiełbasę wędzoną (o 1,5%) i filety mrożone z morskazuka (o 0,3%), natomiast mniej za mięso, w tym za mięso wołowe bez kości (o 3,2%), mięso wieprzowe bez kości (o 2,3%) i wołowe z kością (o 2,2%). Obniżyła się także cena kiełbasy suchej (o 8,2%), szynki wieprzowej gotowanej (o 2,6%) i kurcząt (o 2,0%). Wzrosła cena czekolady mlecznej (o 11,3%) i kawy mielonej (o 0,6%). Cena cukru, podobnie jak w 2017 r. wykazała spadek w stosunku do roku poprzedniego (o 3,1%). Obniżyła się także cena herbaty czarnej (o 5,5%) i papierosów (o 1,1%). Podrożały usługi, w tym podzelowanie obuwia męskiego (o 4,5%), wywóz nieczystości niesegregowanych (o 4,4%), pobranie zimnej wody (o 4,0%), centralne ogrzewanie (o 3,0%) i podgrzanie wody (o 0,4%). Wzrosła także cena oleju napędowego (o 12,8%), benzyny silnikowej, bezołowiowej (o 3,2%) i biletu do kina (o 0,9%). Natomiast mniej płacono za przejazd jednorazowy autobusem miejskim (o 5,4%).

Źródłem informacji o **cenach detalicznych** prezentowanych towarów żywnościowych były notowania cen prowadzone przez ankierów w wybranych punktach sprzedaży, w wytypowanych rejonach badania cen. Ceny towarów i usług konsumpcyjnych notowano raz w miesiącu z wyjątkiem owoców i warzyw, w zakresie których notowania cen prowadzone były dwa razy w miesiącu (do 2010 r. trzy razy w miesiącu).

Tablica 16. Przeciętne ceny detaliczne wybranych towarów i usług konsumpcyjnych w grudniu

Table 16. Average retail prices of selected consumer goods and services in December

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2017	2018	
	w złotych in zloty				XII 2017 = 100
Polska Poland					
Chleb pszenno-żytni – za 0,5 kg Wheat-rye bread – per 0,5 kg	2,08	2,21	2,31	2,56	110,8
Kurczęta patroszone – za 1 kg Disembowelled chicken – per kg	5,96	6,60	7,11	6,92	97,3
Mięso wieprzowe bez kości (schab środkowy) – za 1 kg Meat pork, boneless (centre loin) – per kg	13,68 ^a	13,79 ^a	17,30	17,16	99,2
Szynka wieprzowa gotowana – za 1kg Pork ham, boiled – per kg	21,65	24,01	26,26	26,91	102,5
Mleko krowie spożywcze o zawartości tłuszczu 3,2-3,5% – za 1 l Cows' milk, fat content 3,2-3,5% - per l	2,67	2,80	2,78	2,71	97,5
Masło świeże o zawartości tłuszczu 82,5% – za 200 g Fresh butter, fat content 82,5% per 200 g	4,27	3,98	6,75	6,54	96,9
Cebula – za 1 kg Onion – per kg	2,25	2,20	2,01	2,96	147,3
Ziemniaki – za 1 kg Potatoes – per kg	1,43	1,19	1,13	1,59	140,7
Cukier biały kryształ – za 1 kg White sugar, crystallized – per kg	2,94	2,44	2,62	2,13	81,3
Sok jabłkowy – za 1 l Apple juice – per l	3,64	3,63	3,60	3,81	105,8
Garnitur męski 2-częściowy, 50-80% wełny (w 2010 r. z elanowełny, w 2015 r. i 2017 r. z udziałem wełny) – za 1 kpl. 2-piece men's suit, 50-80% of wool (in 2010 of polyester-wool mix, in 2015 and 2017 fabric of wool) – per set	467,17	662,30	665,00	606,31	x

Tablica 16. Przeciętne ceny detaliczne wybranych towarów i usług konsumpcyjnych w grudniu (dok.)
Table 16. Average retail prices of selected consumer goods and services in December (cont.)

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	2010	2015	2017	2018	
	w złotych <i>in zloty</i>				XII 2017 = 100
Polska (dok.) <i>Poland (cont.)</i>					
Półbuty skórzane męskie na podszewie nieskórzanej – za 1 parę <i>Men`s low leather shoes with non-leather sole – per pair</i>	164,09	197,64	202,07	206,43	102,2
Proszek do prania – za 300 g (w 2010 r. – za 400 g, w 2015 r. – za 280 g) <i>Washing powder - per 300 g (in 2010 – per 400 g, in 2015 – per 280 g)</i>	4,43	5,33	5,48	5,52	100,7
Ciepła woda – za 1 m ³ <i>Hot water - per m³</i>	17,89	21,68	21,69	22,09	101,8
Bilet normalny na przejazd jednorazowy autobusem miejskim <i>Regular ticket for a single-use travel by intra-urban bus</i>	2,23	2,71	2,71	2,74	101,1
Bilet normalny do kina <i>Regular cinema ticket</i>	15,23	18,39	19,58	19,90	101,6
Wizyta u lekarza specjalisty <i>Consultation of a specialist doctor</i>	69,63	90,26	100,85	106,31	105,4
Warmińsko-mazurskie					
Chleb pszenno-żytni – za 0,5 kg <i>Wheat-rye bread – per 0,5 kg</i>	1,94	1,96	2,20	2,49	113,2
Kurczęta patroszone – za 1 kg <i>Disembowelled chicken – per kg</i>	6,28	6,33	6,88	6,74	98,0
Mięso wieprzowe bez kości (schab środkowy) – za 1 kg <i>Meat pork, boneless (centre loin) – per kg</i>	14,24 ^a	13,82 ^a	17,32	16,92	97,7
Szynka wieprzowa gotowana – za 1 kg <i>Pork ham, boiled – per kg</i>	20,54	23,50	27,60	26,88	97,4
Mleko krowie spożywcze o zawartości tłuszczu 3,2-3,5% – za 1 l <i>Cows` milk, fat content 3,2-3,5% - per l</i>	2,53	2,92	3,01	2,79	92,7
Masło świeże o zawartości tłuszczu 82,5% – za 200 g <i>Fresh butter, fat content 82,5% per 200 g</i>	4,18	4,07	6,85	6,59	96,2
Cebula – za 1 kg <i>Onion – per kg</i>	2,07	2,43	2,00	3,01	150,5
Ziemniaki – za 1 kg <i>Potatoes – per kg</i>	1,33	1,40	1,21	1,66	137,2
Cukier biały kryształ – za 1 kg <i>White sugar, crystallized – per kg</i>	2,89	2,41	2,29	2,22	96,9
Sok jabłkowy – za 1 l <i>Apple juice – per l</i>	3,49	3,79	3,71	3,88	104,6
Garnitur męski 2-częściowy, 50-80% wełny (w 2010 r. z elanowełny, w 2015 r. i 2017 r. z udziałem wełny) – za 1 kpl. <i>2-piece men`s suit, 50-80% of wool (in 2010 of polyester-wool mix, in 2015 and 2017 fabric of wool) – per set</i>	514,25	686,99	644,30	566,30	x
Półbuty skórzane męskie na podszewie nieskórzanej – za 1 parę <i>Men`s low leather shoes with non-leather sole – per pair</i>	165,58	189,38	196,36	194,97	99,3
Proszek do prania – za 300 g (w 2010 r. – za 400 g, w 2015 r. – za 280 g) <i>Washing powder - per 300 g (in 2010 – per 400 g, in 2015 – per 280 g)</i>	4,61	5,48	5,96	5,91	99,2
Ciepła woda – za 1 m ³ <i>Hot water - per m³</i>	16,99	19,04	19,87	19,95	100,4
Bilet normalny na przejazd jednorazowy autobusem miejskim <i>Regular ticket for a single-use travel by intra-urban bus</i>	2,10	2,47	2,40	2,27	94,6
Bilet normalny do kina <i>Regular cinema ticket</i>	15,00	16,40	17,17	17,33	100,9
Wizyta u lekarza specjalisty <i>Consultation of a specialist doctor</i>	72,00	91,00	102,00	104,00	102,0

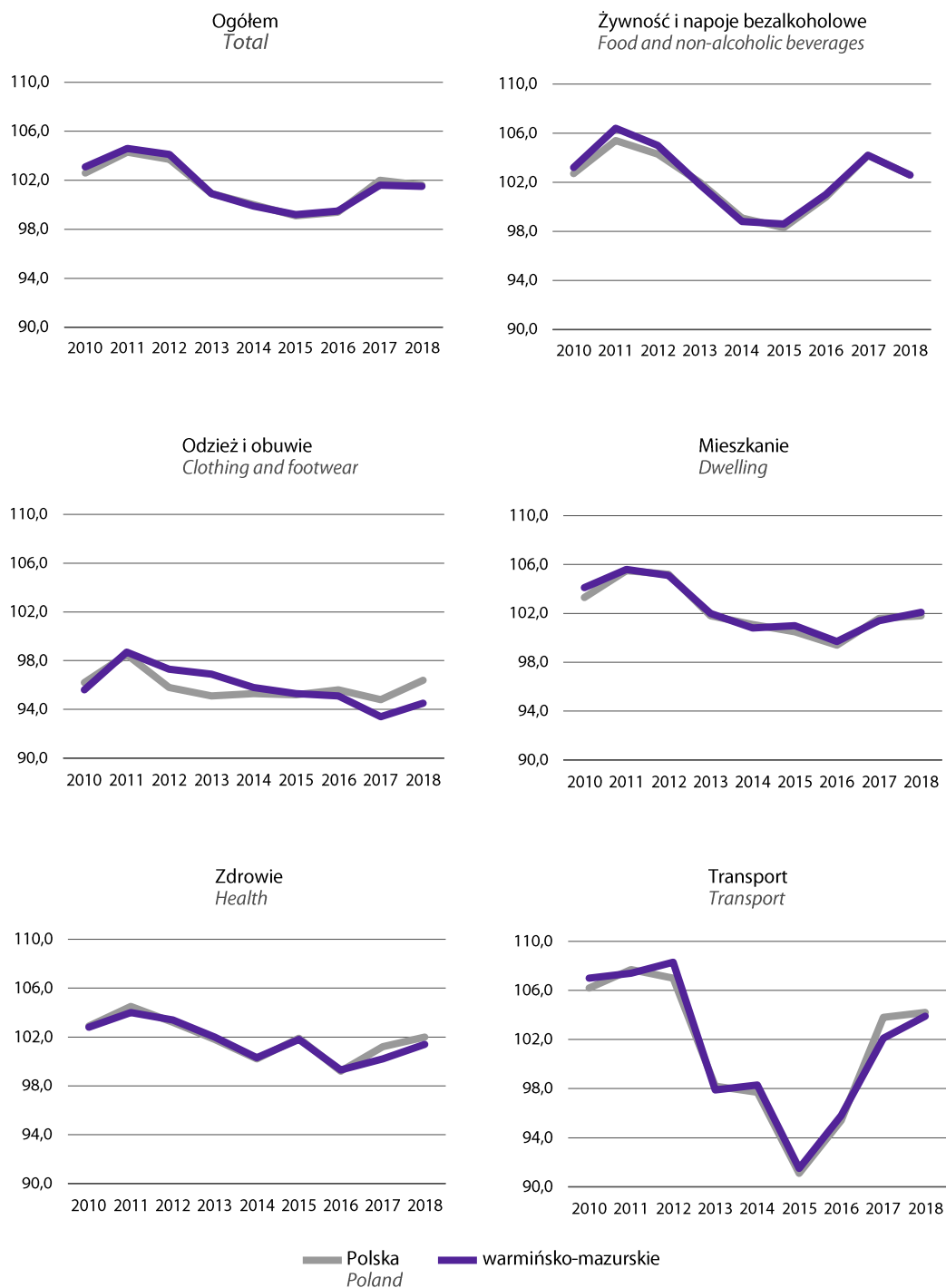
a Do grudnia 2016 r. - z kością.
a Until December 2016 – with bone.

Dane prezentujące ceny towarów i usług konsumpcyjnych w województwie warmińsko-mazurskim znajdują się w następujących publikacjach i opracowaniach udostępnionych na stronie internetowej Urzędu:

- „Komunikat o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa warmińsko-mazurskiego” – opracowanie sygnałowe dostępne co miesiąc,
- „Biuletyn Statystyczny Województwa Warmińsko-Mazurskiego” – publikacja dostępna co kwartał,
- „Ceny w województwie warmińsko-mazurskim” – opracowanie sygnałowe dostępne co roku; jak również w Banku Danych Lokalnych.

Wykres 29. Wskaźniki cen towarów i usług konsumpcyjnych
Rok poprzedni = 100

Chart 29. Price indices of consumer goods and services
Previous year = 100

Wykres 30. Zmiany cen wybranych towarów i usług konsumpcyjnych w skali roku w województwie warmińsko-mazurskim w 2018 r.

Analogiczny okres roku poprzedniego = 100

Chart 30. Annual changes in prices of selected consumer goods and services in warmińsko-mazurskie voivodship in 2018

Corresponding period of previous year = 100

Rolnictwo *Agriculture*

W 2018 r. w województwie warmińsko-mazurskim z powodu niższego plonowania, pomimo większej powierzchni uprawy zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi, uzyskano produkcję mniejszą niż przed rokiem. Zbiory rzepaku i rzepiku były niższe niż rok wcześniej. O niższym poziomie ich produkcji zadecydowała zarówno mniejsza powierzchnia uprawy, jak i niższe plonowanie niż było w 2017 r. Zmniejszyły się także zbiory ziemniaków w wyniku niższego plonowania w odniesieniu do roku poprzedniego. Natomiast zwiększyły się zbiory buraków cukrowych, co było spowodowane zwiększeniem powierzchni tej uprawy w odniesieniu do 2017 r.

W województwie warmińsko-mazurskim w 2018 r. w odniesieniu do roku poprzedniego zwiększyło się pogłowie bydła, trzody chlewnej, owiec i drobiu.

W województwie warmińsko-mazurskim w 2018 r. w porównaniu z rokiem poprzednim obserwowano wzrost skupu ziarna zbóż, ziemniaków ogółem i mleka oraz spadek skupu żywca rzeźnego ogółem.

W 2018 r. w odniesieniu do roku poprzedniego odnotowano wzrost cen skupu zbóż, żywca rzeźnego wołowego, a także targowiskowych cen zbóż i ziemniaków jadalnych późnych. Natomiast niższe były ceny skupu ziemniaków ogółem, żywca rzeźnego wieprzowego i drobiowego oraz mleka.

W województwie warmińsko-mazurskim w 2017 r. w odniesieniu do poprzedniego roku nastąpił wzrost globalnej produkcji rolniczej (w cenach stałych), o czym zadecydowała wyższa wartość produkcji zwierzęcej. W skali roku zanotowano także wzrost produkcji zwierzęcej i roślinnej końcowej oraz towarowej. Spadła natomiast wartość globalnej produkcji roślinnej.

Warunki agrometeorologiczne *Agrometeorology*

Niekorzystne warunki atmosferyczne w okresie zniw w 2017 r. utrudniały ich dokończenie i opóźniały rozpoczęcie prac polowych związanych z przygotowaniem stanowisk pod zasiewy ozimin pod zbiory w 2018 r. Wrzesień 2017 r. był wyjątkowo chłodny i deszczowy. Padające deszcze powodowały nadmierne uwilgotnienie gleby, lokalne powstawanie zastoisk wodnych oraz uniemożliwiały sprawne dokończenie prac polowych związanych z przygotowaniem gleby pod zasiewy ozimin. Rolnicy, którym udało się przygotować stanowiska jeszcze w sierpniu, na początku września mogli rozpocząć siewy zbóż. Jednak w większości do siewów przystąpiono dopiero w drugiej dekadzie września. Deszczowa pogoda w znaczny sposób zredukowała ilość dobrego jakościowo materiału siewnego.

Warunki pogodowe w październiku nadal nie sprzyjały kontynuowaniu prac polowych. Opady deszczu o różnym nasileniu utrzymywały się przez cały miesiąc. Pogłębiające się nadmierne uwilgotnienie gleby utrudniało dokończenie siewów, a często też uniemożliwiało wykonywanie ork zimowych. Lokalnie opady były tak intensywne, że nie następowało przesiąkanie wody opadowej do głębszych warstw gleby, a w obniżeniach terenu powstały zastoiska wodne i rośliny zaczęły wymakać. Niewielkie przymrozki wystąpiły tylko w pierwszych dniach października.

Opady deszczu występujące w listopadzie w dalszym ciągu potęgowały nadmiar wilgoci w glebie, utrudniając wykonywanie jesiennych prac polowych oraz zbiory roślin okopowych i pastewnych. Stan zasiewów upraw ozimych pod zbiory 2018 r. przed wejściem w stan zimowego spoczynku określono jako gorszy w porównaniu do roku poprzedniego. Znaczna część zasiewów ozimin wykonywana była po optymalnych terminach agrotechnicznych. Rośliny były więc słabiej rozwinięte, widoczne były znaczące braki w obsadzie spowodowane nierównomiernymi wschodami i wymoknięciami w okresie jesieni. Pogoda jesienią uniemożliwiała również wykonywanie zabiegów chemicznej ochrony roślin i nawożenia. Niejednokrotnie rolnicy byli zmuszeni do przełożenia tych zabiegów na okres wiosenny.

Warunki agrometeorologiczne w czasie zimy były niekorzystne dla zimujących roślin. W ciągu całego okresu zimy występowały tylko krótkotrwałe okresy z pokrywą śnieżną. Utrzymujące się w grudniu, styczniu i w pierwszej połowie lutego dodatnie temperatury powietrza zakłócały zimowy spoczynek roślin, powodując ich osłabienie oraz zmniejszenie zimotrwałości i mrozoodporności. Notowane w miesiącach zimowych opady deszczu i deszczu ze śniegiem oraz lokalnie topniejący śnieg powodowały powstawanie na polach zastoisk wody. W drugiej połowie lutego pod wpływem spadków temperatury powietrza, na znacznym obszarze województwa, brak było okrywy śnieżnej lub była ona niewystarczająca, aby ochronić rośliny przed wymarzeniem. Występujące okresowo silne północne i wschodnie wiatry potęgowały uczucie zimna i dodatkowo narażały zimujące rośliny na wysmalanie.

Pogoda w marcu 2018 r. nie sprzyjała obsychaniu pól i ogrzewaniu gleby, a także wegetacji ozimin i trwałych użytków zielonych. Do końca pierwszej dekady miesiąca utrzymywały się mrozy. Na początku drugiej dekady marca nastąpiło kilkudniowe, chwilowe ocieplenie z dodatnimi temperaturami w ciągu dnia i nocy. W drugiej połowie marca ponownie nastąpiło ochłodzenie i wiały silne, arktyczne, porywiste wiatry, występujące przy braku okrywy śnieżnej. Ocieplenie odnotowano dopiero pod koniec trzeciej dekady miesiąca. Sporo dni pochmurnych z opadami deszczu i deszczu ze śniegiem nie sprzyjało osuszaniu gleby. Na polach obserwowano bardzo silne uwilgotnienie gleby oraz zastoiska wodne na glebach związłych i w obniżeniach terenu. Ze względu na nadmierne uwilgotnienie gleby opóźniło się rozpoczęcie wiosennych prac polowych związanych z przygotowaniem stanowisk pod zboża jare.

Z przeprowadzonych przez rzeczoznawców wojewódzkich w marcu 2018 r. badań monolitowych oraz wstępnych lustracji polowych wynikało, że uprawy ozime przezimowały gorzej niż rok wcześniej. Straty w zasiewach najczęściej związane były z wymoknięciami oraz wypadnięciami roślin na plantacjach słabo wyrosniętych przed nadejściem zimy ze względu na opóźnione terminy siewów.

Warunki pogodowe w kwietniu uległy wyraźnej poprawie. Na znacznym obszarze województwa, dopiero na początku miesiąca, przystąpiono intensywnie do prac polowych związanych z przygotowaniem gleby i siewów upraw jarych. Od końca drugiej dekady kwietnia utrzymywała się bezdeszczowa, ciepła pogoda. Chociaż przez cały miesiąc występowały dobowe wahania temperatury pomiędzy dniem a nocą, nie było jednak przymrozków. Wzrost temperatury przyczynił się do przyspieszenia wschodów roślin jarych oraz wegetacji ozimin. Obserwowano również przyspieszenie wegetacji na trwałych użytkach zielonych, szczególnie tam gdzie warunki wilgotnościowe pozwoliły na wcześniejsze zastosowanie nawożenia mineralnego. Niewielkie, przelotne deszcze wystąpiły pod koniec drugiej i trzeciej dekady kwietnia. Stan plantacji na koniec kwietnia był bardzo zróżnicowany. Na części plantacji, ze względu na opóźnione terminy siewu, zboża jare wykształciły po kilka liści lub dopiero były w fazie wschodów. W oziminach obserwowano straty związane z wymoknięciami oraz wypadnięciami roślin na plantacjach słabo wyrosniętych przed nadejściem zimy.

Maj charakteryzował się bardzo wysoką temperaturą powietrza oraz wysokim usłonecznieniem, znacznie wyższym od norm wieloletnich. Występowały dobowe wahania temperatury, ale przymrozków nie było. Jednocześnie w tym okresie wystąpiły stosunkowo małe opady atmosferyczne, co spowodowało znaczne niedobory wody w glebie. Opady deszczu, lokalnie o charakterze burzowym, występowały we wszystkich dekadach miesiąca, ale były niewystarczające. Brak dostatecznego uwilgotnienia gleby był odczuwalny, a utrudnione pobieranie z gleby nawozów skutkowało słabszym wzrostem upraw rolnych.

Według oceny rzeczoznawców przeprowadzonej w pierwszej dekadzie maja 2018 r. straty zimowe i wiosenne w powierzchni zasiewów zbóż ozimych były zdecydowanie większe w porównaniu do 2017 r. Zaorano i zakwalifikowano do zaorania 2,3% areалу zbóż ozimych.

Znaczne straty odnotowano w uprawach rzepaku i rzepiku ozimego – wyniosły one 17,3% areалу zasianego jesienią 2017 r. Na gorsze przezimowanie miały wpływ obfite opady jesienią opóźniające terminy siewów oraz ograniczające możliwości wykonania jesiennych zabiegów ochrony roślin. Już jesienią na polach powstały zastoiska wodne, gdzie rośliny zaczęły wymakać. Przed nadejściem zimy rośliny osiągnęły niższe fazy rozwojowe w porównaniu do poprzedniego roku. Rzepak oprócz nierównomiernej obsady już jesienią wykazywał ponadto objawy porażenia przez choroby. W okresie

zimy niebezpieczne były duże wahania temperatur przy braku dostatecznej pokrywy śnieżnej oraz silne północne i wschodnie wiatry. Straty wystąpiły szczególnie na plantacjach, które pochodziły z mocno opóźnionych siewów i odmianowo cechujących się niską zimotrwałością. Część upraw o niższej obsadzie oraz prawidłowo dobranej ochronie i nawożeniu udało się uratować i nie zostały zaorane.

Pomimo zastosowanego nawożenia i ochrony chemicznej stan plantacji zbóż ozimych na koniec maja był bardzo zróżnicowany w zależności od stanowiska, terminu siewu, nawożenia i ochrony chemicznej oraz warunków wilgotnościowych. W porównaniu do roku ubiegłego oceniano stan jako gorszy, przede wszystkim ze względu na niedobór opadów. Pszenżyto ozime, pszenica ozima i jęczmień ozimy były wykłoszone, żyto znajdowało w fazie kwitnienia. Zboża jare w większości zakończyły krzewienie i wchodziły w fazę strzelania w źdźbło. Większość plantacji rzepaku ozimego w drugiej dekadzie maja zakończyło kwitnienie, rozpoczęło się wiązanie łuszczyń. Nierównomierna obsada roślin na jesieni, porażenie przez choroby, wymoknięcia oraz wymarznienia w okresie zimy spowodowały, że stan plantacji rzepaków był oceniany jako gorszy w porównaniu do roku ubiegłego. W drugiej dekadzie maja rozpoczęto koszenie użytków zielonych na sianokiszonki i siano. Ze względu na brak opadów odrost runi łąkowej był zahamowany.

Warunki pogodowe w czerwcu były zróżnicowane. Pierwsza połowa miesiąca była wyjątkowo upalna i sucha. Przyspieszone dojrzewanie zbóż ozimych i jarych w czerwcu przebiegało w warunkach znacznego przesuszenia gleby. Stan wielu upraw (szczególnie zbóż jarych), zwłaszcza na glebach słabszych, uległ w czerwcu pogorszeniu. Na wielu plantacjach ze względu na niedobór opadów obserwowano słabe wyrosnięcie upraw zbóż jarych oraz niedostateczne wykształcenie i wypełnienie kłosów. Rzepaki, które wyszły z okresu zimowania bardzo osłabione i przeredzone, nawet pomimo intensywnego nawożenia i ochrony chemicznej na wiosnę miały zdecydowanie gorzej wypełnione łuszczyń. Wyraźna poprawa warunków wilgotnościowych nastąpiła w trzeciej dekadzie miesiąca. Do końca czerwca było już chłodniej, bardziej wietrznie i deszczowo. Lokalnie występowały ulewne deszcze, ale w niektórych rejonach województwa nie zanotowano opadów przez ponad 20 dni.

Pierwsza dekada lipca była bardzo słoneczna i upalna. Żniwa rozpoczęło w pierwszym tygodniu lipca. Od połowy miesiąca okresy bardzo upalnej pogody występowały na zmianę z opadami ulewnych deszczy. Brak dłuższych okresów słonecznej i bezdeszczowej pogody utrudniał prowadzenie sprzętu roślin z pól. Niedobór opadów w okresie wiosny i lata miał negatywny wpływ na rozwój wegetacyjny wszystkich gatunków roślin uprawnych. Szczególnie widoczny był w przypadku roślin jarych oraz roślinności łąkowo-pastwiskowej. W niektórych rejonach województwa zboża jare zaschły nie wykształcając w ogóle kłosów.

Początek sierpnia był wyjątkowo upalny. Od początku drugiej dekady nastąpiło niewielkie ochłodzenie, zwłaszcza wieczorami oraz opady deszczu.

Ciepła i słoneczna pogoda we wrześniu stwarzała dobre warunki dla przeprowadzania zbioru upraw, ale niekorzystnie wpłynęła na stan uwilgotnienia gleby. Na początku września zakończono zbiory rzepaku jarego, trwały zbiory gryki i przystąpiono do zbioru kukurydzy na ziarno. Warunki wilgotnościowe poprawiły się pod koniec drugiej dekady września. Wraz z ochłodzeniem i wietrzną pogodą pojawiły się opady deszczu o różnym nasileniu. Takie warunki pogodowe utrzymywały się do końca miesiąca.

Tablica 17. Wybrane dane dotyczące rolnictwa
Table 17. Selected data on agriculture

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	2010	2015	2017	2018
Polska <i>Poland</i>				
Plony z 1 ha w dt: <i>Yields per 1 ha in dt:</i>				
zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi <i>basic cereals (including cereal mixed)</i>	35,1	36,7	40,0	32,3
rzepak i rzepik <i>rape and turnip rape</i>	23,6	28,5	29,4	25,8
ziemniaki ^a <i>potatoes^a</i>	219	210	279	251
buraki cukrowe <i>sugar beets</i>	484	520	679	584
Obsada zwierząt gospodarskich na 100 ha użytków rolnych (stan w czerwcu ^b) w szt.: <i>Livestock per 100 ha of agricultural land (as of June^b) in heads:</i>				
bydło <i>cattle</i>	38,6	41,0	42,0	42,3
trzoda chlewna <i>pigs</i>	102,6	80,0	77,7	80,6
owce <i>sheep</i>	1,8	1,6	1,8	1,9
drób kurzy <i>poultry</i>	1 031,5 ^c	1 004,6 ^c	1 215,0	1 242,1
Przeciętne ceny skupu w zł: <i>Average procurement prices in zł:</i>				
ziarno pszenicy za 1 dt <i>cereal wheat per dt</i>	59,84	66,83	66,44	72,62
ziarno żyta za 1 dt <i>cereal rye per dt</i>	42,12	51,42	54,67	59,67
ziemniaki jadalne (bez wczesnych) za 1 dt <i>edible potatoes (excluding early kinds) per dt</i>	50,86	51,15	52,46	58,01
żywiec rzeźny wołowy (bez cieląt) za 1 kg <i>cattle for slaughter (excluding calves) per 1 kg</i>	4,56	6,02	6,35	6,58
żywiec rzeźny wieprzowy za 1 kg <i>pigs for slaughter per kg</i>	3,89	4,30	5,05	4,48
mleko krowie za 1 l <i>cows' milk per l</i>	1,07	1,13	1,39	1,35
Ceny na targowiskach w zł: <i>Marketplace prices in zł:</i>				
ziarno pszenicy za 1 dt <i>cereal wheat per dt</i>	64,91	75,59	78,86	83,63
ziarno żyta za 1 dt <i>cereal rye per dt</i>	48,58	58,67	63,23	67,10
ziemniaki jadalne (bez wczesnych) za 1 dt <i>edible potatoes (excluding early kinds) per dt</i>	98,51	82,04	87,43	96,95
prosię na chów za 1 szt. <i>piglet per head</i>	130,20	154,03	183,96	182,01

Tablica 17. Wybrane dane dotyczące rolnictwa (dok.)
Table 17. Selected data on agriculture (cont.)

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	2010	2015	2017	2018
Warmińsko-mazurskie				
Plony z 1 ha w dt: <i>Yields per 1 ha in dt:</i>				
zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi <i>basic cereals (including cereal mixed)</i>	41,7	39,7	39,3	32,1
rzepak i rzepik <i>rape and turnip rape</i>	20,9	25,6	28,2	22,3
ziemniaki ^a <i>potatoes^a</i>	238	192	247	189
buraki cukrowe <i>sugar beets</i>	518	568	563	490
Obsada zwierząt gospodarskich na 100 ha użytków rolnych (stan w czerwcu ^b) w szt.: <i>Livestock per 100 ha of agricultural land (as of June^b) in heads:</i>				
bydło <i>cattle</i>	43,5	44,3	49,3	49,9
trzoda chlewna <i>pigs</i>	66,9	52,8	51,7	60,4
owce <i>sheep</i>	1,1	1,0	1,4	1,6
drób kurzy <i>poultry</i>	302,6 ^c	460,5 ^c	464,9	510,3
Przeciętne ceny skupu w zł: <i>Average procurement prices in zł:</i>				
ziarno pszenicy za 1 dt <i>cereal wheat per dt</i>	61,17	68,31	67,39	74,49
ziarno żyta za 1 dt <i>cereal rye per dt</i>	44,03	50,88	55,65	62,74
ziemniaki jadalne (bez wczesnych) za 1 dt <i>edible potatoes (excluding early kinds) per dt</i>	56,26	65,24	62,37	62,00
żywiec rzeźny wołowy (bez cieląt) za 1 kg <i>cattle for slaughter (excluding calves) per 1 kg</i>	4,27	6,03	6,18	6,51
żywiec rzeźny wieprzowy za 1 kg <i>pigs for slaughter per kg</i>	4,01	4,31	5,13	4,53
mleko krowie za 1 l <i>cows' milk per l</i>	1,10	1,15	1,45	1,40
Ceny na targowiskach w zł: <i>Marketplace prices in zł:</i>				
ziarno pszenicy za 1 dt <i>cereal wheat per dt</i>	61,18	85,83	83,53	88,27
ziarno żyta za 1 dt <i>cereal rye per dt</i>	42,63	70,56	.	80,00
ziemniaki jadalne (bez wczesnych) za 1 dt <i>edible potatoes (excluding early kinds) per dt</i>	107,40	99,39	98,09	109,21
prosię na chów za 1 szt. <i>piglet per head</i>	158,04	151,26	163,33	.

a Łącznie z uprawą w ogrodach przydomowych, w 2010 r. bez ogrodów przydomowych. b W 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego. c W wieku powyżej 2 tygodni.

a Including kitchen gardens, in 2010 excluding kitchen gardens. b In 2010 data of the Agricultural Census. c More than 2 weeks old.

Produkcja roślinna

Crop production

Powierzchnia zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi w 2018 r. wyniosła 367,6 tys. ha i była o 3,7% większa niż w roku poprzednim, natomiast w porównaniu z notowaną w 2010 r. o 10,7% mniejsza. Plony zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi w 2018 r. osiągnęły poziom 32,1 dt z ha i obniżyły się o 18,3% w stosunku do uzyskanych w roku poprzednim i o 23,0% w porównaniu do 2010 r. W 2018 r. plony w województwie były o 0,6% niższe w odniesieniu do średnich plonów w kraju. Zbiory zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi w województwie oszacowano na 1 179,0 tys. ton, czyli o 15,3% mniej niż przed rokiem oraz o 31,3% mniej niż w 2010 r.

Powierzchnia uprawy rzepaku i rzepiku w 2018 r. wyniosła 46,4 tys. ha i w porównaniu z rokiem poprzednim zmniejszyła się o 31,5% i w stosunku do 2010 r. o 32,8%. W omawianym roku plony wyniosły 22,3 dt z ha i były niższe od średniego poziomu w kraju o 13,6%. W porównaniu z plonami uzyskanymi rok wcześniej obniżyły się one o 20,9%, natomiast w odniesieniu do 2010 r. były wyższe o 6,7%. Zbiory rzepaku i rzepiku w województwie w 2018 r. oszacowano na 103,4 tys. ton i były one mniejsze o 45,9% od uzyskanych w 2017 r. oraz o 28,1% od notowanych w 2010 r.

W 2018 r. ziemniaki zasadzono na powierzchni 9,0 tys. ha, czyli większej o 19,3% niż w roku poprzednim. W omawianym roku z 1 ha zebrano 189 dt ziemniaków, czyli o 23,6% mniej niż w poprzednim roku. W odniesieniu do średnich w kraju uzyskane plony były niższe o 24,7%. Produkcja ziemniaków w województwie wyniosła 170,0 tys. ton i na skutek zmniejszonych plonów była o 8,9% mniejsza od zbiorów z 2017 r.

Powierzchnia buraków cukrowych w 2018 r. była większa w porównaniu do roku wcześniejszego (o 48,4%) i w porównaniu do 2010 r. (o 36,2%). Niższe niż rok wcześniej plony (o 12,9%) nie wpłynęły jednak na spadek zbiorów w porównaniu do ubiegłorocznych. Zebrano 225,7 tys. t buraków cukrowych, tj. o 29,1% więcej niż w 2017 r. W odniesieniu do 2010 r. plony były niższe o 5,3%, ale nie zrównoważyły wzrostu powierzchni, przez co zbiory były większe o 28,8%.

Pogłowie zwierząt gospodarskich

Farm animal stocks

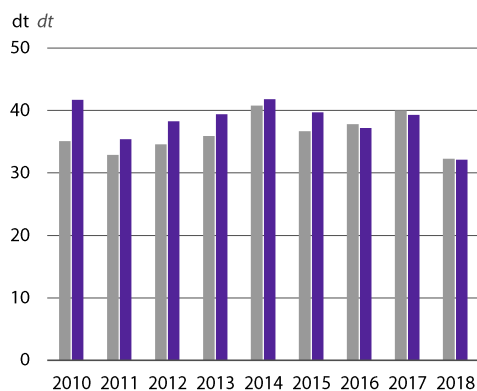
Według danych z badania reprezentacyjnego przeprowadzonego w czerwcu 2018 r., pogłowie bydła w województwie liczyło 473,9 tys. szt., co stanowiło 7,6% ogólnego pogłowia bydła w kraju. W stosunku do wyników z 2017 r. liczebność stada bydła zwiększyła się o 2,0% (w Polsce wzrosła o 0,9%). W odniesieniu do 2010 r. odnotowano wzrost pogłowia bydła zarówno w województwie, jak i w kraju (odpowiednio o 8,9% i o 8,0%).

Badania **pogłowia trzody chlewnej** prowadzone są 3-krotnie w roku – w marcu według stanu na 1 marca, w czerwcu według stanu na 1 czerwca i w grudniu według stanu na 1 grudnia, a badania **pogłowia bydła i pozostałych gatunków zwierząt gospodarskich oraz produkcji zwierzęcej** – 2-krotnie w roku – według stanu w czerwcu i grudniu.

W 2018 r. w ogólnym pogłowie bydła 45,6% stanowiły krowy, w tym 85,8% – krowy mleczne (dla Polski odsetki te wyniosły odpowiednio 39,2% i 91,9%). Niższy w województwie niż w kraju udział krów mlecznych w stadzie bydła świadczył o ukierunkowaniu hodowli tego gatunku zwierząt na produkcję nie tylko mleka, ale i mięsa.

Wykres 31. Plony zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi z 1 ha

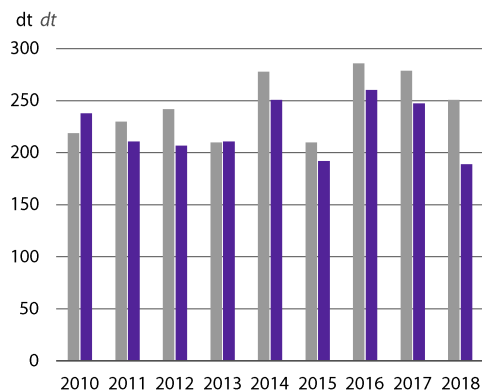
Chart 31. Yields of basic cereals with cereals mixed per 1 ha

■ Polska
Poland ■ warmińsko-mazurskie

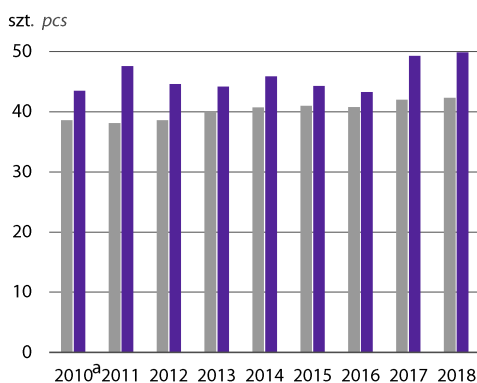
Wykres 32. Plony ziemniaków z 1 ha

Chart 32. Potatoes yields per 1 ha

Wykres 33. Obsada bydła na 100 ha użytków rolnych

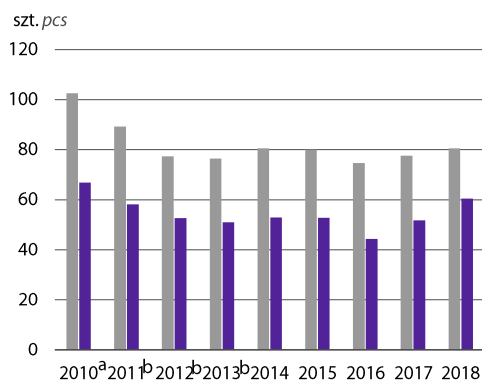
Chart 33. Cattle per 100 ha of agricultural land As of June

■ Polska
Poland ■ warmińsko-mazurskie

Wykres 34. Obsada trzody chlewnej na 100 ha użytków rolnych

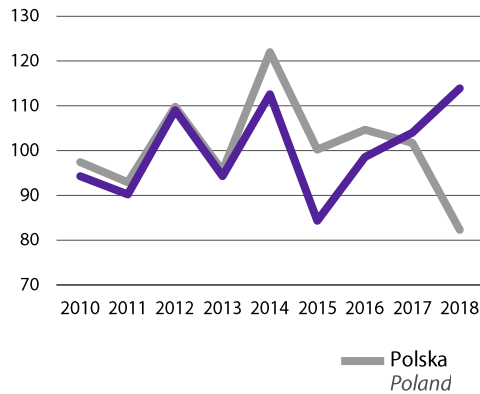
Chart 34. Pigs per 100 ha of agricultural land As of June

a Dane Powszechnego Spisu Rolnego według stanu w dniu 30 VI. b Stan w końcu lipca.
a Data of Agricultural Census as of 30 VI. b As of the end of July.

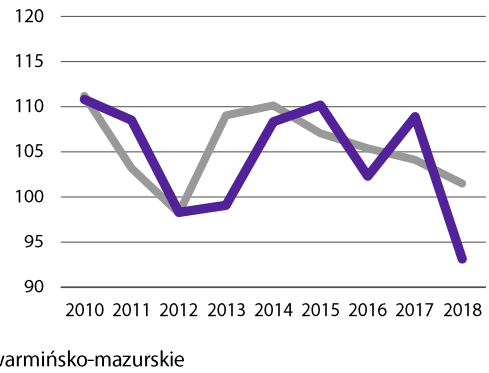
Wykres 35. Dynamika skupu zbóż podstawowych konsumpcyjnych i paszowych (łącznie z mieszankami zbożowymi, bez ziarna siewnego)

Rok poprzedni = 100
 Chart 35. Indices of procurement of basic consumer and fodder cereals (including mixed cereals, excluding sowing seed)
 Previous year = 100

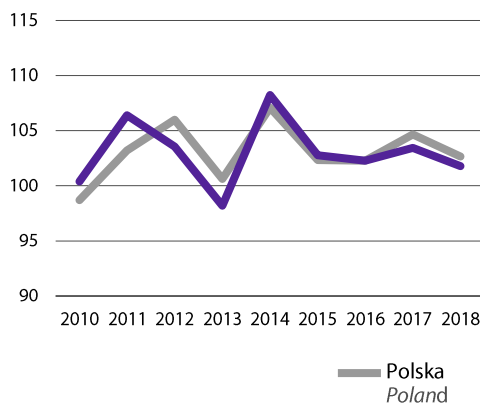
Wykres 36. Dynamika skupu żywca rzeźnego ogółem w wadze żywej

Rok poprzedni = 100
 Chart 36. Indices of total procurement of animals for slaughter in live weight
 Previous year = 100

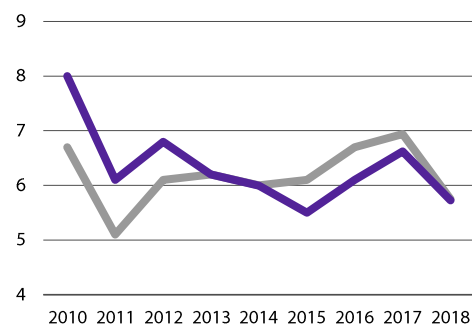
Wykres 37. Dynamika skupu mleka krowiego

Rok poprzedni = 100
 Chart 37. Indices of procurement of cows' milk
 Previous year = 100

Wykres 38. Relacja cen skupu żywca wieprzowego do cen targowiskowych jęczmienia

Chart 38. Procurement price of pigs for slaughter to marketplace price of barley

Pogłowie trzody chlewnej w czerwcu 2018 r. w województwie ukształtowało się na poziomie 572,9 tys. szt. (w tym 41,8 tys. szt., tj. 7,3% stanowiły lochy). Udział województwa w ogólnokrajowym pogłowie świń wyniósł 4,8%. W odniesieniu do stanu z czerwca 2017 r. wielkość stada trzody chlewnej zwiększyła się o 17,4% (w Polsce zanotowano wzrost o 4,2%). W porównaniu z 2010 r. spadek pogłowia wyniósł 14,5% (w kraju – spadek o 22,4%).

W 2018 r. stado owiec liczyło 15,1 tys. szt., co stanowiło 5,4% pogłowia krajowego. W porównaniu z poprzednim rokiem w województwie pogłowie owiec wzrosło o 12,6%, a w Polsce wzrosło o 5,9%. W odniesieniu do 2010 r. stado owiec w województwie warmińsko-mazurskim zwiększyło się o 40,2% (w kraju zwiększyło się o 6,0%).

Od 2016 r. w pogłowie drobiu uwzględnia się pisklęta do 2 tygodnia życia.

Stado drobiu w województwie w 2018 r. ukształtowało się na poziomie 10,1 mln szt. i stanowiło 4,9% ogólnego pogłowia w Polsce. W porównaniu z rokiem poprzednim jego liczebność w województwie wzrosła o 17,7% (w kraju – wzrosła o 4,4%). W odniesieniu do stanu notowanego w 2010 r. pogłowie drobiu było większe w województwie o 34,8%, a także w kraju większe o 18,3%. Województwo warmińsko-mazurskie charakteryzowało się najwyższym pogłowiem indyków. W czerwcu 2018 r. było ich 4,8 mln szt., co stanowiło 33,9% pogłowia w kraju.

Skup produktów rolnych

Procurement of agricultural products

W 2018 r. skupiono 753,2 tys. ton ziarna zbóż podstawowych konsumpcyjnych i paszowych (łącznie z mieszankami zbożowymi, bez ziarna siewnego), co stanowiło 8,8% skupu ogólnokrajowego. W latach 2006-2016 udział producentów z województwa warmińsko-mazurskiego w skupie w kraju stopniowo malał, dopiero od 2017 r. wzrastał. W odniesieniu do roku poprzedniego skup był wyższy o 13,9% i w porównaniu z 2010 r. wyższy o 2,8% (w kraju odpowiednio o spadek 17,7% i wzrost o 4,2%). W omawianym roku w województwie skupiono 554,0 tys. ton pszenicy, tj. o 11,5% więcej niż w poprzednim roku i o 8,0% więcej niż w 2010 r. Skup żyta wyniósł 47,7 tys. ton i zmniejszył się o 13,4% w odniesieniu do 2017 r. i o 43,5% w stosunku do 2010 r.

Skup ziemniaków ogółem w 2018 r. ukształtował się na poziomie 43,1 tys. ton, co stanowiło 2,5% ogólnego skupu w kraju. W porównaniu z rokiem poprzednim nastąpił prawie 3-krotny wzrost ilości skupionych ziemniaków ogółem i w porównaniu z 2010 r. prawie 5-krotny wzrost (w kraju odnotowano spadek o 5,0% w odniesieniu do poprzedniego roku, natomiast w stosunku do 2010 r. wzrost o 51,1%). Znacznie zmalał w ciągu roku udział ziemniaków jadalnych w ziemniakach skupionych ogółem (z 51,2% do 33,7%).

W omawianym roku skupiono 310,3 tys. ton żywca rzeźnego (w przeliczeniu na mięso, łącznie z tłuszczami) w wadze poubojowej ciepłej (wbc), co stanowiło 6,6% skupu ogólnokrajowego. W porównaniu do 2017 r. wielkość skupu zmalała o 6,8%.

W 2018 r. skupiono 412,5 tys. ton żywca rzeźnego w wadze żywej, tj. o 6,9% mniej niż przed rokiem, natomiast o 30,8% więcej niż w 2010 r. W skali kraju zaobserwowano wzrost o 1,5% w odniesieniu do 2017 r. i o 45,1% w stosunku do stanu sprzed ośmiu lat.

W ciągu ostatniego roku skupiono 137,0 tys. ton żywca wieprzowego, tj. o 4,2% więcej niż w roku poprzednim i o 41,7% więcej niż osiem lat wcześniej. Skup żywca wołowego (bez cieląt) ukształtował się na poziomie 25,5 tys. ton i był mniejszy o 6,0% niż przed rokiem, natomiast większy o 3,7% niż w 2010 r. Żywca drobiowego skupiono 249,2 tys. ton (co stanowiło 7,9% ogółu żywca drobiowego skupionego w kraju), czyli mniej o 12,2% niż w roku poprzednim i o 1,5% w porównaniu z 2010 r.

W 2018 r. skup mleka krowiego wyniósł 914,8 mln litrów (co stanowiło 7,9% ogółu mleka skupionego w kraju), tj. więcej o 1,8% niż przed rokiem i o 29,6% niż osiem lat wcześniej (w skali kraju zanotowano wzrost w odniesieniu do poprzedniego roku o 2,7% i w porównaniu z 2010 r. o 32,6%).

Ceny produktów rolnych w skupie i na targowiskach

Prices received for agricultural products at procurement centres and marketplaces

Średnia cena skupu pszenicy w województwie w 2018 r. wyniosła 74,49 zł za 1 dt (w kraju – 72,62 zł) i była o 10,5% wyższa niż przed rokiem i w porównaniu z 2010 r. wyższa o 21,8%. Została utrzymana tendencja wzrostowa notowana od 2017 r., zarówno w województwie, jak i w kraju. Na targowiskach za 1 dt pszenicy płacono 88,27 zł (w kraju – 83,63 zł), tj. więcej o 5,7% niż w roku poprzednim i o 44,3% więcej niż osiem lat wcześniej.

Przeciętne roczne ceny skupu obliczono jako iloraz wartości (w cenach bieżących bez VAT) i ilości poszczególnych produktów rolnych.

W 2018 r. cena żyta w skupie ukształtowała się na poziomie 62,74 zł za dt (w kraju – 59,67 zł), tj. o 12,7% wyższym w porównaniu z zanotowanym w 2017 r. i o 42,5% wyższym niż w 2010 r. W województwie została utrzymana tendencja wzrostowa trwająca od 2017 r. Cena targowiskowa żyta wyniosła 80,00 zł (w kraju – 67,10 zł), tj. prawie dwukrotnie więcej niż osiem lat wcześniej.

W 2018 r. za ziemniaki jadalne (bez wczesnych) w skupie płacono 62,00 zł za dt (w kraju – 58,01 zł), tj. o 0,6% mniej niż przed rokiem, natomiast o 10,2% więcej niż w 2010 r. W obrocie targowiskowym cena ziemniaków jadalnych (bez wczesnych) ukształtowała się na poziomie 109,21 zł za dt (w Polsce – 96,95 zł), tj. o 11,3% wyższym w stosunku do zanotowanego w 2017 r. i o 1,7% niż w 2010 r.

Przeciętne roczne ceny uzyskiwane przez rolników na targowiskach obliczono jako średnie arytmetyczne z przeciętnych cen w poszczególnych miesiącach.

W omawianym roku cena skupu żywca wołowego wyniosła 6,51 zł za kg (w kraju – 6,58 zł), tj. zwiększyła się o 5,3% w stosunku do uzyskanej w poprzednim roku i w odniesieniu do 2010 r. była wyższa o 52,2%. Po tendencji spadkowej utrzymującej się w latach 2013–2014, w 2015 r. nastąpił wzrost cen skupu, w 2016 r. ponowny spadek, a od 2017 r. znów wzrost cen w województwie w porównaniu do roku poprzedniego.

Cena żywca wieprzowego w skupie osiągnęła wartość 4,53 zł za kg (w kraju – 4,48 zł), tj. o 11,8% niższą niż w 2017 r., natomiast o 12,9% wyższą w porównaniu z zanotowaną osiem lat wcześniej. W latach 2016–2017 zanotowano tendencję wzrostową cen skupu w województwie i kraju w porównaniu do roku poprzedniego, a następnie spadkową.

W 2018 r. pogorszyła się relacja cen skupu żywca wieprzowego do cen targowiskowych jęczmienia w porównaniu do roku poprzedniego i w porównaniu do 2010 r. Ukształtowała się ona na poziomie 5,7 (wobec 6,6 w 2017 r. i 8,0 w 2010 r.). W kraju relacja wyniosła 5,8 (wobec 6,9 w 2017 r. i 6,7 w 2010 r.).

W 2018 r. cena skupu drobiu rzeźnego osiągnęła poziom 4,69 zł za kg (w kraju – 3,77 zł) i była niższa o 0,9% w porównaniu z zanotowaną w poprzednim roku, natomiast wyższa o 9,6% niż w 2010 r.

Za 1 l mleka w omawianym roku płacono 1,40 zł (w kraju – średnio 1,35 zł), tj. mniej o 3,7% niż przed rokiem, natomiast o 26,5% więcej niż osiem lat wcześniej. Po wzroście cen w 2017 r. powróciła tendencja spadkowa cen skupu mleka w województwie.

Globalna, końcowa i towarowa produkcja rolnicza

Gross, final and market agricultural output

W 2017 r. w porównaniu z rokiem poprzednim zanotowano wzrost produkcji globalnej o 4,5%, o czym zdecydowała wyższa niż rok wcześniej produkcja zwierzęca (o 9,2%), pomimo spadku produkcji roślinnej (o 3,3%). W analizowanym roku udział województwa warmińsko-mazurskiego w ogólnokrajowej globalnej produkcji rolniczej wyniósł 5,0%.

Globalna produkcja rolnicza obejmuje:

- **produkcję roślinną**, tj. surowe (nieprzetworzone) produkty pochodzenia roślinnego (zbiory danego roku);
- **produkcję zwierzęcą**, tj. produkcję żywca rzeźnego oraz surowych (nieprzetworzonych) produktów pochodzenia zwierzęcego i przyrost pogłowia zwierząt gospodarskich (inwentarza żywego – stada podstawowego i obrotowego), do którego zaliczono: bydło, trzodę chlewną, owce, konie i drób.

W 2017 r. w strukturze produkcji globalnej przeważała produkcja zwierzęca. Jej udział w produkcji globalnej województwa wyniósł 65,1% (w cenach stałych).

Końcowa produkcja rolnicza stanowi sumę wartości: produkcji towarowej, spożycia naturalnego produktów rolnych pochodzących z własnej produkcji, przyrostu zapasów produktów roślinnych i zwierzęcych oraz przyrostu wartości pogłowia zwierząt gospodarskich (inwentarza żywego – stada podstawowego i obrotowego). Produkcja końcowa, w odróżnieniu od produkcji globalnej, nie obejmuje tych produktów pochodzących z własnej produkcji, które zostały zużyte na cele produkcyjne, np. pasz, materiału siewnego, obornika.

Z wartości końcowej produkcji rolniczej w województwie warmińsko-mazurskim w 2017 r. 23,5% stanowiła produkcja roślinna, natomiast na produkcję zwierzęcą przypadało 76,5%. Wartość produkcji końcowej w 2017 r., w porównaniu z poprzednim rokiem, była o 7,8% wyższa, wskutek wzrostu o 9,2% produkcji zwierzęcej i produkcji roślinnej o 3,6%.

Towarowa produkcja rolnicza stanowi sumę sprzedaży produktów rolnych do skupu i na targowiskach.

W analizowanym roku w towarowej produkcji rolniczej nastąpił wzrost produkcji ogółem (o 6,2%), przy wzroście wartości produkcji zwierzęcej (o 7,4%) i produkcji roślinnej (o 2,4%).

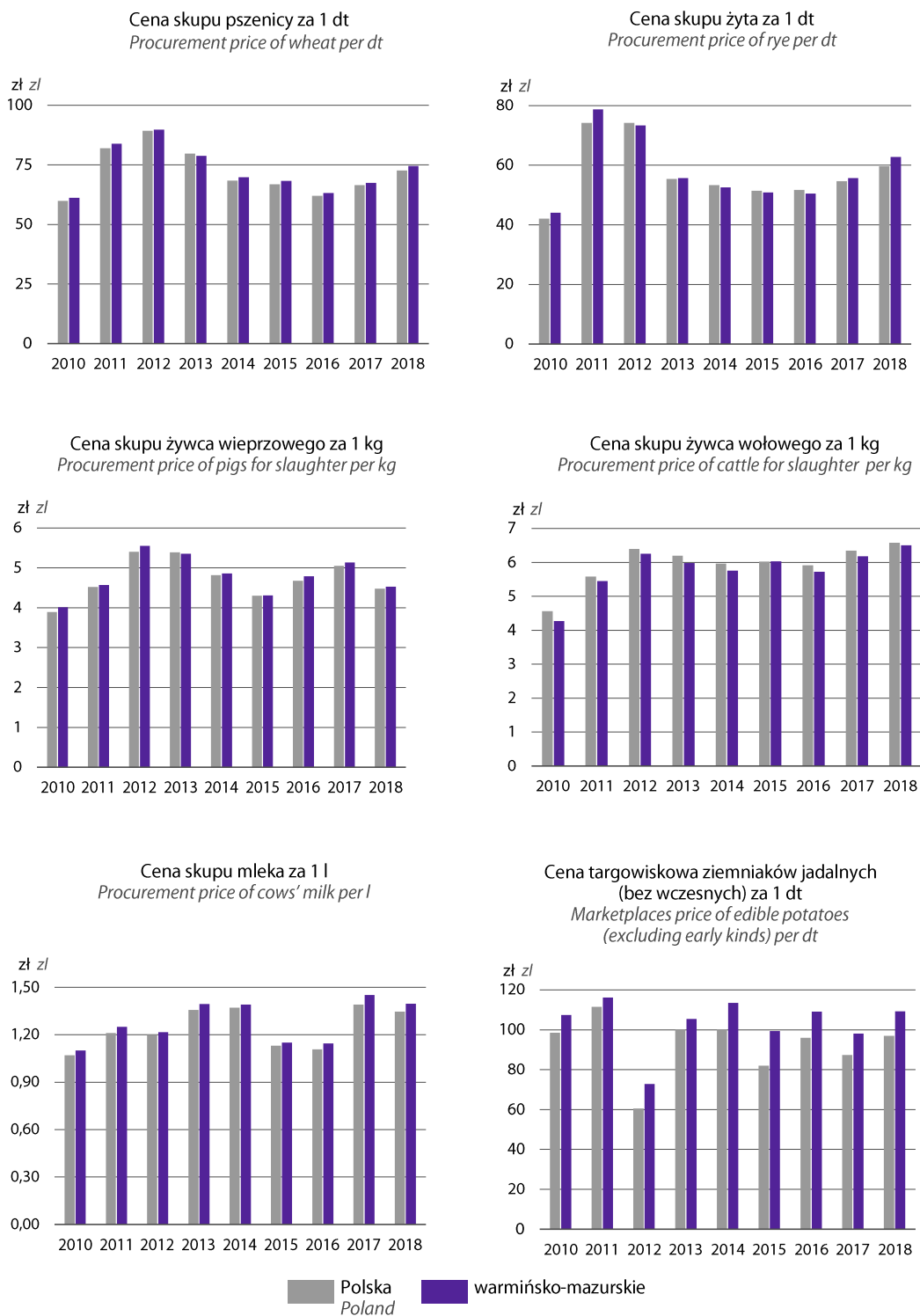
W produkcji rolniczej (globalnej, końcowej i towarowej) prezentowane dane nie uwzględniają płatności uzupełniających do powierzchni upraw (m.in. chmielu, tytoniu, zbóż, oleistych, strączkowych i roślin przeznaczonych na nasiona oraz na paszę).

W 2017 r. udział województwa warmińsko-mazurskiego w ogólnokrajowej produkcji końcowej wyniósł 5,1%, a towarowej 5,2%.

Dane prezentujące rolnictwo w województwie warmińsko-mazurskim znajdują się w następujących publikacjach i opracowaniach udostępnionych na stronie internetowej Urzędu:

- „Komunikat o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa warmińsko-mazurskiego” – opracowanie sygnałowe dostępne co miesiąc,
- „Biuletyn Statystyczny Województwa Warmińsko-Mazurskiego” – publikacja dostępna co kwartał;
- „Rolnictwo w województwie warmińsko-mazurskim” – publikacja dostępna co 2–3 lata; jak również w Banku Danych Lokalnych.

Wykres 39. Ceny produktów rolnych w skupie i na targowiskach
 Chart 39. Procurement and marketplace prices of agricultural products

Przemysł Industry

W 2018 r. w województwie warmińsko-mazurskim wystąpił wzrost produkcji sprzedanej przemysłu w porównaniu z rokiem poprzednim. W kolejnych kwartalnych okresach narastających notowano wzrost dynamiki produkcji sprzedanej. W porównaniu z rokiem poprzednim wzrosła wydajność pracy¹, przy jednoczesnym wzroście przeciętnego zatrudnienia w przemyśle.

Produkcja sprzedana przemysłu w 2018 r. w województwie osiągnęła wartość 35 314,3 mln zł (w cenach bieżących) i była o 4,7% (w cenach stałych) wyższa w odniesieniu do zanotowanej w roku poprzednim i o 20,7% wyższa niż w 2015 r. W skali kraju sprzedaż produkcji zwiększyła się odpowiednio o 5,8% i 16,3%. W województwie warmińsko-mazurskim w kolejnych kwartalnych okresach narastających 2018 r. zanotowano wzrost produkcji sprzedanej przemysłu (w cenach stałych) w stosunku do analogicznych okresów roku ubiegłego. Po notowanym w I kwartale 2018 r. wzroście produkcji sprzedanej o 5,0% w skali roku, w kolejnych okresach narastających zaobserwowano – w I półroczu wzrost o 3,9%, a w okresie trzech kwartałów o 4,8%. Sprzedaż produkcji przemysłowej województwa stanowiła 2,4% sprzedaży krajowej.

Dane o **produkcji sprzedanej przemysłu** dotyczą działalności przemysłowej i nieprzemysłowej podmiotów gospodarczych zaliczanych do sekcji: „Górnictwo i wydobywanie”, „Przetwórstwo przemysłowe”, „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych” oraz „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją” i obejmują:

- wartość sprzedanych wyrobów gotowych (niezależnie od tego, czy otrzymano za nie należne opłaty), półfabrykatów i części własnej produkcji;
- wartość robót i usług świadczonych odpłatnie, tj. zarówno przemysłowych, jak i nieprzemysłowych;
- zryczałtowaną odpłatność agenta w przypadku zawarcia umowy na warunkach zlecenia lub pełne przychody agenta w przypadku zawarcia umowy agencyjnej;
- wartość produktów w formie rozliczeń w naturze;
- produkty przeznaczone na powiększenie wartości własnych środków trwałych.

W województwie warmińsko-mazurskim dominujący udział w ogólnej wartości produkcji sprzedanej przemysłu (w cenach bieżących) w 2018 r. stanowiła produkcja w sekcji przetwórstwo przemysłowe – 33 566,2 mln zł.

Tablica 18. Przemysł
Table 18. Industry

Wyszczególnienie Specification	2015	2017	2018
Polska Poland			
Produkcja sprzedana przemysłu (ceny bieżące) w mln zł Sold production of industry (current prices) in mln zł	1 197 028,5	1 352 954,7	1 459 501,9
Udział produkcji sprzedanej przetwórstwa przemysłowego w produkcji sprzedanej przemysłu (ceny bieżące) w % Share of sold production of manufacturing in sold production of industry (current prices) in%	85,9	87,2	87,3
Przeciętne zatrudnienie w przemyśle w tys. Average paid employment in industry in thous.	2 510,7	2 649,9	2 719,0

¹ Mierzonej wartością produkcji sprzedanej na 1 zatrudnionego.

Tablica 18. Przemysł (dok.)
 Table 18. Industry (dok.)

Wyszczególnienie Specification	2015	2017	2018
Warmińsko-mazurskie			
Produkcja sprzedana przemysłu (ceny bieżące) w mln zł <i>Sold production of industry (current prices) in mln zł</i>	28 616,9	33 502,9	35 314,3
Udział produkcji sprzedanej przetwórstwa przemysłowego w produkcji sprzedanej przemysłu (ceny bieżące) w % <i>Share of sold production of manufacturing in sold production of industry (current prices) in%</i>	94,9	95,1	95,0
Przeciętne zatrudnienie w przemyśle w tys. <i>Average paid employment in industry in thous.</i>	79,5	85,5	86,5
Olsztyn			
Produkcja sprzedana przemysłu (ceny bieżące) w mln zł <i>Sold production of industry (current prices) in mln zł</i>	6 782,6	6 870,7	6 710,3
Udział produkcji sprzedanej przetwórstwa przemysłowego w produkcji sprzedanej przemysłu (ceny bieżące) w % <i>Share of sold production of manufacturing in sold production of industry (current prices) in%</i>	95,4	95,0	94,4
Przeciętne zatrudnienie w przemyśle w tys. <i>Average paid employment in industry in thous.</i>	10,7	10,6	10,7

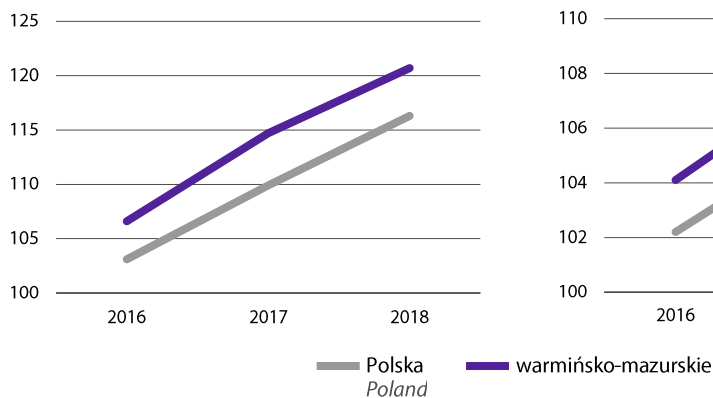
Wzrost produkcji sprzedanej przemysłu (w cenach stałych) w 2018 r. był wynikiem zwiększenia produkcji sprzedanej przede wszystkim w przetwórstwie przemysłowym (o 4,7%). Udział tej sekcji w ogólnej wartości produkcji sprzedanej przemysłu w województwie wyniósł 95,0% (w kraju 87,3 %). W województwie warmińsko-mazurskim wzrost produkcji sprzedanej w stosunku do 2017 r. wystąpił również w sekcji dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja (o 9,6%). Spadek produkcji sprzedanej wystąpił natomiast w sekcjach górnictwo i wydobywanie (o 13,0%) oraz wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (o 2,1%).

Dane o wartości **produkcji sprzedanej przemysłu** prezentuje się bez VAT i podatku akcyzowego, natomiast łącznie z wartością dotacji przedmiotowych do wyrobów i usług – w tzw. cenach bazowych.

W analizowanym okresie wyższy niż w ub. roku poziom produkcji sprzedanej wystąpił w 15 (spośród 22 występujących w województwie) działach przetwórstwa przemysłowego. Wyższa niż przed rokiem była (w cenach stałych) produkcja m.in.: maszyn i urządzeń^A (o 11,6%), wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych (o 9,2%), wyrobów z metali^A (o 6,4%), wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny^A (o 5,5%), mebli (o 1,8%). Produkcja artykułów spożywczych, której udział w przetwórstwie przemysłowym był w województwie największy (stanowił 39,1%) wzrosła o 3,5%. W analizowanym okresie spadek sprzedaży zanotowano m.in. w produkcji pojazdów samochodowych, przyczep i naczep^A (o 5,3%).

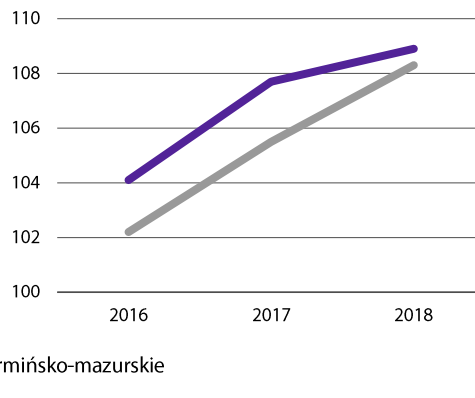
Wykres 40. Dynamika produkcji sprzedanej przemysłu (ceny stałe)
2015 = 100

Chart 40. Indices of sold production of industry (constant prices)
2015 = 100

Wykres 41. Dynamika przeciętnego zatrudnienia w przemyśle
2015 = 100

Chart 41. Indices of average paid employment in industry
2015 = 100

Wykres 42. Struktura produkcji sprzedanej przemysłu według sekcji PKD 2007 w 2018 r. (ceny bieżące)
Chart 42. Structure of sold production of industry by PKD 2007 sections in 2018 (current prices)

Wykres 43. Struktura przeciętnego zatrudnienia w przemyśle według sekcji PKD 2007 w 2018 r.
Chart 43. Structure of average paid employment in industry by PKD 2007 sections in 2018

Tablica 19. Dynamika produkcji sprzedanej przemysłu w województwie warmińsko-mazurskim (ceny stałe)
Table 19. Indices of sold production of industry in warmińsko-mazurskie voivodship (constant prices)

Sekcje i działy Sections and divisions	2017				2018			
	I-III	I-VI	I-IX	I-XII	I-III	I-VI	I-IX	I-XII
	analogiczny okres roku poprzedniego = 100 corresponding period of previous year = 100							
Ogółem <i>Total</i>	107,9	106,6	106,5	107,7	105,0	103,9	104,8	104,7
Górnictwo i wydobywanie <i>Mining and quarrying</i>	110,2	102,0	103,0	93,5	69,9	86,7	85,2	87,0
Przetwórstwo przemysłowe <i>Manufacturing</i>	107,8	106,6	106,5	107,8	105,1	104,0	104,9	104,7
w tym: of which:								
Produkcja artykułów spożywczych <i>Manufacture of food products</i>	110,2	110,3	110,2	109,7	106,0	101,2	103,3	103,5
Produkcja wyrobów tekstylnych <i>Manufacture of textiles</i>	96,1	91,8	94,5	96,6	100,4	95,9	96,5	99,7
Produkcja odzieży <i>Manufacture of wearing apparel</i>	114,5	110,4	110,7	110,5	52,0	55,6	57,9	54,7
Produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny ^Δ <i>Manufacture of products of wood, cork, straw and wicker^Δ</i>	108,4	109,1	106,5	110,7	104,9	107,4	107,2	105,5
Produkcja papieru i wyrobów z papieru <i>Manufacture of paper and paper products</i>	105,6	107,4	71,7	75,7	82,0	76,5	112,0	109,8
Poligrafia i reprodukcja zapisanych nośników informacji <i>Printing and reproduction of recorded media</i>	124,2	145,7	148,4	135,5	121,6	104,6	99,3	101,4
Produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych <i>Manufacture of other non-metallic mineral products</i>	106,9	104,9	103,3	103,1	108,5	112,4	111,3	109,2
Produkcja wyrobów z metali ^Δ <i>Manufacture of metal products^Δ</i>	112,1	108,1	109,6	110,4	109,4	109,1	108,5	106,4
Produkcja urządzeń elektrycznych <i>Manufacture of electrical equipment</i>	94,9	98,5	100,7	108,7	134,2	129,0	125,1	113,9
Produkcja maszyn i urządzeń ^Δ <i>Manufacture of machinery and equipment n.e.c.</i>	85,8	78,0	88,0	107,4	119,2	126,0	112,0	111,6
Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep ^Δ <i>Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers</i>	92,1	85,4	81,2	83,3	74,2	85,5	86,4	94,7
Produkcja pozostałego sprzętu transportowego <i>Manufacture of other transport equipment</i>	118,7	113,3	111,5	113,5	114,5	122,4	123,9	125,0
Produkcja mebli <i>Manufacture of furniture</i>	109,6	105,4	106,7	108,2	105,5	104,1	103,4	101,8
Wytwarzanie i zaopatrzenie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę^Δ <i>Electricity, gas, steam and air conditioning supply</i>	104,9	109,7	110,5	104,8	107,5	98,5	97,0	97,9
Dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja^Δ <i>Water supply; sewerage, waste management and remediation activities</i>	110,8	106,2	106,2	107,7	105,4	109,4	110,1	109,6

Wzrostowi produkcji sprzedanej przemysłu w województwie warmińsko-mazurskim towarzyszył wzrost przeciętnego zatrudnienia (o 1,1%, w kraju o 2,6%). W stosunku do roku 2015 przeciętne zatrudnienie wzrosło zarówno w województwie, jak i w kraju – odpowiednio o 8,8% i o 8,3%.

W 2018 r. przeciętne zatrudnienie w przemyśle w województwie ukształtowało się na poziomie 86,5 tys. osób i stanowiło 3,2% przeciętnego zatrudnienia przemysłu krajowego. W stosunku do roku poprzedniego wzrost zatrudnienia odnotowano w górnictwie i wydobywaniu (o 1,3%), dostawie wody, gospodarowaniu ściekami i odpadami; rekultywacji^Δ (o 1,2%) oraz przetwórstwie przemysłowym (o 1,1%). Spadek zatrudnienia wystąpił w wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę^Δ (o 1,1%).

Wydajność pracy w przemyśle województwa warmińsko-mazurskiego wyniosła w 2018 r. 408,5 tys. zł (w cenach bieżących) i była o 3,6% wyższa (w cenach stałych) niż przed rokiem (w kraju wzrost o 3,1%).

Dane prezentujące produkcję sprzedaną przemysłu w województwie warmińsko-mazurskim znajdują się w następujących publikacjach i opracowaniach udostępnionych na stronie internetowej Urzędu:

- „Komunikat o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa warmińsko-mazurskiego” – opracowanie sygnałne dostępne co miesiąc,
- „Biuletyn Statystyczny Województwa Warmińsko-Mazurskiego” – publikacja dostępna co kwartał; jak również w Banku Danych Lokalnych.

Budownictwo

Construction

W 2018 r. w województwie warmińsko-mazurskim produkcja sprzedana budownictwa zwiększyła się w stosunku do roku poprzedniego. Większa niż przed rokiem była również wartość sprzedaży produkcji budowlano-montażowej. W omawianym okresie wystąpił wzrost wydajności pracy¹ w budownictwie, przy jednoczesnym zwiększeniu przeciętnego zatrudnienia.

W 2018 r. w województwie warmińsko-mazurskim produkcja sprzedana budownictwa (w cenach bieżących) ukształtowała się na poziomie 4 187,1 mln zł i zwiększyła się w porównaniu z rokiem poprzednim o 30,7% (w skali kraju wzrost o 25,2%). Produkcja sprzedana budownictwa w województwie stanowiła 1,7% sprzedaży krajowej w tej sekcji.

Dane o produkcji sprzedanej budownictwa dotyczą działalności budowlanej i niebudowlanej podmiotów gospodarczych zaliczanych do sekcji „Budownictwo”. Dane te obejmują:

- wartość sprzedanych wyrobów, półfabrykatów i części własnej produkcji (niezależnie od tego czy otrzymano za nie należne opłaty);
- wartość robót i usług świadczonych odpłatnie, tj. przemysłowych, budowlanych, jak i innych niż przemysłowe i budowlane;
- zryczałtowaną odpłatność agenta w przypadku zawarcia umowy na warunkach zlecenia lub pełne przychody agenta w przypadku zawarcia umowy agencyjnej;
- wartość produktów w formie rozliczeń w naturze;
- produkty przeznaczone na powiększenie wartości własnych środków trwałych.

Tablica 20. Budownictwo
Table 20. Construction

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2017	2018
Polska Poland				
Produkcja sprzedana budownictwa (ceny bieżące) w mln zł Sold production of construction (current prices) in mln zł	160 403,9	181 990,4	191 257,1	239 462,3
Udział produkcji budowlano-montażowej w produkcji sprzedanej budownictwa (ceny bieżące) w % Share of construction and assembly production in sold production of construction (current prices) in%	51,5	47,8	44,0	42,6
Przeciętne zatrudnienie w budownictwie w tys. Average paid employment in construction in thous.	442,8	386,0	387,0	407,5
Warmińsko-mazurskie				
Produkcja sprzedana budownictwa (ceny bieżące) w mln zł Sold production of construction (current prices) in mln zł	3 317,4	3 430,8	3 203,6	4 187,1
Udział produkcji budowlano-montażowej w produkcji sprzedanej budownictwa (ceny bieżące) w % Share of construction and assembly production in sold production of construction (current prices) in%	66,0	66,6	65,9	63,1
Przeciętne zatrudnienie w budownictwie w tys. Average paid employment in construction in thous.	14,1	11,0	10,7	11,2

¹ Mierzonej wartością produkcji sprzedanej na 1 zatrudnionego.

Tablica 20. Budownictwo (dok.)
Table 20. Construction (cont.)

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2017	2018
Olsztyn				
Produkcja sprzedana budownictwa (ceny bieżące) w mln zł Sold production of construction (current prices) in mln zł	1 100,8	925,1	699,9	823,2
Udział produkcji budowlano-montażowej w produkcji sprzedanej budownictwa (ceny bieżące) w % Share of construction and assembly production in sold production of construction (current prices) in%	57,5	59,8	62,9	56,5
Przeciętne zatrudnienie w budownictwie w tys. Average paid employment in construction in thous.	4,5	2,1	2,0	2,0

W województwie produkcja budowlano-montażowa w analizowanym okresie wyniosła 2 643,9 mln zł (63,1% ogólnej wartości produkcji sprzedanej budownictwa ogółem) i zwiększyła się w stosunku do roku poprzedniego o 25,3% (w kraju wzrost o 21,3%). Produkcja budowlano-montażowa zrealizowana w województwie stanowiła 2,6% produkcji krajowej.

Tablica 21. Dynamika produkcji budowlano-montażowej w województwie warmińsko-mazurskim (ceny bieżące)
Table 21. Indices of construction and assembly production in warmińsko-mazurskie voivodship (current prices)

Działy Chapters	2017				2018			
	I-III	I-VI	I-IX	I-XII	I-III	I-VI	I-IX	I-XII
	analogiczny okres roku poprzedniego = 100 corresponding period of previous year = 100							
Ogółem Total	111,8	116,0	136,3	129,2	140,0	150,4	132,1	125,3
Budowa budynków ^A Construction of buildings	179,1	136,4	152,5	143,4	118,9	148,4	129,6	123,4
Budowa obiektów inżynierii lądowej i wodnej ^A Civil engineering works	85,0	99,2	118,1	102,5	135,0	147,6	141,2	146,9
Roboty budowlane specjalistyczne Specialised construction activities	59,3	101,0	131,9	144,8	220,4	158,5	126,9	106,4

Największy udział w sprzedaży produkcji budowlano-montażowej województwa posiadały jednostki zajmujące się wznoszeniem budynków (43,3% wartości produkcji budowlano-montażowej w 2018 r.). Ich produkcja w 2018 r. była o 23,4% wyższa niż rok wcześniej. W podmiotach, których podstawowym rodzajem działalności jest budowa obiektów inżynierii lądowej i wodnej (udział 33,1%) produkcja wzrosła o 46,9%, a w przedsiębiorstwach wykonujących głównie roboty budowlane specjalistyczne (udział 23,6%) o 6,4%.

W 2018 r. wzrostowi produkcji sprzedanej budownictwa towarzyszyło zwiększenie w skali roku przeciętne zatrudnienia w tej sekcji – o 4,5% (wzrost o 5,3% w skali kraju).

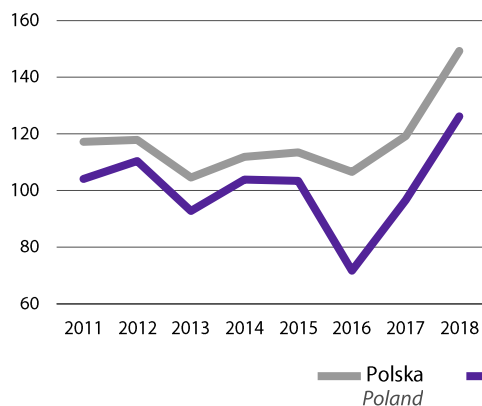
W 2018 r. wydajność pracy w budownictwie województwa ukształtowała się na poziomie 375,2 tys. zł (w cenach bieżących), co oznacza wzrost o 25,1% w stosunku do roku poprzedniego.

Dane prezentujące produkcję sprzedaną budownictwa w województwie warmińsko-mazurskim znajdują się w następujących publikacjach i opracowaniach udostępnionych na stronie internetowej Urzędu:

- „Komunikat o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa warmińsko-mazurskiego” – opracowanie sygnałowe dostępne co miesiąc,
- „Biuletyn Statystyczny Województwa Warmińsko-Mazurskiego” – publikacja dostępna co kwartał; jak również w Banku Danych Lokalnych.

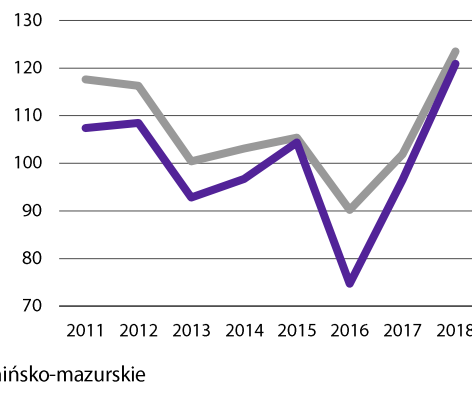
Wykres 44. Dynamika produkcji sprzedanej budownictwa (ceny bieżące)
2010 = 100

Chart 44. Indices of sold production of construction (current prices) 2010 = 100

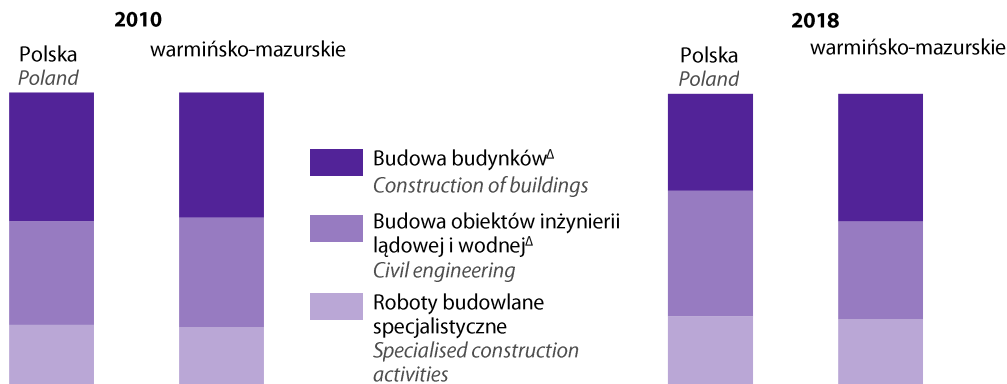

Wykres 45. Dynamika produkcji budowlano-montażowej (ceny bieżące)
2010 = 100

Chart 45. Indices of construction and assembly production (current prices) 2010 = 100

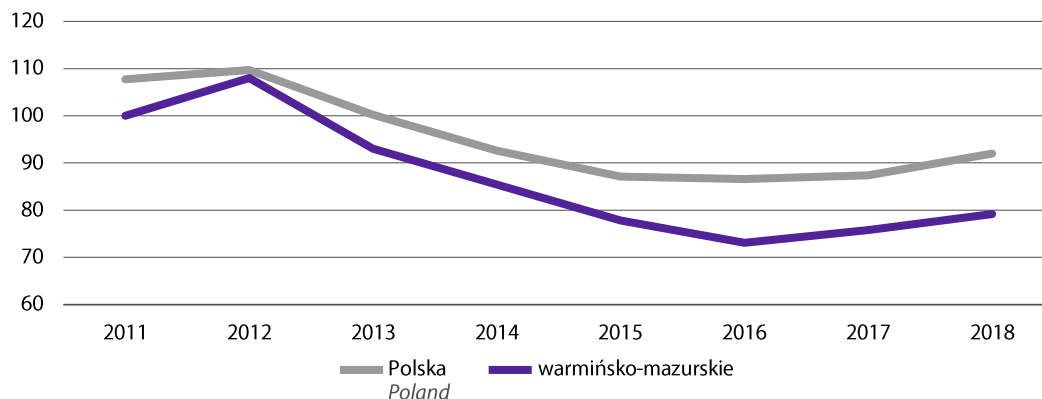

Wykres 46. Struktura produkcji budowlano-montażowej według działów PKD (ceny bieżące)
Chart 46. Structure of construction and assembly production by PKD divisions (current prices)

Wykres 47. Dynamika przeciętnego zatrudnienia w budownictwie
2010 = 100

Chart 47. Indices of average paid employment in construction 2010 = 100

Budownictwo mieszkaniowe

Residential construction

W 2018 r. w województwie warmińsko-mazurskim, w porównaniu z rokiem poprzednim, wzrosła liczba mieszkań oddanych do użytkowania, na realizację których wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym oraz liczba mieszkań, których budowę rozpoczęto. Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania była mniejsza niż w roku poprzednim.

W 2018 r. w województwie oddano do użytkowania 5 202 mieszkania, tj. o 8,8% więcej niż przed rokiem (o 9,4% więcej niż w 2010 r.). W kraju notowano wzrost o 3,8% (wzrost o 36,3% w porównaniu z 2010 r.). Mieszkania oddane do użytkowania na terenie województwa stanowiły 2,8% efektów krajowych (w 2017 r. – 2,7%, w 2010 r. – 3,5%).

Informacje o **mieszkaniach oddanych do użytkowania** dotyczą mieszkań w budynkach nowo wybudowanych i rozbudowanych (w części stanowiącej rozbudowę) oraz uzyskanych w wyniku przebudowy pomieszczeń niemieszkalnych lub mieszkań większych na mniejsze. Dane w zakresie prezentowanych form budownictwa dotyczą:

- budownictwa indywidualnego, tj. mieszkań oddanych do użytkowania przez osoby fizyczne fundacje, kościoły i związki wyznaniowe, z przeznaczeniem na użytek własny inwestora,
- budownictwa przeznaczonego na sprzedaż lub wynajem, tj. mieszkań oddanych do użytkowania przez różnych inwestorów w celu osiągnięcia zysku,
- budownictwa spółdzielczego, tj. mieszkań oddanych do użytkowania przez spółdzielnie mieszkaniowe, z przeznaczeniem dla osób będących członkami tych spółdzielni.

Tablica 22. Budownictwo mieszkaniowe
Table 22. Residential construction

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2017	2018
Polska Poland				
Mieszkania oddane do użytkowania na 1 000 ludności <i>Dwellings completed per 1000 population</i>	3,5	3,8	4,6	4,8
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania w m ² <i>Average useful floor area per dwelling completed in m²</i>	106,1	99,8	92,7	90,2
Mieszkania, na budowę których wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym na 1 000 ludności <i>Dwellings for which permits have been granted or which have been registered with a construction project per 1000 population</i>	4,5	4,9	6,5	6,7
Mieszkania, których budowę rozpoczęto na 1 000 ludności <i>Dwellings in which construction has begun per 1000 population</i>	4,1	4,4	5,4	5,8
Warmińsko-mazurskie				
Mieszkania oddane do użytkowania na 1 000 ludności <i>Dwellings completed per 1000 population</i>	3,3	3,0	3,3	3,6
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania w m ² <i>Average useful floor area per dwelling completed in m²</i>	96,2	95,9	89,0	86,5
Mieszkania, na budowę których wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym na 1 000 ludności <i>Dwellings for which permits have been granted or which have been registered with a construction project per 1000 population</i>	4,3	4,6	4,7	6,1
Mieszkania, których budowę rozpoczęto na 1 000 ludności <i>Dwellings in which construction has begun per 1000 population</i>	2,8	3,0	3,2	3,9

Tablica 22. Budownictwo mieszkaniowe (dok.)

Table 22. Residential construction (cont.)

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2017	2018
Olsztyn				
Mieszkania oddane do użytkowania na 1 000 ludności <i>Dwellings completed per 1000 population</i>	5,7	4,0	4,9	3,8
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania w m ² <i>Average useful floor area per dwelling completed in m²</i>	65,9	65,7	65,7	64,8
Mieszkania, na budowę których wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym na 1 000 ludności <i>Dwellings for which permits have been granted or which have been registered with a construction project per 1000 population</i>	8,2	5,1	5,6	9,5
Mieszkania, których budowę rozpoczęto na 1 000 ludności <i>Dwellings in which construction has begun per 1000 population</i>	3,8	3,2	4,6	7,5

Więcej mieszkań niż w 2017 r. oddano do użytkowania w budownictwie: spółdzielczym (wzrost ponad 4-krotny), indywidualnym (o 6,8%) oraz przeznaczonym na sprzedaż lub wynajem (o 1,5%). W budownictwie zakładowym i komunalnym oddano mniej mieszkań niż w roku poprzednim, spadek odpowiednio o 88,5% i o 12,8%. Najwięcej mieszkań do użytkowania oddano w powiatach olsztyńskim (1 172) i iławskim (812) oraz Olsztynie (663), najmniej natomiast w powiatach: węgorzewskim (33), gołdapskim (37) i braniewskim (45). Mieszkania oddane w Olsztynie stanowiły 12,7% mieszkań oddanych w województwie.

Powierzchnia użytkowa mieszkania jest to łączna powierzchnia pokoi, kuchni, przedpokoi, łazienek i wszystkich innych pomieszczeń wchodzących w skład mieszkania.

Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania w województwie warmińsko-mazurskim w 2018 r. wyniosła 86,5,0 m² (w kraju – 90,2 m²) i była mniejsza o 2,5 m² (o 2,8%) w stosunku do roku poprzedniego (w kraju spadła o 2,5 m², o 2,7%). W porównaniu z 2010 r. uległa ona zmniejszeniu o 9,7 m² (w kraju zmniejszyła się o 15,9 m²). Mieszkania o największej średniej powierzchni użytkowej zostały wybudowane w budownictwie indywidualnym (przeciętna powierzchnia użytkowa – 143,1 m²), a najmniejsze – w budownictwie komunalnym (44,5 m²).

Tablica 23. Mieszkania oddane do użytkowania w województwie warmińsko-mazurskim

Table 23. Dwellings completed in warmińsko-mazurskie voivodship

Formy budownictwa Forms of construction	2017				2018			
	w liczbach bezwzględnych in absolute numbers	w odsetkach in percent	2016 = = 100	przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w m ² average useful floor area per dwelling in m ²	w liczbach bezwzględnych in absolute numbers	w odsetkach in percent	2017 = = 100	przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w m ² average useful floor area per dwelling in m ²
Ogółem <i>Total</i>	4 783	100,0	104,6	89,0	5 202	100,0	108,8	86,5
Indywidualne ^a <i>Private^a</i>	1 702	35,6	97,0	126,8	1 817	34,9	106,8	143,1
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem ^b <i>For sale or rent^b</i>	2 885	60,3	108,9	58,3	2 927	56,3	101,5	56,5

Tablica 23. Mieszkania oddane do użytkowania w województwie warmińsko-mazurskim (dok.)
Table 23. Dwellings completed in warmińsko-mazurskie voivodship (cont.)

Formy budownictwa <i>Forms of construction</i>	2017				2018			
	w liczbach bezwzględnych <i>in absolute numbers</i>	w odsetkach <i>in percent</i>	2016 = = 100	przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w m ² <i>average useful floor area per dwelling in m²</i>	w liczbach bezwzględnych <i>in absolute numbers</i>	w odsetkach <i>in percent</i>	2017 = = 100	przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w m ² <i>average useful floor area per dwelling in m²</i>
Spółdzielcze <i>Cooperative</i>	76	1,6	245,2	45,3	305	5,9	ponad 4-krotnie	56,3
Komunalne (gminne) <i>Municipal (gmina)</i>	94	2,0	200,0	34,6	82	1,6	87,2	44,5
Zakładowe <i>Company</i>	26	0,5	63,4	66,4	3	0,1	11,5	109,0
Spoleczne czynszowe <i>Public building society</i>	-	-	x	-	68	1,3	x	45,4

a Realizowane na użytek własny inwestora (do końca 2017 r. – łącznie z budownictwem osób fizycznych przeznaczonym na sprzedaż lub wynajem w celu osiągnięcia zysku); wskaźniki dynamiki są niemożliwe do obliczenia w warunkach porównywalnych, ze względu na brak możliwości dokonania przeliczeń danych wstecz zgodnie ze zmienionym zakresem form budownictwa. b łącznie z budownictwem osób fizycznych przeznaczonym na sprzedaż lub wynajem w celu osiągnięcia zysku (które do końca 2017 r. było zaliczane do budownictwa indywidualnego); wskaźniki dynamiki są niemożliwe do obliczenia w warunkach porównywalnych, ze względu na brak możliwości dokonania przeliczeń danych wstecz zgodnie ze zmienionym zakresem form budownictwa.

a Realized for the own use of the investor (until the end of 2017 – including construction realized by natural persons designated for sale or rent in order to achieve a profit); dynamics indices are impossible to calculate in comparable terms, due to the impossibility of recalculating data back according to the revised scope of forms of construction. b Including construction realized by natural persons designated for sale or rent in order to achieve a profit (which by the end of 2017 was included in private construction); dynamics indices are impossible to calculate in comparable terms, due to the impossibility of recalculating data back according to the revised scope of forms of construction.

W województwie warmińsko-mazurskim w 2018 r. największe mieszkania oddano w powiatach węgorzewskim (przeciętna powierzchnia użytkowa –170,5 m²) i mrągowskim (140,8 m²), a najmniejsze w Olsztynie (64,8 m²) oraz powiecie iławskim (69,1 m²).

Liczba mieszkań, na budowę których wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym wyniosła 8 739, tj. więcej o 29,8% niż rok wcześniej i o 41,1% niż w 2010 r. (w skali kraju nastąpił wzrost o 2,7% w stosunku do roku poprzedniego i o 47,0% w odniesieniu do 2010 r.). Mieszkania, na budowę których wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia budowy, stanowiły w województwie 3,4% ich ogólnej liczby w kraju (w 2017 r. – 2,7%, w 2010 r. – 3,5%).

W województwie warmińsko-mazurskim w 2018 r. z ogólnej liczby pozwoleń wydanych lub zgłoszeń dokonanych, najwięcej dotyczyło inwestorów budujących mieszkania z przeznaczeniem na sprzedaż lub wynajem (67,2% ogółu) oraz indywidualnych (31,7%).

Większą niż przed rokiem liczbę mieszkań, na budowę których wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia zanotowano w dwunastu powiatach województwa, przy czym najwyższy wzrost nastąpił w powiecie ostródzkim (prawie 3-krotny) i Elblągu (o 131,6%). W dziewięciu powiatach województwa wystąpił spadek uzyskanych pozwoleń. Największy spadek zaobserwowano w powiatach braniewskim (o 58,2%) i węgorzewskim (o 53,1%). Pozwolenia wydane lub zgłoszenia dokonane w Olsztynie stanowiły 18,9% ogółu pozwoleń wydanych na budowę mieszkań w województwie.

Tablica 24. Mieszkania, na realizację których wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym w województwie warmińsko-mazurskim Table 24. *Dwellings for which permits have been granted or which have been registered with a construction project in warmińsko-mazurskie voivodship*

Formy budownictwa <i>Forms of construction</i>	2017			2018		
	w liczbach bezwzględnych <i>in absolute numbers</i>	w odsetkach <i>in percent</i>	2016 = = 100	w liczbach bezwzględnych <i>in absolute numbers</i>	w odsetkach <i>in percent</i>	2017 = = 100
Ogółem <i>Total</i>	6 732	100,0	117,0	8 739	100,0	129,8
Indywidualne ^a <i>Private^a</i>	x	x	x	2 771	31,7	x
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem ^b <i>For sale or rent^b</i>	x	x	x	5 871	67,2	x
Spółdzielcze <i>Cooperative</i>	84	1,2	x	36	0,4	42,9
Komunalne (gminne) <i>Municipal (gmina)</i>	322	4,8	127,3	26	0,3	8,1
Zakładowe <i>Company</i>	40	0,6	148,1	-	-	x
Spoleczne czynszowe <i>Public building society</i>	22	0,3	x	35	0,4	159,1

a Patrz notka a do tabl. 23 na str. 75. b Patrz notka b do tabl. 23 na str. 75.
a See footnote a to table 23 on page 75. b See footnote b to table 23 on page 75.

W 2018 r. rozpoczęto budowę 5 640 mieszkań, tj. o 21,3% więcej niż w 2017 r. (w skali kraju wzrost o 7,7%). W porównaniu z 2010 r. liczba mieszkań, których budowę rozpoczęto zwiększyła się w województwie o 39,6% (w kraju wzrost o 40,4%). Mieszkania, których budowę rozpoczęto na terenie województwa stanowiły 2,5% rozpoczętych w kraju (w 2017 r. – 2,3%, w 2010 r. – 2,6%).

W województwie w 2018 r. największą liczbę mieszkań, których budowę rozpoczęto zanotowano w budownictwie przeznaczonym na sprzedaż lub wynajem – 3 269 oraz indywidualnym – 2 357.

W województwie warmińsko-mazurskim w odniesieniu do 2017 r. wzrost liczby mieszkań, których budowę rozpoczęto odnotowano w dwunastu powiatach, najwyższy w powiatach: kętrzyńskim (prawie 4-krotny wzrost), braniewskim (o 141,7%) i nidzickim (o 100,0%). Spadek mieszkań rozpoczętych wystąpił w dziewięciu powiatach województwa, największy w powiatach: lidzbarskim (o 46,2%), gołdapskim (o 38,5%) i bartoszyckim (o 34,4%). Spośród mieszkań, których budowę rozpoczęto w województwie warmińsko-mazurskim 23,0% stanowiły mieszkania rozpoczęte w Olsztynie.

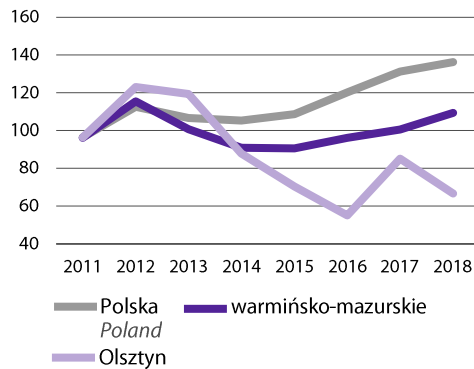
Dane prezentujące budownictwo mieszkaniowe w województwie warmińsko-mazurskim znajdują się w następujących publikacjach i opracowaniach udostępnionych na stronie internetowej Urzędu:

- „Komunikat o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa warmińsko-mazurskiego” – opracowanie sygnałne dostępne co miesiąc,
  - „Biuletyn Statystyczny Województwa Warmińsko-Mazurskiego” – publikacja dostępna co kwartał,
  - „Budownictwo mieszkaniowe w województwie warmińsko-mazurskim” – opracowanie sygnałne dostępne co roku,
  - „Gospodarka mieszkaniowa w województwie warmińsko-mazurskim w latach 2012–2014” – publikacja dostępna co 4 lata;
- jak również w Banku Danych Lokalnych.

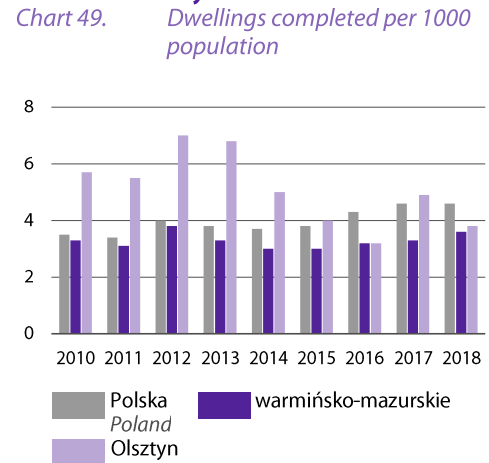

Wykres 48. Dynamika liczby mieszkań oddanych do użytkowania
2010 = 100

Chart 48. Indices of dwellings completed 2010 = 100

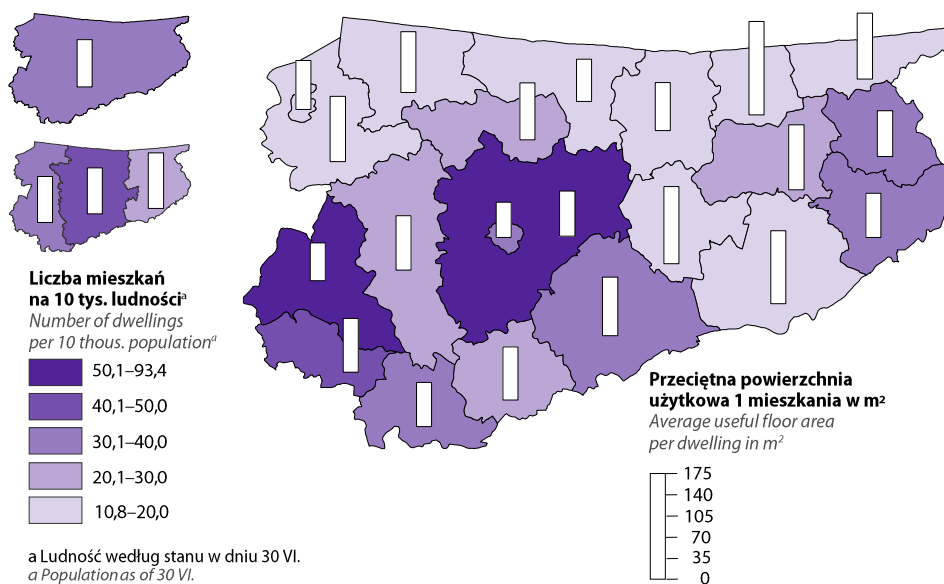
Wykres 49. Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności
Dwellings completed per 1000 population

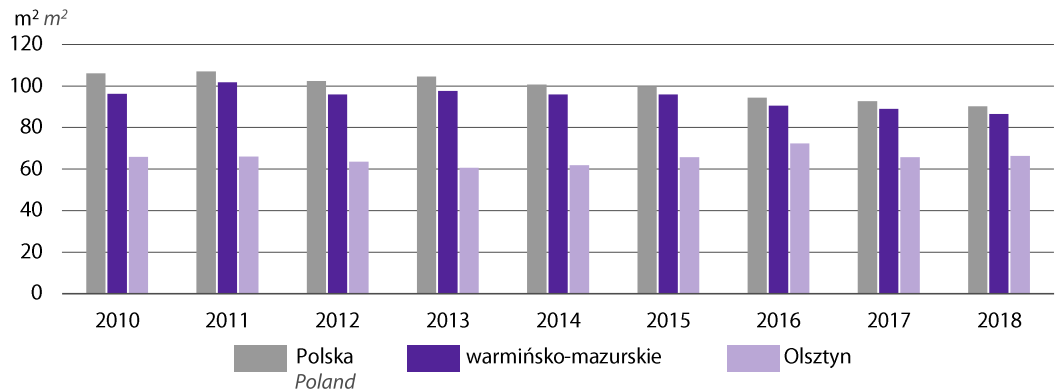
Wykres 50. Struktura liczby mieszkań oddanych do użytkowania według form budownictwa
Chart 50. Structure of number of dwellings completed by forms of construction

Mapa 9. Mieszkania oddane do użytkowania w 2018 r.
Map 9. Dwellings completed in 2018

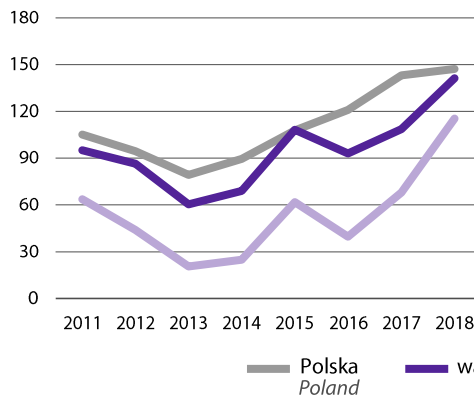

Wykres 51. Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania
 Chart 51. Average useful floor area per dwelling

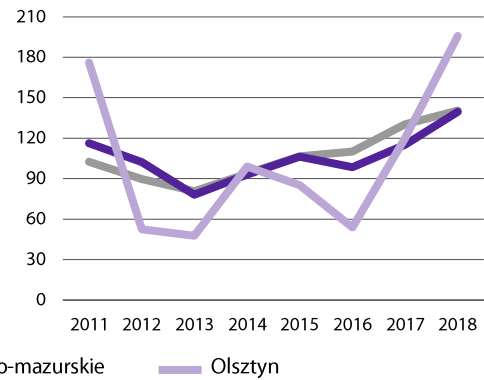
Wykres 52. Dynamika liczby wydanych pozwoleń lub dokonanych zgłoszeń z projektem budowlanym na realizację mieszkań
 2010 = 100

Chart 52. Indices of number of permits have been granted or which have been registered with a construction project for dwellings
 2010 = 100

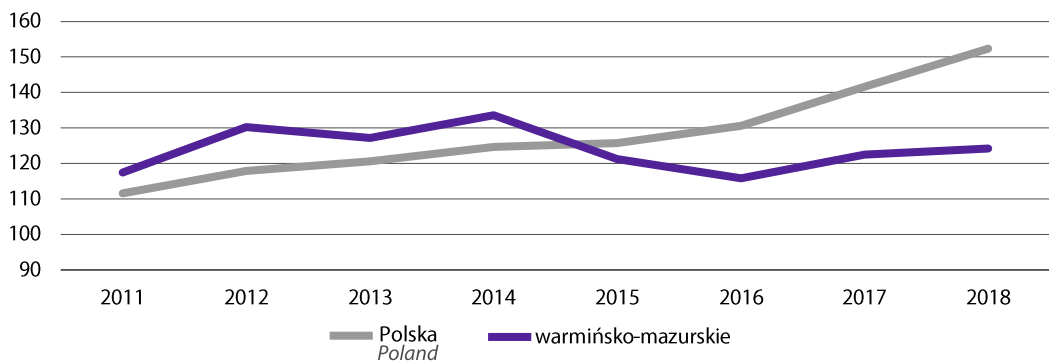
Wykres 53. Dynamika liczby mieszkań, których budowę rozpoczęto
 2010 = 100

Chart 53. Indices of number of dwellings started
 2010 = 100

Wykres 54. Dynamika sprzedaży detalicznej (ceny bieżące)
 2010 = 100

Chart 54. Indices of retail sale (current prices)
 2010 = 100

Rynek wewnętrzny

Internal market

W 2018 r. w województwie warmińsko-mazurskim, w odniesieniu do roku poprzedniego, wzrosła zarówno sprzedaż detaliczna, jak i hurtowa.

Wartość sprzedaży detalicznej (w cenach bieżących) zrealizowanej przez jednostki handlowe i niehandlowe województwa warmińsko-mazurskiego w 2018 r. zwiększyła się w odniesieniu do poprzedniego roku o 1,4% (w kraju sprzedaż detaliczna ukształtowała się na poziomie o 7,5% wyższym niż w roku poprzednim).

Dane o sprzedaży detalicznej towarów obejmują sprzedaż towarów konsumpcyjnych i niekonsumpcyjnych dokonywaną w punktach sprzedaży detalicznej, placówkach gastronomicznych oraz innych punktach sprzedaży (np. składy, magazyny), w ilościach wskazujących na zakupy dla potrzeb indywidualnych nabywców.

Tablica 25. Dynamika sprzedaży detalicznej^a (ceny bieżące)
Table 25. Indices of retail sales^a (current prices)

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	2010	2015	2017	2018
	rok poprzedni = 100 <i>previous year = 100</i>			
Polska <i>Poland</i>				
Ogółem <i>Total</i>	105,5	100,9	108,4	107,5
w tym: <i>of which:</i>				
Pojazdy samochodowe, motocykle, części <i>Motor vehicles, motorcycles, parts</i>	107,9	108,4	105,1	102,3
Paliwa stałe, ciekłe i gazowe <i>Solid, liquid and gaseous fuels</i>	113,1	89,7	112,2	115,8
Żywność, napoje i wyroby tytoniowe <i>Food, beverages and tobacco products</i>	101,2	102,3	107,0	103,3
Pozostała sprzedaż detaliczna w niewyspecjalizowanych sklepach <i>Other retail sale in non-specialized stores</i>	113,6	109,3	105,4	105,4
Farmaceutyki, kosmetyki, sprzęt ortopedyczny <i>Pharmaceuticals, cosmetics, orthopaedic equipment</i>	117,2	106,3	112,7	112,5
Tekstylnia, odzież, obuwie <i>Textiles, clothing, footwear</i>	113,1	108,2	112,8	108,3
Meble, RTV, AGD <i>Furniture, radio, TV and household appliances</i>	123,0	104,3	109,9	107,9
Prasa, książki, pozostała sprzedaż w wyspecjalizowanych sklepach <i>Newspapers, books, other sale in specialized stores</i>	83,6	115,9	109,4	101,5
Pozostałe <i>Others</i>	95,9	87,7	105,0	111,5

Tablica 25. Dynamika sprzedaży detalicznej^a (ceny bieżące) (dok.)
 Table 25. Indices of retail sales^a (current prices) (cont.)

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2017	2018
	rok poprzedni = 100 previous year = 100			
Warmińsko-mazurskie				
Ogółem <i>Total</i>	104,5	90,8	105,8	101,4
w tym: of which:				
Pojazdy samochodowe, motocykle, części <i>Motor vehicles, motorcycles, parts</i>	98,4	98,3	107,8	98,8
Paliwa stałe, ciekłe i gazowe <i>Solid, liquid and gaseous fuels</i>	121,6	99,9	121,2	109,9
Żywność, napoje i wyroby tytoniowe <i>Food, beverages and tobacco products</i>	98,9	93,8	111,2	104,2
Farmaceutyki, kosmetyki, sprzęt ortopedyczny <i>Pharmaceuticals, cosmetics, orthopaedic equipment</i>	100,6	83,5	102,8	98,0
Tekstylnia, odzież, obuwie <i>Textiles, clothing, footwear</i>	114,9	103,7	75,0	68,6
Meble, RTV, AGD <i>Furniture, radio, TV and household appliances</i>	91,5	97,8	120,5	98,9
Prasa, książki, pozostała sprzedaż w wyspecjalizowanych sklepach <i>Newspapers, books, other sale in specialized stores</i>	122,6	83,9	99,8	84,4
Pozostałe <i>Others</i>	107,8	71,5	97,0	101,2

a Grupowania przedsiębiorstw dokonano na podstawie Polskiej Klasyfikacji Działalności 2007 (PKD 2007), zaliczając przedsiębiorstwo do określonej kategorii według przeważającego rodzaju działalności, zgodnie z aktualnym w omawianym okresie stanem organizacyjnym. Odnotowane zmiany (wzrost/spadek) wartości sprzedaży detalicznej w poszczególnych grupach rodzajów działalności przedsiębiorstw mogą zatem również wynikać ze zmiany przeważającego rodzaju działalności przedsiębiorstwa oraz zmian organizacyjnych (np. połączenia przedsiębiorstw). Nie ma to wpływu na dynamikę sprzedaży detalicznej ogółem.
a Groups of enterprises were created on the basis of the Polish Classification of Activities – PKD 2007, and a given enterprise is included to a specific category by predominating kind of activity and according to its present organizational status. The recorded changes of rise or fall of the volume of retail sales in particular groups of enterprises activity may result from a change in the predominating kind of activity and organisational changes (e.g. a merger of enterprises). This does not have impact on the dynamics of the total retail sales.

W województwie warmińsko-mazurskim w kolejnych kwartalnych okresach narastających 2018 r. zanotowano wzrost sprzedaży detalicznej towarów (w cenach bieżących) w skali roku. Po notowanym w I kwartale 2018 r. wzroście sprzedaży o 3,6%, w kolejnych okresach narastających zaobserwowano – w I półroczu wzrost o 0,8%, a w okresie trzech kwartałów o 1,6%. W odniesieniu do 2017 r. wzrost sprzedaży uzyskano w grupach „paliwa stałe, ciekłe i gazowe (o 9,9%), „żywność, napoje i wyroby tytoniowe” (o 4,2%) oraz w kategorii „pozostałe” (o 1,2%). Największy spadek sprzedaży odnotowano w grupach „tekstylnia, odzież, obuwie” (o 31,4%) i „prasa, książki, pozostała sprzedaż w wyspecjalizowanych sklepach” (o 15,6%). W strukturze sprzedaży detalicznej w 2018 r. największy udział w województwie miały przedsiębiorstwa prowadzące sprzedaż żywności, napojów i wyrobów tytoniowych (28,3%) oraz przedsiębiorstwa zajmujące się głównie handlem pojazdami samochodowymi, motocyklami, częściami (24,5%).

Tablica 26. Dynamika sprzedaży detalicznej^a w województwie warmińsko-mazurskim (ceny bieżące)
Table 26. Indices of retail sale^a in warmińsko-mazurskie voivodship (current prices)

Wyszczególnienie Specification	2017				2018			
	I-III	I-VI	I-IX	I-XII	I-III	I-VI	I-IX	I-XII
	analogiczny okres roku poprzedniego = 100 corresponding period of previous year = 100							
Ogółem <i>Total</i>	99,9	103,1	102,7	105,8	103,6	100,8	101,6	101,4
w tym: of which:								
Pojazdy samochodowe, motocykle, części <i>Motor vehicles, motorcycles, parts</i>	92,2	99,8	99,1	107,8	100,2	99,6	104,8	98,8
Paliwa stałe, ciekłe i gazowe <i>Solid, liquid and gaseous fuels</i>	121,0	114,8	113,4	121,2	108,6	106,3	106,1	109,9
Żywność, napoje i wyroby tytoniowe <i>Food, beverages and tobacco products</i>	108,9	113,2	112,0	111,2	112,1	103,7	104,3	104,2
Farmaceutyki, kosmetyki, sprzęt ortopedyczny <i>Pharmaceuticals, cosmetics, orthopaedic equipment</i>	89,7	93,1	87,5	102,8	101,0	101,0	102,5	98,0
Tekstylia, odzież, obuwie <i>Textiles, clothing, footwear</i>	76,7	68,8	75,6	75,0	99,3	65,5	61,1	68,6
Meble, RTV, AGD <i>Furniture, radio, TV and household appliances</i>	122,1	122,6	122,0	120,5	112,8	107,7	99,2	98,9
Prasa, książki, pozostała sprzedaż w wyspecjalizowanych sklepach <i>Newspapers, books, other sale in specialized stores</i>	96,5	102,3	100,6	99,8	84,3	86,0	85,4	84,4
Pozostałe <i>Others</i>	97,5	101,6	98,8	97,0	96,9	96,2	98,1	101,2

a Patrz notka a do tabl. 25 na str. 80.
a See footnote a to table 25 on page 80.

W 2018 r. w województwie warmińsko-mazurskim wartość sprzedaży hurtowej towarów (w cenach bieżących) wzrosła o 8,7% w odniesieniu do 2017 r. Sprzedaż hurtowa w jednostkach handlowych była o 15,3% większa od poziomu zanotowanego przed rokiem. W przedsiębiorstwach hurtowych sprzedaż wzrosła o 14,6%. W skali roku zwiększyła się m.in. wartość sprzedaży hurtowej: półproduktów i odpadów pochodzenia nierolniczego oraz złomu (o 35,6%), narzędzi technologii informacyjnej i komunikacyjnej, maszyn, sprzętu i dodatkowego wyposażenia (o 18,5%). Największy spadek sprzedaży odnotowano w sprzedaży hurtowej wyrobów włókienniczych, odzieży i obuwia (o 60,3%) oraz produktów rolnych i żywych zwierząt (o 32,8%). W kraju sprzedaż hurtowa w jednostkach handlowych w omawianym okresie była wyższa o 10,9% niż w 2017 r. (w tym zrealizowana przez przedsiębiorstwa hurtowe odpowiednio o 8,4%).

Dane prezentujące rynek wewnętrzny w województwie warmińsko-mazurskim znajdują się w następujących publikacjach i opracowaniach udostępnionych na stronie internetowej Urzędu:

- „Komunikat o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa warmińsko-mazurskiego” – opracowanie sygnałowe dostępne co miesiąc,
- „Biuletyn Statystyczny Województwa Warmińsko-Mazurskiego” – publikacja dostępna co kwartał.
- „Rynek wewnętrzny w województwie warmińsko-mazurskim w latach 2007–2012” – publikacja dostępna co 5-6 lat.

Wyniki finansowe przedsiębiorstw niefinansowych

Financial results of non-financial enterprises

W 2018 r. wyniki finansowe uzyskane przez badane przedsiębiorstwa niefinansowe w województwie warmińsko-mazurskim uległy pogorszeniu w porównaniu z rokiem poprzednim, z wyjątkiem wyniku finansowego na pozostałej działalności operacyjnej. Wzrost przychodów z całokształtu działalności był wolniejszy niż kosztów ich uzyskania, co wpłynęło na pogorszenie wskaźnika poziomu kosztów. Mniej korzystne niż przed rokiem były również pozostałe podstawowe wskaźniki ekonomiczno-finansowe, z wyjątkiem wskaźnika płynności finansowej I stopnia.

Wyniki finansowe brutto i netto uzyskane w 2018 r. przez badane przedsiębiorstwa w województwie warmińsko-mazurskim były niższe w porównaniu z rokiem poprzednim, natomiast wyższe od uzyskanych w 2010 r. W kraju wyniki finansowe brutto i netto uzyskane w 2018 r. także były niższe od zanotowanych w 2017 r.

Dane dotyczące **wyników finansowych przedsiębiorstw** prezentuje się w dostosowaniu do nowelizacji ustawy z dnia 29 IX 1994 r. o rachunkowości (tekst jednolity Dz. U. 2016, poz. 1047, z późniejszymi zmianami).

W 2018 r. zysk netto wykazało 81,8% badanych przedsiębiorstw, wobec 83,6% przed rokiem, a ich udział w przychodach ogółem zmniejszył się z 92,3% w 2017 r. do 91,5%.

Koszty uzyskania przychodów z całokształtu działalności obejmują:

- koszt własny sprzedanych produktów, towarów i materiałów związany z podstawową działalnością operacyjną, do którego zaliczono wartość sprzedanych towarów i materiałów oraz koszty ogółem, pomniejszone o koszt wytworzenia świadczeń na własne potrzeby jednostki i skorygowane o zmianę stanu produktów;
- pozostałe koszty operacyjne;
- koszty finansowe.

Przychody z całokształtu działalności ukształtowały się na poziomie 43 833,1 mln zł i w odniesieniu do poprzedniego roku były o 6,8% wyższe, natomiast koszty ich uzyskania wyniosły 42 164,8 mln zł i wzrosły o 7,7%. Wzrost przychodów z całokształtu działalności był mniejszy niż kosztów ich uzyskania, co wpłynęło na pogorszenie wskaźnika poziomu kosztów w skali roku z 95,4% do 96,2%, tj. o 0,8 p. proc. (w kraju zanotowano jego pogorszenie o 0,7 p. proc. z 94,8% do 95,5%). W omawianym okresie pogorszyły się również wyniki finansowe.

Wyniki finansowe:

- wynik finansowy brutto (zysk lub strata) jest to wynik na działalności gospodarczej – do końca 2015 r. korygowany o wynik zdarzeń nadzwyczajnych;
- wynik finansowy netto (zysk lub strata) otrzymuje się po pomniejszeniu wyniku finansowego brutto o obowiązkowe obciążenia, które obejmują podatek dochodowy od osób prawnych i fizycznych, a od 2013 r. również inne płatności wynikające z odrębnych przepisów.

Przychody netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów w 2018 r. w województwie warmińsko-mazurskim osiągnęły wartość 43 080,6 mln zł (wzrost o 7,0% w stosunku do roku poprzedniego), a koszty ich uzyskania wyniosły 41 470,6 mln zł (wzrost o 7,7%). Wynik ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów (na poziomie 1 610,0 mln zł) był o 8,0% niższy niż przed rokiem, przy poprawie wyniku na pozostałej działalności operacyjnej (z 202,8 mln zł w 2017 r. do 220,3 mln zł w 2018 r.) oraz przy zwiększeniu strat na operacjach finansowych (odpowiednio z minus 71,2 mln zł do minus 162,0 mln zł). Wynik finansowy brutto osiągnął wartość 1 668,4 mln zł, tj. o 11,3% niższą niż w 2017 r. Po odliczeniu obciążeń, wynik finansowy netto ukształtował się na poziomie 1 391,9 mln zł i pogorszył się o 13,9% w stosunku do uzyskanego rok wcześniej.

Wskaźniki:

- wskaźnik poziomu kosztów jest to relacja kosztów uzyskania przychodów z całości kształtu działalności do przychodów z całości kształtu działalności;
- wskaźnik rentowności ze sprzedaży jest to relacja wyniku ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów do przychodów netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów;
- wskaźnik rentowności obrotu brutto jest to relacja wyniku finansowego brutto do przychodów z całości kształtu działalności;
- wskaźnik rentowności obrotu netto jest to relacja wyniku finansowego netto do przychodów z całości kształtu działalności;
- wskaźnik płynności finansowej I stopnia jest to relacja inwestycji krótkoterminowych do zobowiązań krótkoterminowych;
- wskaźnik płynności finansowej II stopnia jest to relacja inwestycji krótkoterminowych i należności krótkoterminowych do zobowiązań krótkoterminowych.

W badanych przedsiębiorstwach odnotowano pogorszenie podstawowych wskaźników ekonomiczno-finansowych. Pogorszyły się wskaźniki rentowności – obrotu brutto (z 4,6% w 2017 r. do 3,8% w 2018 r.) i obrotu netto (odpowiednio z 3,9% do 3,2%), a także wskaźnik rentowności ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów (z 4,3% w roku poprzednim do 3,7% w 2018 r.). Wskaźnik płynności finansowej I stopnia wzrósł z 21,9% w 2017 r. do 22,0% w 2018 r., natomiast wskaźnik płynności finansowej II stopnia obniżył się odpowiednio z 99,1% do 89,8%.

W kraju w 2018 r. w odniesieniu do poprzedniego roku uległy pogorszeniu podstawowe wskaźniki ekonomiczno-finansowe: zmniejszył się wskaźnik rentowności ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów (o 0,3 p. proc.), rentowności obrotu brutto i obrotu netto (po 0,7 p. proc.). Pogorszeniu uległ także wskaźnik poziomu kosztów zwiększając się o 0,7 p. proc. Zmniejszył się wskaźnik płynności I stopnia (o 2,2 p. proc.) i wskaźnik płynności II stopnia (o 3,8 p. proc.).

Tablica 27. Wybrane wskaźniki ekonomiczno-finansowe w badanych przedsiębiorstwach niefinansowych
 Table 27. Selected economic and financial indicators in the surveyed non-financial enterprises

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2017	2018
	w % in %			
Polska Poland				
Wskaźnik poziomu kosztów Cost level indicator	94,7	95,7	94,8	95,5
Wskaźnik rentowności ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów Sales profitability rate of products, goods and materials	5,2	4,5	4,9	4,6
Wskaźnik rentowności obrotu brutto Gross turnover profitability rate	5,3	4,3	5,2	4,5
Wskaźnik rentowności obrotu netto Net turnover profitability rate	4,4	3,6	4,4	3,7
Wskaźnik płynności I stopnia First degree financial liquidity indicator	39,7	38,3	38,4	36,2
Wskaźnik płynności II stopnia Second degree financial liquidity indicator	105,5	101,0	102,2	98,4
Warmińsko-mazurskie				
Wskaźnik poziomu kosztów Cost level indicator	95,5	96,1	95,4	96,2
Wskaźnik rentowności ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów Sales profitability rate of products, goods and materials	4,6	4,6	4,3	3,7
Wskaźnik rentowności obrotu brutto Gross turnover profitability rate	4,5	3,9	4,6	3,8
Wskaźnik rentowności obrotu netto Net turnover profitability rate	3,8	3,3	3,9	3,2
Wskaźnik płynności I stopnia First degree financial liquidity indicator	21,5	25,0	21,9	22,0
Wskaźnik płynności II stopnia Second degree financial liquidity indicator	108,2	105,7	99,1	89,8

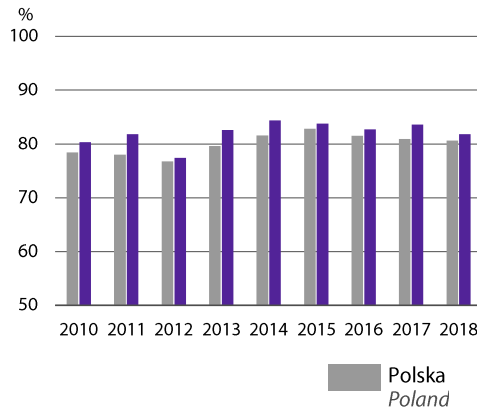
Dane prezentujące wyniki finansowe przedsiębiorstw niefinansowych w województwie warmińsko-mazurskim znajdują się w następujących publikacjach i opracowaniach udostępnionych na stronie internetowej Urzędu:

- „Komunikat o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa warmińsko-mazurskiego” – opracowanie sygnałowe dostępne co miesiąc,
- „Biuletyn Statystyczny Województwa Warmińsko-Mazurskiego” – publikacja dostępna co kwartał; jak również w Banku Danych Lokalnych.

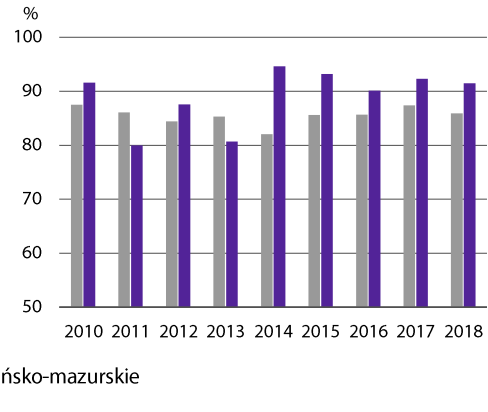
Wykres 55. Udział liczby przedsiębiorstw wykazujących zysk netto w ogólnej liczbie badanych podmiotów

Chart 55. Share of companies showing net profit in the total number of surveyed entities

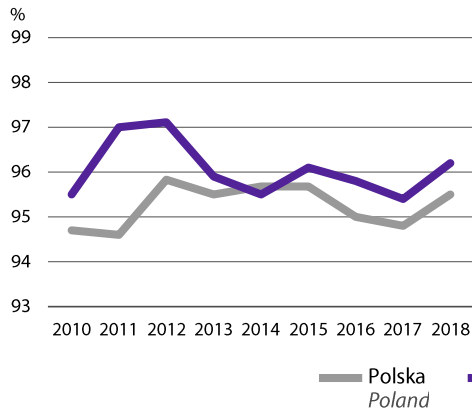
Wykres 56. Udział przychodów przedsiębiorstw wykazujących zysk netto w przychodach z całokształtu działalności

Chart 56. Share of revenues of companies showing net profit in the revenues from total activity

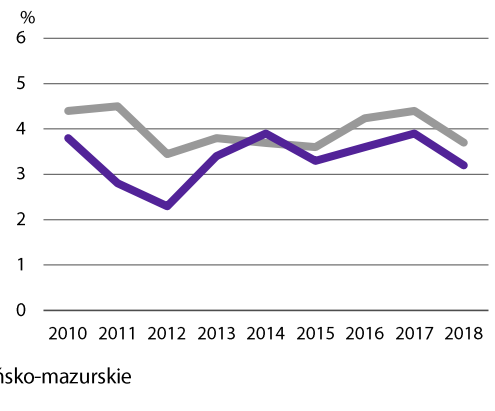
Wykres 57. Wskaźnik poziomu kosztów

Chart 57. Cost level indicator

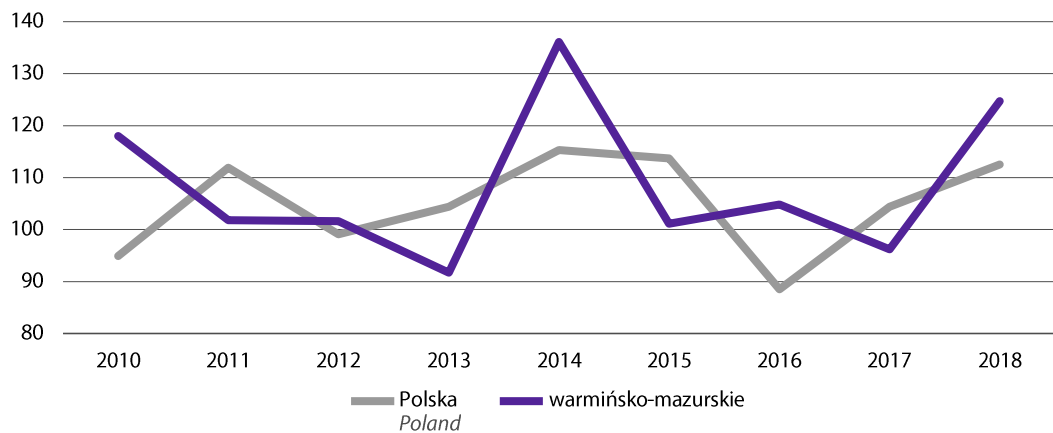
Wykres 58. Wskaźnik rentowności obrotu netto

Chart 58. Net turnover profitability rate

Wykres 59. Dynamika nakładów inwestycyjnych ogółem (ceny bieżące)
Rok poprzedni = 100

Chart 59. Indices of total investment outlays (current prices)
Previous year = 100

Nakłady inwestycyjne

Investment outlays

W 2018 r. w porównaniu do poprzedniego roku notowano wzrost nakładów inwestycyjnych badanych przedsiębiorstw mających siedzibę na terenie województwa warmińsko-mazurskiego. Wyższa była również wartość kosztorysowa nowych inwestycji, choć ich liczba była niższa.

Nakłady inwestycyjne (w cenach bieżących) na nowe obiekty majątkowe oraz ulepszenie istniejących, poniesione w 2018 r. przez badane przedsiębiorstwa mające siedzibę na terenie województwa warmińsko-mazurskiego, wyniosły 1 793,5 mln zł i były wyższe od zrealizowanych rok wcześniej o 24,7%. W kraju w 2018 r. wartość nakładów inwestycyjnych wzrosła o 12,5% w odniesieniu do poziomu zanotowanego w 2017 r.

Nakłady inwestycyjne są to nakłady finansowe lub rzeczowe, których celem jest stworzenie nowych środków trwałych lub ulepszenie (przebudowa, rozbudowa, rekonstrukcja lub modernizacja) istniejących obiektów majątku trwałego, a także nakłady na tzw. pierwsze wyposażenie inwestycji. Nakłady inwestycyjne dzielą się na nakłady na środki trwałe oraz pozostałe nakłady.

Tablica 28. Nakłady inwestycyjne (ceny bieżące)
Table 28. Investment outlays (current prices)

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2017	2018
Polska Poland				
Ogółem w mln zł Total in mln zł	89 236,8	136 474,6	126 186,5	141 988,0
w tym – w % – nakłady na: of which – in % – outlays for:				
Budynki i budowle Buildings and structures	42,1	39,3	34,7	36,5
Zakupy Purchases	56,8	59,4	64,3	62,6
maszyn, urządzeń technicznych i narzędzi machinery, equipment and tools	45,5	46,4	50,3	49,8
środków transportu transport equipment	11,3	13,0	14,1	12,8
Warmińsko-mazurskie				
Ogółem w mln zł Total in mln zł	1 093,0	1 427,4	1 438,6	1 793,5
w tym – w % – nakłady na: of which – in % – outlays for:				
Budynki i budowle Buildings and structures	41,0	35,4	29,4	31,9
Zakupy Purchases	58,3	64,5	70,5	68,0
maszyn, urządzeń technicznych i narzędzi machinery, equipment and tools	49,9	57,0	61,9	62,2
środków transportu transport equipment	8,4	7,5	8,6	5,8

W omawianym roku w województwie warmińsko-mazurskim z ogólnej kwoty nakładów inwestycyjnych na budynki i budowlę wydatkowano 571,4 mln zł (o 35,2% więcej niż rok wcześniej), na maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia – 1 115,7 mln zł (o 25,3% więcej), a na środki transportu – 104,5 mln zł (o 15,9% mniej). Wartość zakupów inwestycyjnych osiągnęła 1 220,3 mln zł i w porównaniu z rokiem poprzednim zwiększyła się o 20,3%, a udział tych zakupów w nakładach ogółem zmniejszył się w skali roku o 2,5 p. proc.

W porównaniu z 2017 r. odnotowano wzrost nakładów inwestycyjnych m.in. w informacji i komunikacji oraz przetwórstwie przemysłowym. Spadek nakładów miał miejsce m.in. w transporcie i gospodarce magazynowej oraz budownictwie.

Nakłady na środki trwałe są to nakłady na:

- budynki i budowlę (obejmują budynki i lokale oraz obiekty inżynierii lądowej i wodnej), w tym m.in. roboty budowlano-montażowe, dokumentacje projektowo-kosztorysowe;
- maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia (łącznie z przyrządami, ruchomościami i wyposażeniem);
- środki transportu;
- inne, tj. melioracje szczegółowe, koszty ponoszone przy nabyciu gruntów i używanych środków trwałych oraz inwentarz żywy (stado podstawowe) i zasadzenia wieloletnie, a ponadto odsetki od kredytów i pożyczek inwestycyjnych za okres realizacji inwestycji (uwzględnione wyłącznie w danych wyrażonych w cenach bieżących), z wyjątkiem odsetek nieuwzględnionych w wartości nakładów na środki trwałe przez podmioty stosujące Międzynarodowe Standardy Rachunkowości (MSR), wprowadzone od 1 I 2005 r.

Pozostałe nakłady są to nakłady na tzw. pierwsze wyposażenie inwestycji oraz inne koszty związane z realizacją inwestycji. Nakłady te nie zwiększają wartości środków trwałych.

W 2018 r. inwestowały głównie przedsiębiorstwa prowadzące działalność w zakresie przetwórstwa przemysłowego (na które przypadało 76,9% ogółu poniesionych nakładów; rok wcześniej 75,9%).

W strukturze nakładów według sekcji w porównaniu z 2017 r. zwiększył się udział nakładów poniesionych przez przedsiębiorstwa zajmujące się m.in. przetwórstwem przemysłowym (o 1,0 p. proc.), natomiast zmniejszył się udział nakładów przedsiębiorstw prowadzących działalność m.in. w zakresie transportu i gospodarki magazynowej (o 2,7 p. proc.).

W 2018 r. inwestorzy z województwa warmińsko-mazurskiego rozpoczęli realizację 495 nowych inwestycji o łącznej wartości kosztorysowej 864,7 mln zł (w roku poprzednim rozpoczęto 679 nowych inwestycji o wartości 721,2 mln zł). Na ulepszenie (tj. przebudowę, rozbudowę, rekonstrukcję lub modernizację) istniejących środków trwałych przypadało 34,2% wartości kosztorysowej wszystkich inwestycji rozpoczętych (rok wcześniej 17,3%). W kraju w omawianym okresie zwiększyła się liczba rozpoczętych inwestycji o 8,8%, natomiast ich wartość kosztorysowa zmalała o 8,1%.

Dane prezentujące nakłady inwestycyjne w województwie warmińsko-mazurskim znajdują się w następujących publikacjach i opracowaniach udostępnionych na stronie internetowej Urzędu:

- „Komunikat o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa warmińsko-mazurskiego” – opracowanie sygnałowe dostępne co miesiąc,
- „Biuletyn Statystyczny Województwa Warmińsko-Mazurskiego” – publikacja dostępna co kwartał; jak również w Banku Danych Lokalnych.

Uwagi ogólne

1. Dane zamieszczone w publikacji – jeśli nie zaznaczono inaczej – podano w **każdorazowym podziale administracyjnym kraju**. W opisie województwa informacje o liczbie podregionów, powiatów, miast na prawach powiatu, miastach ogółem oraz gminach podano według stanu w dniu 31 XII 2018 r.

2. Od 2009 r. dane prezentuje się w układzie **Polskiej Klasyfikacji Działalności – PKD 2007**, opracowanej na podstawie Statystycznej Klasyfikacji Działalności Gospodarczej we Wspólnocie Europejskiej – Statistical Classification of Economic Activities in the European Community – NACE Rev. 2. PKD 2007 wprowadzona została z dniem 1 I 2008 r. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 24 XII 2007 r. (Dz. U. Nr 251, poz. 1885) z późniejszymi zmianami, w miejsce stosowanej dotychczas klasyfikacji PKD 2004.

W niniejszym „Raportcie o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa warmińsko-mazurskiego w 2018 r.” publikuje się bieżące dane według PKD 2007 oraz dane przeliczone według tej klasyfikacji za okresy poprzednie.

3. W ramach PKD 2007 dokonano dodatkowego grupowania, ujmując pod pojęciem „**Przemysł**” sekcje: „Górnictwo i wydobywanie”, „Przetwórstwo przemysłowe”, „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych” oraz „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją”.

4. Dane w podziale według sekcji PKD 2007 oraz w podziale terytorialnym opracowano **metodą przedsiębiorstw**.

5. Dane opracowano zgodnie z **każdorazowym stanem organizacyjnym gospodarki narodowej**.

6. Przez **podmioty gospodarki narodowej** rozumie się jednostki prawne, tj. osoby prawne, jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą.

7. Pod pojęciem **podmiotów gospodarczych** rozumie się podmioty prowadzące działalność gospodarczą (produkcyjną i usługową) na własny rachunek w celu osiągnięcia zysku.

8. Dane prezentowane w publikacji obejmują podmioty gospodarki narodowej bez względu na charakter własności.

9. W publikacji dane w zakresie:

1) **przeciętnego zatrudnienia i przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń** dotyczą podmiotów gospodarczych sektora przedsiębiorstw, w których liczba pracujących przekracza 9 osób;

2) **produkcji sprzedanej przemysłu i budownictwa** dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób;

3) **wyników finansowych przedsiębiorstw niefinansowych** oraz **nakładów inwestycyjnych i inwestycji rozpoczętych** dotyczą podmiotów gospodarczych prowadzących księgi rachunkowe (z wyjątkiem podmiotów, których podstawowym rodzajem działalności jest działalność zaklasyfikowana według PKD 2007 do sekcji „Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo” oraz „Działalność finansowa i ubezpieczeniowa”), w których liczba pracujących przekracza 49 osób.

10. Informacje odnoszące się do **sektora przedsiębiorstw** prezentuje się w oparciu o definicję przedsiębiorstwa wprowadzoną w rozporządzeniu Rady (EWG) Nr 696/93 z dnia 15 III 1993 r. w sprawie jednostek statystycznych do celów obserwacji i analizy systemu produkcyjnego we Wspólnocie. Zgodnie z ww. rozporządzeniem, przedsiębiorstwo jest traktowane jako jednostka organizacyjna produkująca wyroby lub świadcząca usługi, która osiąga korzyści z pewnego stopnia samodzielności w podejmowaniu

decyzji, w szczególności w zakresie alokacji swoich bieżących zasobów. Przedsiębiorstwo prowadzi jedną lub kilka rodzajów działalności w jednym lub kilku miejscach i jest tworzone przez jednostkę prawną lub grupę jednostek prawnych. Sektor przedsiębiorstw obejmuje podmioty prowadzące działalność gospodarczą w zakresie: leśnictwa i pozyskiwania drewna; rybołówstwa w wodach morskich; górnictwa i wydobywania; przetwórstwa przemysłowego; wytwarzania i zaopatrywania w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych; dostawy wody; gospodarowania ściekami i odpadami oraz działalności związanej z rekultywacją; budownictwa; handlu hurtowego i detalicznego; naprawy pojazdów samochodowych, włączając motocykle; transportu i gospodarki magazynowej; działalności związanej z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi; informacji i komunikacji; działalności związanej z obsługą rynku nieruchomości; działalności prawniczej, rachunkowo-księgowej i doradztwa podatkowego, działalności firm centralnych (head offices); doradztwa związanego z zarządzaniem; działalności w zakresie architektury i inżynierii; badań i analiz technicznych; reklamy, badania rynku i opinii publicznej; pozostałej działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej; działalności w zakresie usług administrowania i działalności wspierającej; działalności związanej z kulturą, rozrywką i rekreacją; naprawy i konserwacji komputerów i artykułów użytku osobistego i domowego; pozostałej indywidualnej działalności usługowej.

11. Od 2010 r. w badaniach rolniczych nie ujmuje się posiadaczy użytków rolnych nieprowadzących działalności rolniczej oraz posiadaczy poniżej 1 ha użytków rolnych prowadzących działalność rolniczą o małej skali (poniżej określonych progów).

12. Jako **cenę stałą** przyjęto w przypadku:

1) produkcji rolniczej – średnie krajowe ceny bieżące z roku poprzedzającego rok badany (dla sprzedaży targowiskowej – ceny uzyskiwane przez rolników na targowiskach, dla pozostałych elementów produkcji – średnie ceny skupu), z wyjątkiem ziemniaków, warzyw i owoców, w przypadku których przyjmuje się średnie ceny z dwóch kolejnych lat, tj. z roku poprzedzającego rok badany i z roku badanego, np. dla 2017 r. – z lat 2016 i 2017;

2) produkcji sprzedanej przemysłu:

a) cenę stałą 2005 r. (średnie ceny bieżące 2005 r.) w latach 2006–2010,

b) cenę stałą 2010 r. (średnie ceny bieżące 2010 r.) w latach 2011–2015,

c) cenę stałą 2015 r. (średnie ceny bieżące 2015 r.) od 2016 r.

13. Liczby względne (wskaźniki, odsetki) obliczono z reguły na podstawie danych bezwzględnych wyrażonych z większą dokładnością niż podano w tablicach.

14. Do **przeliczeń na 1 mieszkańca (1000 ludności itp.)** danych według stanu w końcu roku przyjęto liczbę ludności zamieszkałej według stanu w dniu 31 XII, a przy przeliczaniu danych charakteryzujących wielkość zjawiska w ciągu roku – według stanu w dniu 30 VI.

15. Niektóre dane mają charakter tymczasowy i mogą ulec zmianie w następnych wydaniach publikacji.

16. Ze względu na zaokrąglenia danych, w niektórych przypadkach sumy składników mogą się różnić od podanych wielkości „ogółem”.

17. W publikacji zastosowano skróty niektórych nazw poziomów klasyfikacyjnych PKD 2007; skrócone nazwy zostały oznaczone w tablicach i wykresach znakiem „Δ”. Zestawienie zastosowanych skrótów i pełnych nazw podaje się poniżej:

skrót	pełna nazwa
	sekcje
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja	Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją
Handel; naprawa pojazdów samochodowych	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle
Zakwaterowanie i gastronomia	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi
Obsługa rynku nieruchomości	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości
Administrowanie i działalność wspierająca	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca
	działy
Produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny	Produkcja wyrobów z drewna oraz korka, z wyłączeniem mebli; produkcja wyrobów ze słomy i materiałów używanych do wyplatania
Produkcja wyrobów z metali	Produkcja metalowych wyrobów gotowych, z wyłączeniem maszyn i urządzeń
Produkcja maszyn i urządzeń	Produkcja maszyn i urządzeń, gdzie indziej niesklasyfikowana
Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep	Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep, z wyłączeniem motocykli
Budowa budynków	Roboty budowlane związane ze wznoszeniem budynków
Budowa obiektów inżynierii lądowej i wodnej	Roboty związane z budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej
Handel hurtowy	Handel hurtowy, z wyłączeniem handlu pojazdami samochodowymi
Handel detaliczny	Handel detaliczny, z wyłączeniem handlu detalicznego pojazdami samochodowymi

18. Szersze informacje oraz szczegółowe wyjaśnienia metodyczne publikowane są w zeszytach metodycznych oraz opracowaniach branżowych GUS.

General notes

1. Data in the publication, unless otherwise indicated, are presented according to **administrative division of the country in a given period**. In descriptions of voivodships information regarding number of subregions, powiats, cities with powiat status, towns and gminas is given as the date of 31 December 2018.

2. Since 2009 onwards the data have been presented in accordance with the **Polish Classification of Activities – PKD 2007**, compiled on the basis of Statistical Classification of Economic Activities in the European Community – NACE Rev. 2. PKD 2007 was introduced on 1 January 2008 by the decree of Council of Ministers dated 24 December 2007 (Journal of Laws No. 251, item 1885) with later amendments to replace the formerly applied PKD 2004.

In the publication “The Information on Socio-economic Situation of Warmińsko-Mazurskie Voivodship in 2018”, the current data are published according to the NACE Rev. 2. Data for previous periods are also converted according to this classification.

3. The item **“Industry”** was introduced, as an additional grouping including NACE Rev. 2 sections: “Mining and quarrying”, “Manufacturing”, “Electricity, gas, steam and air conditioning supply” as well as “Water supply; sewerage, waste management and remediation activities”.

4. Data according to NACE Rev. 2 sections as well as to administrative division are compiled using the **enterprise method**.

5. Data are compiled according to the **respective organizational status of units of the national economy**.

6. The term **entities of the national economy** is understood as legal entities, i.e. legal persons, organizational entities without legal personality as well as natural persons conducting economic activity.

7. The term **economic entities** is understood as entities conducting economic activity (production and service) on their own-account in order to earn a profit.

8. Data presented in publication cover entities of the national economy regardless of ownership.

9. In the publication data in regard to:

1) **average paid employment and average monthly gross wages and salaries** cover the economic entities of the enterprise sector in which the number of employed persons exceeds 9 persons;

2) **sold production of industry and construction** concern economic entities, in which the number of employed persons exceeds 9 persons;

3) **financial results of non-financial enterprises** as well as **investment outlays** and **newly started investments** refer to economic entities keeping accounting ledgers (with the exception of entities in which the principal activity is classified as “Agriculture, forestry and fishing” and “Financial and insurance activities” according to the NACE Rev. 2), in which the number of employed persons exceeds 49 persons.

10. Information relating to the **enterprise sector** is presented based on the definition of “enterprise” – introduced by the regulation of the Council (EEC) No 696/93 of 15 March 1993 on the statistical units for the observation and analysis of the production system in the Community. In accordance with the above-mentioned Regulation the enterprise is the smallest combination of legal units that is an organizational unit producing goods or services, which benefits from a certain degree of autonomy in decision-making, especially for the allocation of its current resources. An enterprise carries out one or more activities at one

or more locations and it may be a sole legal unit or a group of legal units. Enterprise sector includes those entities which carry out economic activities in the following areas: forestry and logging; marine fishing; mining and quarrying; manufacturing; electricity, gas, steam and air conditioning supply; water supply; sewerage, waste management and remediation activities; construction; wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles; transportation and storage; accommodation and food service activities; information and communication; real estate activities; legal and accounting activities; activities of head offices; management consultancy activities; architectural and engineering activities; technical testing and analysis; advertising and market research; other professional, scientific and technical activities; administrative and support service activities; arts, entertainment and recreation; repair of computers and personal and household goods; other personal service activities.

11. Since 2010 agricultural surveys have not included owners of agricultural land who do not conduct agricultural activities, and owners of less than 1 ha of agricultural land who conduct agricultural activities on a small scale (below the specified thresholds).

12. Constant prices were adopted as follows:

1) agricultural output – average national current prices for the year preceding the surveyed year (for market sales – prices received by farmers at market places, for other elements of production – average procurement prices), excluding potatoes, vegetables and fruit, for which the average prices from two consecutive years, i.e., from the year preceding the surveyed year and from the surveyed year, e.g. for 2017 – the prices from 2016 and 2017, are assumed;

2) sold production of industry:

a) 2005 constant prices (2005 average current prices) in 2006–2010,

b) 2010 constant prices (2010 average current prices) in 2011–2015,

c) 2015 constant prices (2015 average current prices) since 2016.

13. Relative numbers (indices, percentages) are calculated, as a rule, on the basis of absolute data expressed with higher precision than that presented in the tables.

14. When computing **per capita** data (**1000 population, etc.**) as of the end of the year, the population as of 31 XII was adopted, whereas data describing the magnitude of a phenomenon within a year – as of 30 VI.

15. Some data are provisional and may change in subsequent editions of the publication.

16. Due to the rounding of data, in some cases sums of components may slightly differ from the amount given in the item “total”.

17. The names of some classification levels of NACE Rev. 2 used in publication have been abbreviated, abbreviations are marked in the tables and graphs with the sign “Δ”. The list of abbreviations used and their full names are given below:

abbreviation	full name
	sections
Trade; repair of motor vehicles	Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles
Accommodation and catering	Accommodation and food service activities

	divisions
Manufacture of products of wood, cork, straw and wicker	Manufacture of wood and of products of wood and cork, except furniture; manufacture of articles of straw and plaiting materials
Manufacture of metal products	Manufacture of fabricated metal products, except machinery and equipment
Wholesale trade	Wholesale trade, except of motor vehicles and motorcycles
Retail trade	Retail trade, except of motor vehicles and motorcycles

18. Broader information and detailed methodological description are Publisher in methodological volumes and branch statistical publications of Central Statistical Office.

Aneks

Appendix

Tablica I. Wybrane dane o województwie warmińsko-mazurskim
Table I. Selected data on warmińsko-mazurskie voivodship

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013
Ludność ^a w tys.	1 453,8	1 452,6	1 450,7	1 446,9
Na 1 000 ludności:				
małżeństwa zawarte	5,76	5,26	5,18	4,53
urodzenia żywe	10,85	10,15	9,87	9,41
zgony	8,90	8,91	9,24	9,61
przyrost naturalny	1,95	1,25	0,63	-0,21
saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały	-1,86	-2,06	-1,78	-2,55
Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw ^b w tys.	134,4	139,8	138,9	136,4
rok poprzedni = 100	99,5	104,0	99,3	98,2
Bezrobotni zarejestrowani ^a w tys.	105,9	107,3	113,2	115,9
Stopa bezrobocia rejestrowanego ^a w %	20,0	20,2	21,3	21,6
Udział bezrobotnych bez prawa do zasiłku w ogólnej liczbie bezrobotnych ^a w %	79,5	80,3	80,3	83,3
Bezrobotni na 1 ofertę pracy ^a	230	266	159	134
Współczynnik aktywności zawodowej według BAEL ^c w %	53,0	51,7	51,4	52,0
Wskaźnik zatrudnienia według BAEL ^c w %	47,9	46,7	45,8	46,1
Stopa bezrobocia według BAEL ^c w %	9,7	9,7	11,1	11,4
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw ^b w zł	2 739,09	2 848,17	2 978,59	3 049,13
Przeciętna miesięczna liczba emerytów i rencistów w tys.	299,7	297,5	296,4	294,0
rok poprzedni = 100	98,6	99,3	99,6	99,2
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacana przez ZUS w zł	1 428,63	1 501,12	1 588,21	1 669,55
rok poprzedni = 100	106,6	105,1	105,8	105,1
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto rolników indywidualnych w zł	955,05	986,78	1 056,15	1 128,17
rok poprzedni = 100	104,7	103,3	107,0	106,8
Wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych (rok poprzedni = 100):				
ogółem	103,1	104,6	104,1	100,9
żywność i napoje bezalkoholowe	103,2	106,4	105,0	101,8
odzież i obuwie	95,6	98,7	97,3	96,9
mieszkanie	104,1	105,6	105,1	102,0
Plony zbóż podstawowych (z mieszankami zbożowymi) z 1 ha w dt	41,7	35,4	38,3	39,4
Obsada zwierząt gospodarskich na 100 ha użytków rolnych:				
bydło ^e	43,5 ^f	47,6	44,6	44,2
trzoda chlewna	66,9 ^f	58,1 ^g	52,7 ^g	51,0 ^g

a Stan w końcu roku. b Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. c Przeciętne według stanu w dniu 30 VI. g Stan w końcu lipca.

a As of the end of the year. b Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 9 persons. c Annual of July.

2014	2015	2016	2017	2018	Specification
1 444,0	1 439,7	1 436,4	1 433,9	1 429,0	Population ^a in thous.
					Per 1 000 population:
4,83	4,79	4,65	4,76	4,68	marriages contracted
9,66	9,10	9,35	10,13	9,56	live births
9,06	9,61	9,79	10,05	10,46	deaths
0,59	-0,51	-0,44	0,08	-0,90	natural increase
-2,47	-2,35 ^d	-2,07	-1,91	-2,45	internal and international net migration for permanent residence
135,2	135,8	138,7	144,5	146,5	Average paid employment in the enterprise sector ^b in thous.
99,1	100,4	102,2	104,2	101,4	previous year = 100
98,1	83,5	73,1	60,0	53,1	Registered unemployed persons ^c in thous.
18,7	16,2	14,2	11,7	10,4	Registered unemployment rate ^c in %
83,3	82,5	82,4	82,3	81,0	Unemployed persons without benefit rights in total number of unemployed persons ^c in %
83	67	40	33	20	Unemployed persons per job offer ^c
51,1	52,1	53,6	54,0	53,3	Activity rate by LFS ^c in %
46,1	47,2	49,0	50,2	50,3	Employment rate by LFS ^c in %
9,8	9,4	8,8	7,2	5,6	Unemployment rate by LFS ^c in %
3 212,76	3 345,93	3 495,50	3 680,49	3 916,71	Average monthly gross wages and salaries in the enterprise sector ^b in zł
290,6	291,7	292,6	293,3	303,4	Average monthly number of retirees and pensioners in thous.
98,9	100,4	100,3	100,2	103,4	previous year = 100
1 734,11	1 789,53	1 824,03	1 880,42	1 964,46	Average monthly gross retirement and pension paid by ZUS in zł
103,9	103,2	101,9	103,1	104,5	previous year = 100
1 151,92	1 189,75	1 195,90	1 218,47	1 246,73	Average monthly gross retirement and pension for individual farmers in zł
102,2	103,3	100,5	101,9	102,3	previous year = 100
					Price indices of consumer goods and services (previous year = 100):
99,9	99,2	99,5	101,6	101,5	total
98,8	98,6	101,0	104,2	102,6	food and non-alcoholic beverages
95,8	93,8	95,1	93,4	94,5	clothing and footwear
100,8	101,0	99,7	101,4	102,1	dwelling
41,8	39,7	37,2	39,3	32,1	Yields of basic cereals (including cereal mixed) per 1 ha in dt
					Livestock per 100 ha of agricultural land:
45,9	44,3	43,3	49,3	49,9	cattle ^e
52,9 ^e	52,8 ^e	44,4 ^e	51,7 ^e	60,4 ^e	pigs

w roku. d W przypadku migracji zagranicznych – dane dotyczą 2014 r. e Stan w czerwcu. f Dane Powszechnego Spisu Rolnego average. d In case of the international migration – data for 2014. e As of June. f Data of Agricultural Census as of 30 June. g As of the end

Tablica I. Wybrane dane o województwie warmińsko-mazurskim (dok.)
Table I. Selected data on warmińsko-mazurskie voivodship (cont.)

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013
Wskaźnik cen skupu (rok poprzedni = 100):				
ziarna zbóż (bez siewnego)	126,5	142,6	105,8	84,4
żywca rzeźnego wołowego (bez cieląt)	101,4	127,6	114,6	95,6
żywca rzeźnego wieprzowego	88,1	114,0	121,4	96,5
Relacje cen skupu ^a 1 kg żywca wieprzowego do cen targowiskowych:				
1 kg żyta	9,4	8,1	6,6	7,8
1 kg jęczmienia	8,0	6,1	6,8	6,2
Produkcja sprzedana przemysłu ^b (rok poprzedni = 100; ceny stałe) ^c	115,9	113,3	99,4	98,9
Przeciętne zatrudnienie w przemyśle ^b w tys. rok poprzedni = 100	77,6	80,4	78,5	76,1
rok poprzedni = 100	100,0	103,6	97,6	96,9
Produkcja sprzedana budownictwa ^b (rok poprzedni = 100; ceny bieżące)	98,0	104,1	106,1	84,1
Produkcja budowlano-montażowa ^b (rok poprzedni = 100; ceny bieżące)	105,0	107,4	101,0	85,5
Przeciętne zatrudnienie w budownictwie ^b w tys. rok poprzedni = 100	14,1	14,1	15,2	13,1
rok poprzedni = 100	99,6	99,8	107,9	86,1
Mieszkania oddane do użytkowania rok poprzedni = 100	4 757	4 570	5 496	4 797
rok poprzedni = 100	98,0	96,1	120,3	87,3
na 1 000 ludności	3,3	3,1	3,8	3,3
przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w m ²	96,2	101,8	95,9	97,7
Sprzedaż detaliczna towarów ^b (rok poprzedni = 100; ceny bieżące)	104,5	117,4	110,9	97,7
Podmioty gospodarki narodowe ^{d,e}	119 028	117 172	119 913	122 226
rok poprzedni = 100	103,7	98,4	102,3	101,9
w tym spółki handlowe	6 043	6 409	6 820	7 321
rok poprzedni = 100	105,1	106,1	106,4	107,3
w tym z udziałem kapitału zagranicznego	945	963	995	1 026
rok poprzedni = 100	100,6	101,9	103,3	103,1
Wskaźnik poziomu kosztów w przedsiębiorstwach niefinansowych ^f w %	95,5	97,0	97,1	95,9
Wskaźnik rentowności obrotu w przedsiębiorstwach niefinansowych ^f w %:				
brutto	4,5	3,1	2,9	4,0
netto	3,8	2,8	2,3	3,4
Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach ^f w mln zł (ceny bieżące)	1 093,0	1 113,0	1 130,8	1 037,2
rok poprzedni = 100 (ceny bieżące)	118,0	101,8	101,6	91,7

a Ceny bieżące bez VAT. b Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. c Dla 2010 r. 2015 (średnie ceny bieżące 2015 r.). d W rejestrze REGON; bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie; stan f Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób.

a Current prices excluding VAT. b Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 9 persons. c For 2010 2015 (average current prices 2015). d In the REGON register; excluding persons tending private farms in agriculture; as of at the end of the entities in which the number of employed persons exceeds 49 persons.

2014	2015	2016	2017	2018	Specification
					<i>Price indices of procurement (previous year = 100):</i>
89,6	98,3	95,2	107,3	109,9	<i>cereal grain (excluding sowing seed)</i>
96,3	104,7	95,1	107,9	105,3	<i>cattle for slaughter (excluding calves)</i>
90,8	88,6	111,1	107,2	88,2	<i>pigs for slaughter</i>
					<i>Procurement price^e per kg of pigs for slaughter to marketplace prices:</i>
7,7	6,1	7,4	.	5,7	<i>per kg of rye</i>
6,0	5,5	6,1	6,6	5,7	<i>per kg of barley</i>
104,7	104,5	106,8	107,6	104,7	<i>Sold production of industry^b (previous year = 100; constant prices)^f</i>
77,6	79,5	82,7	85,5	86,5	<i>Average paid employment in industry^b in thous. previous year = 100</i>
102,0	102,4	104,1	103,4	101,1	<i>Sold production of construction^b (previous year = 100; current prices)</i>
111,9	99,5	69,3	134,7	130,7	<i>Construction and assembly production^b (previous year = 100; current prices)</i>
104,1	108,0	71,5	129,2	125,3	<i>Average paid employment in construction^b in thous. previous year = 100</i>
12,0	11,0	10,3	10,7	11,2	<i>Dwellings completed previous year = 100</i>
92,1	91,1	93,9	103,8	104,5	<i>Dwellings completed previous year = 100</i>
4 325	4 310	4 571	4 783	5 202	<i>Dwellings completed previous year = 100</i>
90,2	99,7	106,1	104,6	108,8	<i>per 1 000 population</i>
3,0	3,0	3,2	3,3	3,6	<i>average useful floor area per dwelling in m²</i>
95,9	95,9	90,6	89,0	86,5	<i>Retail sale of goods^b (previous year = 100; current prices)</i>
105,0	90,8	95,5	105,8	101,4	<i>Entities of the national economy^{de}</i>
123 361	123 876	124 287	125 377	127 120	<i>previous year = 100</i>
100,9	100,4	100,3	100,9	101,4	<i>of which commercial companies</i>
7 632	8 133	8 821	9 215	7 984	<i>previous year = 100</i>
104,2	106,6	108,5	104,5	86,6	<i>of which with foreign capital participation</i>
1 039	1 044	1 100	1 104	763	<i>previous year = 100</i>
101,3	100,5	105,4	100,4	69,1	<i>Cost level indicator in non-financial enterprises^f in %</i>
95,5	96,1	95,8	95,4	96,2	<i>Turnover profitability rate in non-financial enterprises^f in %:</i>
					<i>gross</i>
4,6	3,9	4,2	4,6	3,8	<i>net</i>
3,9	3,3	3,6	3,9	3,2	<i>Investment outlays in enterprises^f in mln zł (current prices)</i>
1 411,3	1 427,4	1 495,5	1 438,6	1 793,5	<i>previous year = 100 (current prices)</i>
136,1	101,1	104,8	96,2	124,7	

ceny stałe 2005 (średnie ceny bieżące 2005 r.), dla lat 2011–2015 ceny stałe 2010 (średnie ceny bieżące 2010 r.), od 2016 r. ceny stałe w końcu roku. e Bez podmiotów, dla których informacja o adresie siedziby/miejsu zamieszkania nie występuje w rejestrze REGON.

constant prices 2005 (average current prices 2005), for 2011–2015 constant prices 2010 (average current prices 2010), since 2016 constant prices year. e Excluding entities for which the information about the business address does not exist in the REGON register. f Data concern economic

Tablica II. Wybrane dane o województwie warmińsko-mazurskim według miesięcy
Table II. Selected data on warmińsko-mazurskie voivodship in months

Wyszczególnienie a – 2017 b – 2018		I	II	III	IV	V	VI
Ludność ^{ab} w tys.	a	.	.	.	.	.	1 434,8
	b	.	.	.	.	.	1 431,3
Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw ^c w tys.	a	142,6	143,2	143,2	143,4	143,3	143,4
	b	146,5	146,9	146,9	146,9	146,5	146,4
poprzedni miesiąc = 100	a	102,4	100,4	100,0	100,2	99,9	100,1
	b	102,0	100,3	100,0	100,0	99,7	100,0
analogiczny miesiąc poprzedniego roku = 100	a	103,4	104,0	103,3	103,4	102,8	103,3
	b	102,7	102,6	102,6	102,4	102,2	102,1
Bezrobotni zarejestrowani ^a w tys.	a	77,1	76,6	73,1	68,4	64,8	61,5
	b	63,6	63,2	60,8	56,8	53,6	50,9
Stopa bezrobocia rejestrowanego ^a w %	a	14,7	14,6	14,0	13,2	12,6	12,0
	b	12,2	12,1	11,7	11,0	10,5	10,0
Oferty pracy zgłoszone w ciągu miesiąca	a	4 478	5 062	6 866	6 160	6 026	5 133
	b	4 534	5 892	7 019	6 887	6 089	4 650
Bezrobotni na 1 ofertę pracy ^a	a	35	31	25	22	19	19
	b	24	16	15	14	12	14
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw ^c w zł	a	3 612,36	3 459,18	3 629,05	3 560,86	3 627,71	3 640,61
	b	3 852,86	3 663,69	3 798,06	3 968,20	3 840,81	3 842,69
poprzedni miesiąc = 100	a	92,1	95,8	104,9	98,1	101,9	100,4
	b	97,6	95,1	103,7	104,5	96,8	100,0
analogiczny miesiąc poprzedniego roku = 100	a	104,7	104,5	106,5	102,6	105,5	106,0
	b	106,7	105,9	104,7	111,4	105,9	105,6
Wskaźnik cen							
towarów i usług konsumpcyjnych ^d :							
analogiczny okres poprzedniego roku = 100		a	.	101,7	.	.	101,5
		b	.	101,3	.	.	101,6
skupu ziarna zbóż:							
poprzedni miesiąc = 100		a	103,7	100,7	104,2	99,3	102,8
		b	98,8	102,9	99,4	98,6	102,4
analogiczny miesiąc poprzedniego roku = 100		a	101,8	103,6	111,2	105,9	112,0
		b	99,6	101,8	97,1	96,3	96,6
skupu żywca rzeźnego wołowego (bez cieląt):							
poprzedni miesiąc = 100		a	104,9	101,9	97,2	100,0	101,5
		b	101,2	97,5	99,3	100,9	101,4
analogiczny miesiąc poprzedniego roku = 100		a	105,1	109,2	107,3	107,6	106,5
		b	107,0	102,4	104,6	105,5	105,4
skupu żywca rzeźnego wieprzowego:							
poprzedni miesiąc = 100		a	97,7	96,9	105,2	108,9	101,8
		b	91,8	102,9	105,2	97,4	98,7
analogiczny miesiąc poprzedniego roku = 100		a	123,2	115,7	118,4	133,8	120,6
		b	86,4	91,8	91,7	81,9	79,5

a Stan w końcu okresu. *b* Na podstawie bilansu opartego na wynikach Narodowego Spisu Powszechnego 2011. *c* Dane dotyczą
a As of the end of the period. *b* On the basis of balance based on the results of the National Census 2011. *c* Data concern economic entities

VII	VIII	IX	X	XI	XII	Specification a – 2017 b – 2018	
.	.	.	.	.	1433,9	a	Population ^{ab} in thous.
.	.	.	.	.	1429,0	b	
143,3	143,2	143,3	143,0	143,3	143,5	a	Average paid employment in the enterprise sector ^c in thous.
146,1	145,5	145,5	145,0	144,8	144,5	b	
100,0	99,9	100,1	99,8	100,2	100,2	a	previous month = 100
99,8	99,6	100,0	99,6	99,0	99,8	b	
103,2	103,1	103,1	102,7	103,0	103,0	a	corresponding month of previous year = 100
102,0	101,6	101,5	101,4	101,1	100,7	b	
60,8	60,9	60,6	59,0	58,9	60,0	a	Registered unemployed persons ^a in thous.
50,3	50,1	50,3	50,7	51,7	53,1	b	
11,9	11,9	11,8	11,6	11,5	11,7	a	Registered unemployment rate ^a in %
9,9	9,9	9,9	9,9	10,1	10,4	b	
5514	5 737	5 730	5 457	4 558	3 336	a	Job offers declared during a month
4 179	4 635	4 556	4 784	3 184	3 731	b	
18	17	19	19	21	33	a	Registered unemployed persons per job offer ^a
15	14	14	17	19	20	b	
3 700,70	3 684,56	3 711,69	3 741,35	3 749,52	3 948,28	a	Average monthly gross wages and salaries in the enterprise sector ^c in zł
3 954,52	3 924,15	3 904,84	4 010,54	3 982,46	4 187,82	b	
101,7	99,5	100,8	100,8	100,2	105,3	a	previous month = 100
102,9	99,2	99,5	102,7	99,3	105,2	b	
105,7	106,3	107,1	107,6	107,1	100,7	a	corresponding month of previous year = 100
106,9	106,6	105,2	107,2	106,2	106,1	b	
							Price indices of
							consumer goods and services:
							corresponding period of previous year = 100
.	.	101,5	.	.	101,8	a	
.	.	101,8	.	.	101,3	b	
							procurement of cereal grain:
99,7	87,6	100,0	103,8	102,2	100,8	a	previous month = 100
99,6	107,7	108,4	99,1	101,4	101,0	b	
115,5	111,8	108,7	109,8	109,4	104,5	a	corresponding month of previous year = 100
96,5	118,8	128,7	122,9	122,0	122,3	b	
							procurement of cattle for slaughter (excluding calves):
100,6	101,8	98,3	102,3	100,6	103,5	a	previous month = 100
100,9	95,6	101,6	98,8	101,1	105,1	b	
104,5	111,7	107,7	115,4	113,2	110,9	a	corresponding month of previous year = 100
104,1	97,8	101,0	97,5	98,0	99,5	b	
							procurement of pigs for slaughter:
96,3	101,1	97,0	91,3	97,5	97,3	a	previous month = 100
100,8	102,2	96,0	92,7	97,3	101,6	b	
102,8	104,0	100,3	99,3	97,4	91,9	a	corresponding month of previous year = 100
86,7	87,6	86,7	88,0	87,8	91,7	b	

podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. d W kwartale.
in which the number of employed persons exceeds 9 persons. d In the quarter.

Tablica II. Wybrane dane o województwie warmińsko-mazurskim według miesięcy (dok.)
Table II. Selected data on warmińsko-mazurskie voivodship in months (cont.)

Wyszczególnienie a – 2017 b – 2018		I	II	III	IV	V	VI
Relacja ceny skupu ^a 1 kg żywca wieprzowego do ceny targowiskowej 1 kg jęczmienia	a	6,6	6,9	6,8	7,3	7,0	7,2
	b	5,6	5,9	6,3	6,2	5,9	5,7
Produkcja sprzedana przemysłu ^b (ceny stałe):							
poprzedni miesiąc = 100	a	101,7	96,5	119,3	87,1	105,9	100,8
	b	101,9	96,4	111,6	93,7	100,6	97,0
analogiczny miesiąc poprzedniego roku = 100	a	112,4	101,5	111,3	100,4	110,0	106,7
	b	107,2	107,0	100,0	108,0	102,6	98,8
Produkcja budowlano-montażowa ^b (ceny bieżące):							
poprzedni miesiąc = 100	a	40,6	89,8	166,1	94,6	89,6	124,9
	b	34,7	148,1	110,6	118,5	111,4	101,0
analogiczny miesiąc poprzedniego roku = 100	a	118,7	115,8	111,4	133,3	120,7	116,3
	b	109,9	181,2	120,7	151,2	188,1	152,1
Mieszkania oddane do użytkowania (od początku roku)	a	456	769	1 059	1 328	2 058	2 458
	b	262	701	1 476	1 783	2 124	2 315
analogiczny okres poprzedniego roku = 100	a	126,3	100,0	105,5	98,8	119,4	125,7
	b	57,5	91,2	139,4	134,3	103,2	94,2
Sprzedaż detaliczna towarów ^b (ceny bieżące):							
poprzedni miesiąc = 100	a	75,4	95,4	121,4	100,8	106,0	103,5
	b	73,5	96,4	117,9	98,8	106,7	101,0
analogiczny miesiąc poprzedniego roku = 100	a	109,5	92,8	98,2	103,9	102,0	105,9
	b	105,9	107,0	103,9	101,9	102,6	100,2
Podmioty gospodarki narodowej ^{c,d}	a	123 970	123 912	124 149	124 433	124 683	125 033
	b	125 271	125 209	125 427	125 805	126 443	127 093
w tym spółki handlowe	a	8 868	8 929	8 989	9 001	9 037	9 067
	b	9 270	9 314	9 344	9 384	9 422	9 468
w tym z udziałem kapitału zagranicznego	a	1 105	1 110	1 113	1 116	1 114	1 114
	b	1 100	1 103	1 105	1 112	1 112	1 113
Wskaźnik rentowności obrotu w przedsiębiorstwach ^e :							
brutto w %	a	.	.	5,9	.	.	5,1
	b	.	.	5,3	.	.	4,4
netto w %	a	.	.	5,0	.	.	4,3
	b	.	.	4,2	.	.	3,4
Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach ^e (w mln zł; ceny bieżące)							
analogiczny okres poprzedniego roku = 100 (ceny bieżące)	a	.	.	270,0	.	.	597,2
	b	.	.	237,3	.	.	591,2
analogiczny okres poprzedniego roku = 100 (ceny bieżące)	a	x	x	108,6	x	x	95,7
	b	x	x	87,9	x	x	99,0

a Ceny bieżące bez VAT. b Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. c W rejestrze informacja o adresie siedziby/miejscu zamieszkania nie występuje w rejestrze REGON. d Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, a Current prices excluding VAT. b Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 9 persons. c In the information about the business address does not exist in the REGON register. e Data concern economic entities in which the number

VII	VIII	IX	X	XI	XII	Specification a – 2017 b – 2018	
7,2	6,7	7,2	6,5	6,0	5,7	a	Procurement price ^a per kg of pigs for slaughter to marketplace price per kg of barley
5,7	6,7	5,5	5,4	4,9	5,1	b	
							Sold production of industry ^b (constant prices):
95,5	100,6	106,4	104,8	99,2	92,4	a	previous month = 100
101,2	98,9	102,6	111,3	99,5	85,9	b	
108,7	106,3	107,0	110,6	112,7	106,9	a	corresponding month of previous year = 100
104,5	102,8	98,9	105,2	105,5	97,7	b	
							Construction and assembly production ^b (current prices)
128,2	105,4	108,3	79,4	105,5	163,5	a	previous month = 100
116,9	80,1	111,6	80,8	105,3	154,2	b	
151,6	177,9	158,1	114,7	108,8	128,5	a	corresponding month of previous year = 100
138,7	105,4	108,7	110,6	110,4	104,1	b	
2 840	3 243	3 704	4 110	4 391	4 783	a	Dwellings completed (since the beginning of the year)
2 521	2 903	3 489	4 212	4 690	5 202	b	
125,5	121,2	123,8	119,8	112,2	104,6	a	corresponding period of previous year = 100
88,8	89,5	94,2	102,5	106,8	108,8	b	
							Retail sale of goods ^b (current prices):
100,5	103,4	96,4	98,5	102,9	110,9	a	previous month = 100
104,7	99,2	94,2	102,2	103,4	106,1	b	
103,9	99,8	104,1	101,5	114,6	108,6	a	corresponding month of previous year = 100
104,3	100,1	97,9	101,6	102,1	97,7	b	
125 103	125 270	125 173	125 351	125 415	125 377	a	Entities of the national economy ^{c,d}
125 003	125 674	126 114	126 572	126 932	127 120	b	
9 089	9 121	9 132	9 172	9 192	9 215	a	of which commercial companies
7 819	7 859	7 871	7 907	7 955	7 984	b	
1 112	1 110	1 108	1 107	1 105	1 104	a	of which with foreign capital participation
776	781	777	766	765	763	b	
							Profitability rate of turnover in enterprises ^e :
.	.	4,5	.	.	4,6	a	gross in %
.	.	4,1	.	.	3,8	b	
.	.	3,9	.	.	3,9	a	net in %
.	.	3,4	.	.	3,2	b	
.	.	960,9	.	.	1 438,6	a	Investment outlays in enterprises ^e (in mln zł; current prices)
.	.	1 040,2	.	.	1 793,5	b	
x	x	96,1	x	x	96,2	a	corresponding period of previous year = 100 (current prices)
x	x	108,3	x	x	124,7	b	

REGON; bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie; stan w końcu okresu. d Bez podmiotów, dla których w których liczba pracujących przekracza 49 osób; dane prezentowane są narastająco.

REGON register; excluding persons tending private farms in agriculture; as of at the end of the period. d Excluding entities for which the of employed persons exceeds 49 persons; data are presented cumulatively.